

KUOPION UIMAHALLI RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Pääsaäntö 2013

Pääsaäntö 1974, Kuva KHM, Martti Latti

27.2.2013
Työnumero 2012-09
Tilaja: Kuopion kaupunki

ARKKITEHTITOIMISTO HANNU PUURUNEN OY
Linnansalmentie 85, 73100 Lapinlahti puh 017-733033, 0400 669603

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
Historia	6
Alueen historiaa	6
Uimahallinhanke ja hallin suunnittelu	8
Rakentaminen ja rakennustapa	9
Arkkitehti	9
Rakennustyypinsä edustaja	10
Uimahallin tilat ja käyttö	12
Uimahallin lähiympäristö	13
Arkkitehtuuri	14
Suunnitteluperiaatteet	14
Julkisivumateriaali	14
Uimahallin mitoitus ja yleisraikaisu	15
Tilajäsennys	16
Altaat	17
Rakennusosat ja rakenteet	18
Pintamateriaalit ja värit	19
Julkisivut	20
Tekniset järjestelmät	21
Uimahallia koskevat rakennusluvat	22
Inventointi / muutokset	34
Ulkoasu	34
Sisäasu	34
Käytötarkoitus	34
Uimahalli ympäristönsä osana	35
Tilakohtaiset inventoinnit	36
Opetusallashalli	101
Allashalli	107
Eteishalli 122 ja tuulikaappi	38
Katsomokäytävä	251
Pääporras	130
Kuntosali (ent. kahvio)	201
kellarikerros	42
1. kerros, allashallit	44
2. kerros	46
Kattokuva	48
Pikittäisleikkaus	49
Poikkileikkaus	49
Julkisivut	50
Julkisivut	52
Uimahallin säilyneisyyden arviointi	54
VIITTEET	56
LÄHDELUETTELO	57

Uimahallin esitteen kansilehti 1970-luvulta

Esipuhe

Kuopion uimahalli valmistui vuonna 1969 ja otettiin yleiskäyttöön 4.9.1969. Hallin suunnitell Kuopion kaupungin arkkitehtiosastolla arkkitehti Esa Malmivaara avustajanaan insinööri Jorma Salminen. Hallin kerrosala (kolmessa tasossa) on noin 5700 m² ja tilavuus 36200 m³. Hallin rakennutti Kuopion kaupunki, joka myös on hallin omistaja. Tontti muodostettiin Hatsalan kaupunginosassa Muslinlammen puistoon ja vanhaan kasarmialueeseen kuuluneista kortteleista.

Uimahalli on olemainen osa Hatsalan ja Niiralan kaupunginosien urheiluhallien muodostamaa maisemakokonaisuutta. Sen asemaa korostavat historialliset ja toiminnalliset yhteydet alueen puistojen, Savon radan ja vanhan kasarmin tuntumassa. Arkkitehtuuriltaan halli edustaa 1960-1970-lukujen kunnallista uimahallirakentamista. Valmistuttuaan sen tilat ja palvelut vastasivat maakuntatasoa. Valtakunnallisesti Kuopion hallityyppi on kansainvälinen kilpauimahalli, jossa 1960-luvun lopulla oli sisä-Suomen ainoa 50 metrin allas.

Rakennushistoriaselvityksen tavoite on esittää Kuopion uimahallirakennuksen suunnittelun ja toteutuksen vaiheet, dokumentoida rakennuksen nykytila ja arvioida sen asemaa Kuopion 1960-1970-lukujen julkisessa rakentamisessa sekä suhdetta aikakauden uimahallien rakentamiseen yleisemminkin. Kuopion kaupungin tilakeskus on tilannut selvityksen Kuntolaakson kaavoituksen ja suunnittelulla olevan Areena -hankkeen pohjatiedoiksi. Rakennushistoriaselvitys on muiden ajankohtaisten tutkimusten rinnalla yksi selvitys, joka antaa taustan rakennuksen tulevaisuutta koskeville päätöksille.

Tilaajan asiantuntijana ja yhteyshenkilönä ovat olleet Kuopion kaupungin Tilakeskuksesta Liisa Kaksonen ja Anneli Hautsalo. Uimahallissa on käyttäjän edustajana toiminut työnjohtaja Kart Valtta.

Selvitys koostuu pääosin rakennushistoriallisesta osasta ja inventoinnista. Historia -osa kuvaa rakennuksen syntyvaiheita, ominaispiirteitä sekä muutostöitä. Arkistolähteinä ovat olleet historialliset kaavakartat ja valokuvat sekä rakennusta koskevat piirustus- ja lupa-arkistot. Kirjalliset lähteet ovat painottuneet uimahallisuunnittelua ja ajan arkkitehtuuria kuvaaviin teoksiin. Inventointi koostuu valituista päätilojen huonekorteista ja nykytilavalkuvista. Rakennuksen säilyneisyyttä on arvioitu lopuksi kulttuurihistoriallisten arvojen kriteeristön pohjalta. Selvitys perustuu Museoviraston ohjeisiin rakennushistoriaselvityksen laatimisesta Talon tarinat, Rakennushistorian selvitysoas 2009 ja Kulttuurihistoriallinen inventointi rakennetussa ympäristössä (Museovirasto, rakennushistorian osasto 2007; julkaisematon luonnos).

Tutkittaessa Kuopion uimahallia kiinnitettiin huomiota hallikorttelin muodostumiseen kaavoituksen ja maankäytön näkökulmasta. Modernin rakennuksen historiallista todistusvoimaa arvioitiin tutkimalla sen asemaa ja rakennustyyppiä 1960-luvun kaupunkikuvassa. Ominaispiirteitä dokumentointiin keskittyen erityisesti betoni- ja elementtirakentamisen arkkitehtoniseen muotokieleen. Selvitystä laadittaessa on käytössämme olut kaikki uimahalliin liittyvä, kaupungin eri vaiheissa teettämä ajankohtainen materiaali, kuten viime vuosien kuntotutkimukset. Materiaaleihin on tutustuttu ja niissä esitettyjä tietoja on käytetty siinä määrin kuin rakennushistoriaselvityksen kannalta on ollut hyödyllistä.

Selvityksen on laatinut Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy/ arkkitehti Hannu Puurunen, FM Minna Halonen ja suunnittelija Reijo Myllynen. Rakennuksen taustatutkimus ja inventointi sekä dokumentointi tehtiin marras-joulukuussa 2012 ja aineiston työstö ja raportointi tammi-helmikuussa 2013.

Lapinlahdella 27.2.2013

Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy

Hannu Puurunen, arkkitt. SAFA

Minna Halonen, FM

Näköala Puijolle kasarmialueen reunamilta. Niiralasta päin vuonna 1912. Kasarmirakennukset levisivät uimahallin korttelialueelle vasta ensimmäisen maailmansodan jälkeen ja asevarikon rakentamisen aikaan. Kuva KHM: arkistovideo.

Historia

Alueen historiaa

Kuopion uimahalli sijaitsee paikalla, jolla on pitkä historia sotilaskäytössä ja kasarmialueena. Hatsalan kuudes kaupunginosa kuuluu kaupungin ns. vanhaan ruutukaava-alueeseen. Kaupunginosa sai nimensä paikalla sijainneesta Hatsalan tilasta, jonka historia tunnetaan eräsijana 1500-luvun puolivälissä. Tila oli 1700-luvulla sotilaskirjasto ja myöhemmin 1800-luvulla osa kasarmialueesta. Nykyinen uimahallin kortteli on vanhan kasarmialueen pohjoisosassa ja alkujaan entisillä puustellin mailla.¹

Hatsalan tilan maat siirtyivät 1800-luvun puolivälissä kruunulla kaupungin omistukseen tilustenvahdon yhteydessä. Puustellin tontti sijaitsi kulutukin silloisen "Mustalammen" ja nykyisen Hatsalankadun välissä. Puustellin tilalle kuului 1800-luvun puolivälissä kaksi asuinrakennusta, talli, sauna, riini, navetta, navetta ja talli, latoja, kellari. Toinen tilan asuinrakennuksista purettiin jo 1850-luvulla. Puustellin ympäristöön oli venäjänsä vanhan aikana rakennettu myös sotaväen maneesi, varasto ja keittiö sekä kasakatalit. Vuonna 1880 Kuopion kaupunki myi osia Hatsalasta Kuopioon sijoitettavalle viidennelle tarkkämpujapataljoonalle puukasarmialueen rakentamista varten. 1880-luvulla kasarmialueen korttelialueella oli voimassa kaupungininsinööri Uno Gyllingin vuonna 1881 laatima asemakartta, jota noudatettiin ohjeellisesti vuoteen 1903. Tällöin senaatti vahvisti insinööri K.J. Karlssonin laatiman uuden asemakaavan.²

Vanha kasarmialue rajautui 1900-luvun alussa pohjoisosassa Savonrataan, etelässä Tuulipörkinkatuun, lännessä Niiralan kaupunginosaan ja idässä Puisto- sekä Hatsalankatuihin. Kasarmialueen pohjoisosaa oli 1900-luvun alkupuolella varuskunnan reuna-alueita, rakentamattomia maareseervä. Pohjoisosan liittymisen rautatiehen oli armeijan kalustokuljetusten ja joukkojen siirtojen kannalta keskeistä. Nykyisen uimahallin tontin kautta oli kasarmilta väylä pääradalle, mikä näkyi vuoden 1925 asemakaavakartassa. Radan eteläpuolella viljeltiin kaalia ja perunaa kasarmien ruokatarpeiksi. Kasarmialueella laajennettiin ensimmäisen maailmansodan aikaan, venäläisten joukkojen vahvistukseksi erityisesti puukasarmialueen reunalle pohjoiseen, lähemmäksi rautatietä. Tuolloin rakennettiin puutalikesarmi, joka erotettiin puukasarmeista omina rakennusryhminä harjoituskentän ympärystössä. Karttojen ja valokuvien perusteella voi päätellä, että Hatsalan tilan aikaista piharakennuksista pääosa on täytynyt purkaa vuosina

Kuopion 5. tarkkämpujapataljoonan lähtöleirille junalla. Paikka uimahallin korttelin kohdalla. Kuva A. Willebrandt, 1890-1902, KHM.

1914-19.³ Niiden sijalle rakennettiin kaksikerroksinen puutalikesarmi, kasarmin talousrakennuksia sekä itsenäisyyden aikana asevarikko. Asevarikko muistutti muodoltaan suojavaarustusta pääportteineen. 1910-luvulla rakennetuista puutalikesarmeista erityisesti huolto- ja vajarakennukset sijoitettiin kasarmialueen pohjoisosan lähelle rautatietä. Suomen itsenäistymisen jälkeen varuskuntarakennukset siirtyivät Suomen armeijan käyttöön. Vuoden 1918 aikana kasarmialueella käytettiin vankileirinä.⁴ Kuopion kaupungin asemakaavakartassa vuodelta 1925 näkyi pohjoisosassa lisäksi 300 askeleen kiväärinammutarata. Uimahallin tontilla oli tuolloin yksi kasarmien patruunavarastoista sivuraide asevarikolle ja radan ylityspaikka. Savon radan pohjoispuolella oli ns. Mallitalon niityt. 1960-luvulla kaupungin laajentuessa kohti Puijonlaaksoa niityille rakennettiin Koulupuiston koulut ja urheilukentät.⁵

Kasarmien veshuollossa käytettiin läheistä Mustin- ja Valkeisenlampea, joista otettiin talousvettä. Lammissa myös uittiin. Mustinlammen ja kasarmialueen välissä oli Savon radan rakentamisen aikainen "valtion sora-kuoppa". Kuoppaa käytettiin soranoton lisäksi kasarmien ampumaratana ja kaupungin lumenkaatopaikkana. 1950-luvun vaihteessa sorakuoppaan rakennettiin alueen ensimmäiset liikuntapaikat, jääkiekkoradat. Kasarmien sotilaskäyttö päättyi vuoteen 1964. Pohjois-Savon prikaati siirrettiin kasarmialueelta Kajaaniin. Asevarikko toimi vielä kasarmilla, nykyisen kansalaisopiston tiloissa, vuoteen 1972. Lopulta varikko siirtyi "kaupungin ulkopuolelle" Neulamäkeen. Yleiskaavassa vuodelta 1961 ja vuonna 1962 vahvistetussa asemakaavassa uimahallin tuleva korttelialue oli merkitty puolustusvoimien käyttöön. Kasarmialue siirtyi vasta vuonna 1972 valtiolta lähes kokonaan kaupungille maanvaihtosopimuksella.⁶

Radan ylikululla nykyisen uimahallin tontin sivuile on pitkä historia. Jo ennen Savon radan rakentamista Hatsalan puustellin kautta kuljettiin pohjoista Taivaanpankon, Nuuan ja Julkulan suuntaan sekä Savilahdelle Harjulan kartanalle. Ylikulku syntyi Savon rataa rakennettaessa 1880-luvulla. Radan ylikuljetettiin 1900-luvulla edelleen kaupungin länsipuolelle, Puijonlaaksoon ja Mallitalon niitylle. Niityt olivat talviaikaan kaupunkilaisten ja kasarmien sotilaiden hiihtokenttä.⁷

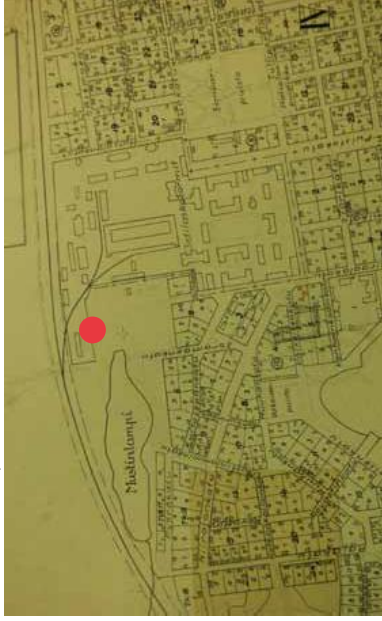
Uimahallin valmistuttua 1970-luvun alussa Puijonlaaksoon asukkaat ja koulupuiston oppilaat ylittivät radan laittomasti päivitään kulkieessaan hallille, kasarmille tai kaupunkiin päin. Virallinen kevyenliikenteen väylä ylikulun alkuna oli tuolloin jo suunnitella. Ennen sen valmistumista ehti

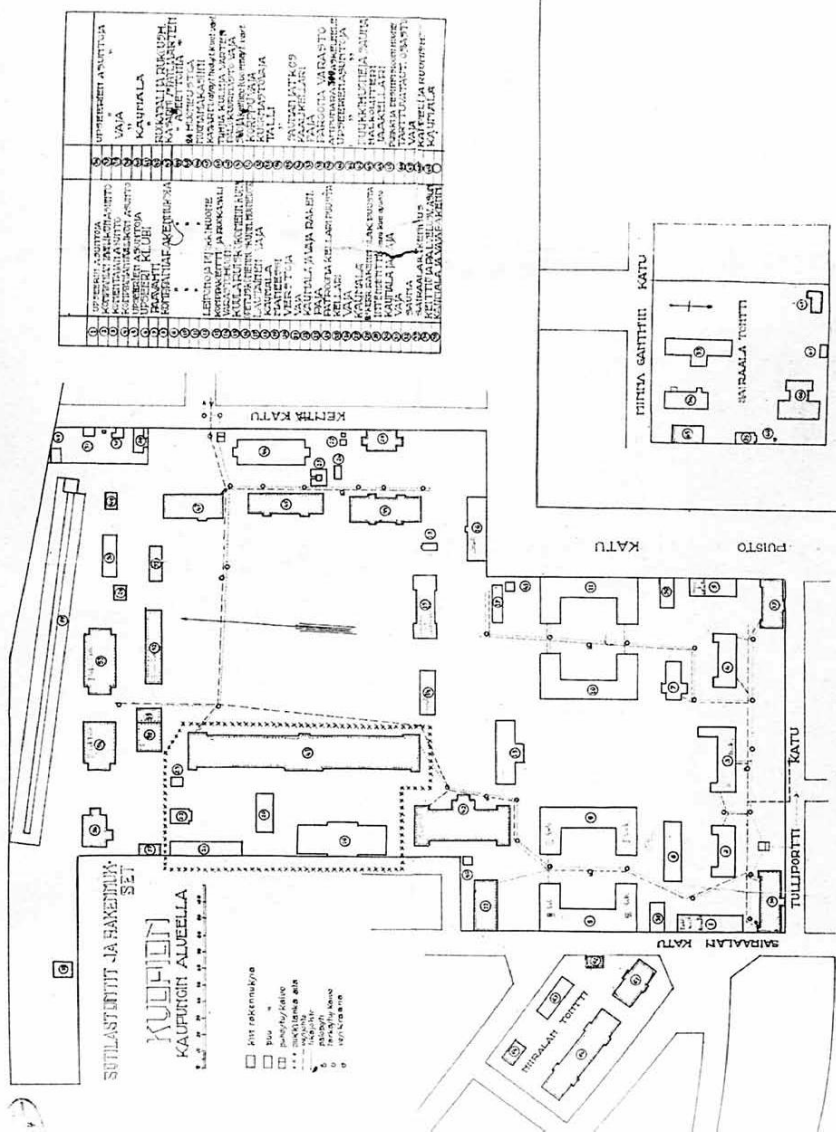
K.A. Wikbergin kartta vuodelta 1879 Hatsalan kasarmialueesta. Uimahallin korttelista kaakkoon sijaitsi Hatsalan puustellin rakennuksia. Puustellin itäpuolella on kasarmirakennusten ryhmä. Kuva Riekkä H., 2005.

Kuopion kaupungin asemakartta vuodelta 1925, A.F. Wickström. Kasarmirakennusten lisäksi kartassa erotettu alue pohjoisosassa kiväärinammutarata, sivuraide asevarikolle ja uimahallin korttelissa ollut patruunavarasto. Kartta KHM.

Kuopion kaupungin asemakartta vuodelta 1949. Kasarmialueella oli tehty muutoksia 1925-1950 vain pohjoisosassa, radan tuntumassa. Kartan on laatinut kaupungin rakennustoimiston mittausosasto. Kartta KHM.

Kasarmialueen sotilaskasarmukset 1950-luvun alussa. Kuva KHM.

Asemakaava vuodelta 1962. Kartassa uimahallin korttelit oli vielä varattu puolustusvoimien käyttöön (merkintä YP). Hallin eteläpuolella on urheilukäyttöön, 1960-luvulla varatut korttelit (U). Kartta Kuopion kaupunki, asemakaavavotus (vuoden 1983 asemakaavan liitteenä oleva poistettu kaava).

kuitenkin sattua yksi onnettomuus, jonka jälkeen radan varressa olivat käytössä kieltoalut ja turva-aidat.⁹ Keila- ja jäähallin valmistuttua Soranäenkatu toimi alueen sisäisenä katuna ja liitettiin pääkatuverkkoon Asemakadun kohdalla. Näin uimahallille päästiin kulkemaan myös Puisto- kadulta.⁹

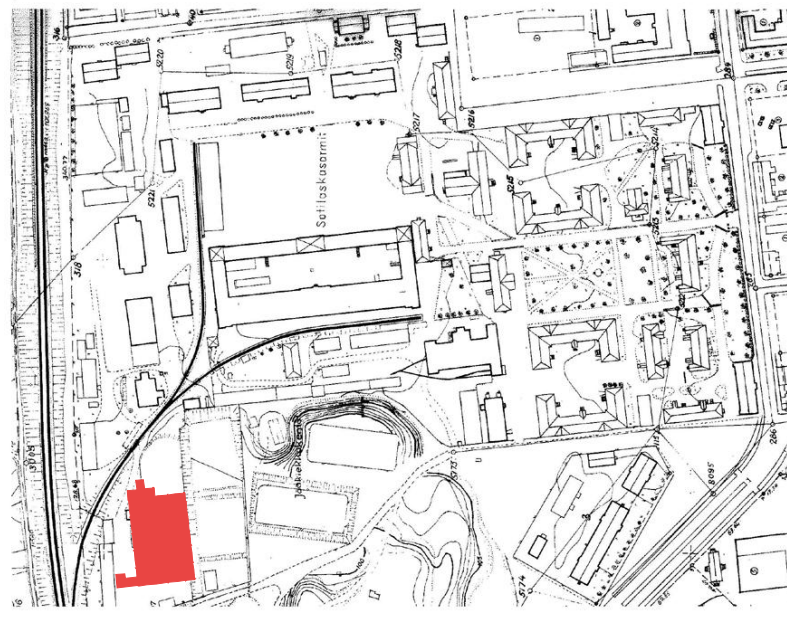
Mustinlammen ja kasarmialueen välissä oli Savon radan rakentamisen aikainen "valtion sorakuoppa". Kuoppaa käytettiin soranoton lisäksi kasarmien ampumaratana ja kaupungin lumenkaatopaikkana. 1950-luvun vaihteessa sorakuoppaan rakennettiin alueen ensimmäiset liikuntapaikat, jääkiekkokentät. Kasarmien sotilaskäyttö päättyi vuoteen 1964, kun Pohjois-Savon prikaati siirrettiin kasarmialueelta Kajaaniin. Asevarikko toimi vielä kasarmilla, nykyisen kansalaisopiston tiloissa, vuoteen 1972.

Yleiskaavassa vuodelta 1961 ja vuonna 1962 vahvistetussa asemakaavassa kasarmialue ja myös uimahallin tuleva korttelialue oli merkitty puolustusvoimien käyttöön (YP). Kaupunginvaltuusto päätti asemakaavan muuttamisesta vuonna 1966, mutta uusi asemakaava vahvistui vasta 1983. Kaavanmuutoksesta aiheutuneen rakennuskiellon takia uimahallin rakentamiselle oli 1967 haettava poikkeuslupa (kts. myöhemmän).

Kasarmialueen muutokset 1960-luvulta alkaen vauhdittivat uimahallin ja sen jälkeen keila- ja jäähallin rakentamista. Kasarmien sotilaskäyttö päättyi jo vuoteen 1964, jolloin Pohjois-Savon prikaati siirrettiin kasarmialueelta Kajaaniin. Sotilaskäytön päätyttyä alueella oli 1960-luvun puolivälissä paineita asemakaavamuutokseen. Asemakaavavaluonnos muutosta varten esitettiin kaupunginhallitukselle kuitenkin vasta 19.12. 1977. Asemakaava vahvistettiin sisäministeriössä 27.4.1983.¹⁰

Pohjois-Savon prikaatin joukko-osaston muutettua kasarmilla Kajaaniin, asekoulu sijoitui vuonna 1963 vielä asevarikon tiloihin, nykyiseen kansalaisopistorakennukseen. Varikko jäi toimimaan alueelle harjoituskentän puoleisiin osiin aina 1970-luvun alkuun. Kasarmitoiminnan hidasta hiipumista alueella kuvaa myös se, että viimeinen Hatanpään puustellin aikaisista asuinrakennuksista purettiin sorakuopan läheisyydestä tietävästi vasta 1960-luvun alussa. Lopulta varikkokin siirtyi kasarmilla kaupungin ulkopuolelle uusin Neulamäen tiloihin vuonna 1972, jolloin valtio luovutti pääosan puolustusvoimien käytössä olleesta kasarmialueesta Kuopion kaupungille. Sotilaskäytön päätyttyä kasarmialueella kasarmirakennuksia muutettiin mm. kaupungin virastojen toimiloiiksi. Vuonna 1972 entiseen aseoulurakennukseen saneerattiin tilat Kuopion yliopistolle ja myöhemmin kansalaisopistolle.¹¹

Kasarmialueen entisen harjoitus- ja paraatikentän läpi jatkettiin Puistoka- tuun Asemakadulle jo vuonna 1965. Soranäenkatu yhdistettiin Puistoka- tuun vasta keilahallin valmistuttua 1970-luvun puolivälissä. Soranäenka- tu toimi alueen sisäisenä katuna ja se muutettiin asemakaavamuutoksella vuonna 1983 Hannes Kolehmainen kaduksi. Tärkeimmäksi alueen kevy- enliikenteen väyläksi 1980-luvun vaihteessa muodostui kasarmialueelta lähtävä ja uima- ja keilahallin tonttien välistä kulkeva Keilakuja sekä radan ylikulkusilta. Alueella on edelleen voimassa vuoden 1983 asema- kaava.¹²

Kasarmialueen rakennuskanta 1960-luvun alussa. Uimahallin korttelissa on varastoraken- nuksia. Hallin eteläpuolella on näkyvissä soramontun pistollamuntarata ja jääkiekkora- dat. Ampumasuunta oli soramontun jyrkänteeltä länteen kortti Mustinlampeen. Kartta Kuopion kaupungin asemakaavotus.

Uimahalli ja sen lähiympäristö kuvattuna 1974. Etualalla Niiralan montun jääkiekko- ja luisturata ennen jäähallin valmistumista. Kuva KHM, arkistovedos

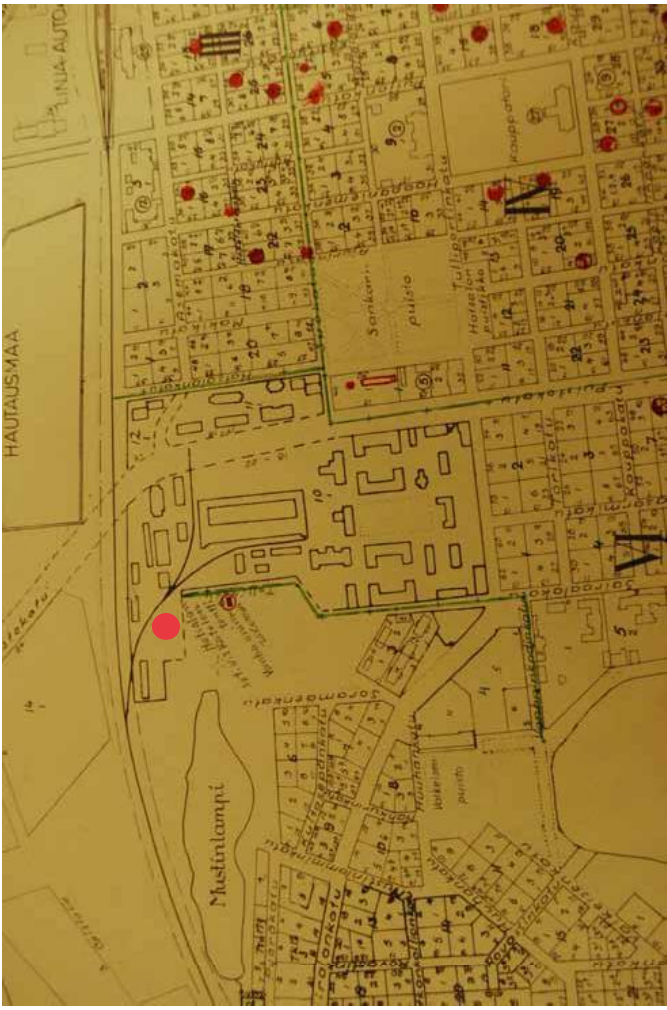
Uimahallihanke ja hallin suunnittelu

"Niiralan sorakuoppa-alueesta" kaavailtiin ensimmäisen kerran urheiluja ja virkistysaluetta 1950-luvulla. Alueelle suunniteltiin rakennettavaksi jääkiekkoratoja, uimahalli ja maauimala sekä muita liikuntapaikkoja puistoalueineen. Laajat suunnitelmat kariutuivat rahoitusvaikeuksiin. Suunnittelun alkuvaiheessa olennaisista oli uimahallin sijainti, myöhemmin 1960-luvulla hallityypin valinta ja tilasuunnittelu. Tavoitteena oli kilpailukelpoinen halli, joka täytti myös kunto- ja kouluilukunnan käyttötarpeet ja sijaitsi keskeisellä paikalla kaupungissa.

1950-luvun lopulla uimahallin rakennuspaikaksi ehdotettiin tuttua Väinölänniemeä, jonne valmistui uusi uimala. Ehdotus korosti vanhaa keskustasuuntaa, ja oli jalkankulkun sekä vesiliikenteeseen painottuva. Ensimmäisten hallisuunnitelmien joukossa oli myös uimahallin- ja urheilutalon yhdistävä kokonaisuus. Tätä hanketta edisti uimahallijaoisto ja Uimahallin ja urheilutalon kamatusyhdistys. Pirstukset ja kustannuslaskelmat tilattiin vuonna 1958 arkkitehti Kaj Michaelilta. Suunnitelma todettiin kaupungin taholta kuitenkin liian kalliiksi. 1960-luvun vaihteessa uimahalli yrittiin liittää mukaan myös kirjastotalohankkeeseen. Lisäksi uimahalli oli hankkeena "kilpailija" uuden teatteritalon kanssa. Hallin sijainnista ja suunnitelmista päättämään koottiin 1960-luvun alkupuolella useampikin toimikunta ja lautakunta.¹³

Vuoden 1961 lopulla kaupungin arkkitehtiosastolla laadittiin hallia varten luonnospirstukset, joissa halli oli sijoitettu Niiralan sorakuoppa-alueelle. Kaupungin arkkitehtiosastolla kaavailtiin jo tuolloin kasarmilla vapautuvan rakennusmaata urheilueluekäyttöön. Olii Kivisen laatimassa yleiskaavassa vuodelta 1961 esitelty Pustokatu jatkettavaksi kasarmialueen paratikenkän läpi Puijonlaakson uuden asuinalueen suuntaan. Moottoritie keskustan länsipuolella ja siihen liittyvät pääväylät yhdistivät keskustalakeen uusiin lähiöihin. Entiselle hiihtokentälle Savon radan pohjoispuolella esitettiin varaus koulupuistosta. Nämä reunaehdot vaikuttivat siihen, että halli päätettiin lopulta rakentaa Hatsalaan, hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Paikan valinnassa huomioitiin lisäksi opetusministeriön suosittu-

set hallisuunnittelusta ja niiden sijoittamisesta koulujen läheisyyteen.

Kuopion kaupungin asemakartta vuodelta 1962. Yleiskaavan 1961 mukaisesti Pustokatu on esitelty kaikkoviivalla kasarmikentän poikki. Soramontun laidalla asevarikosta länteen on punaisella merkitty (J. Leimun merkitsemä) Hatsalan puustelien ajoilta säilynyt rakennus. Kartta Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy:n kokoelmat / Kuopion kaupunki, asemakaavotus.

Vuonna 1962 kaupunginvaltuusto päätti uimahallin sijoittamisesta sorakuoppa-alueen, Musinlammen ja kasarmialueen välin. Näin jo 1950-luvulta virinnyt "uimala -virkistysalue" idea sai mahdollisuuden toteutua.¹⁴

Vuonna 1963 urheilulautakunnalle esitettiin suunnitelma, jossa uimahallin yhteyteen rakennettaisiin muitakin urheilutiloja. Uima-, kella- ja ampumahallin yhdistävät luonnospirstukset piirsi arkkitehti Arvo Tanskanen. Vuonna 1964 perustettu Kuopion kaupungin uimahallitoimikunta laati kuitenkin uuden hallin rakennusohjelman keskittyen vain uimnin laji- ja tilavaatimuksiin. Hankkeen suunnitelmat kaupunginhallitus päätti teettää kaupungin omana työnä. Luonnospirstukset laatimaan pyydettiin kaupunginarkkitehti Seppo Ruotsalainen¹⁵. Ruotsalainen kuului myös uimahallitoimikuntaan. Uimahallitoimikunta perehtyi laajalti ajan halliarkkitehtuuriin ja teki tutustumismatkoja 1960-luvulla valmistuneisiin uimahalleihin eri puolilla maata. Uimahallitoimikunta tutustui mm. Kainuun Prikastin Kajaanin (1964), Jyväskylän (1955), Tampereen (1957), Oulun (1959), Kouvolan (1964), Lahden (1956), Espoon Tapiolan (1965) ja Vantaan Tikurilan (1968) uimahalleihin. Tietävästi Ruotsalaisen luonnospirstuksia ei viety pitemmälle tilasuunnitelmiksi.¹⁶

Uimahallin tyyppi ja pääaltaan koko olivat pitkään kiistojen aihe. Ratkaisevaa oli, että valtion taholla kannatettiin suurempaa hallia, joka todettiin lisäksi kustannustehokkaaksi verrattuna pienempään alttasiin ja maauimalayhdistelmiin. Valtion urheilulautakunta toimitti uimahallitoimikunnalle ohjekirjan uimahallien suunnittelusta ja korosti, että tulisi panostaa sisähallin suunnitteluun ja mitoittaa halli kasvavan kaupungin tarpeisiin. Kustannuksien minimoimiseksi annettiin lisäksi ohje tytyvä vaatimatoman arkkitehtuurin. Lopulta uimahallitoimikunta päätti kannattaa 50 metrin altaan rakentamista, kunhan se ei hidastaisi enää enemmänä hali-

lihankeita.¹⁷

Uimahallin rakennushankkeessa oli kuitenkin vielä vuonna 1967 vaikeuksia voitettavaksi: suunnitelmassa halli sijaitsi osin puolustusvoimien korttelissa. Maanvaihotosopimus kaupungin ja valtion välillä ratkaisi lopulta uimahallin rakentamisen suunnitelman mukaisesti. Koska alue oli rakennustiellossa asemakaavan muuttamisesta 1966 tehdyn päätöksen takia, uimahallin rakentamiselle oli haettava poikkeuslupa. Sisäasiainministeriön päätös saatiin 7.6.1967.¹⁸

Hallin arkkitehtuurisuunnittelu päätettiin toteuttaa kaupungin omana työnä. Elokuussa 1967 valmistuivat uimahallin pääpirstukset ja niihin perustuva kustannusarvio. Uimahallin rahoittamiseksi anottiin opetusministeriöltä avustusta veikkosuosittovaroista. Anomus hyväksyttiin joulukuussa 1967. Rahoittajina toimivat Kuopion kaupunki ja valtio. Rakennuslupaa haettiin 13.2.1968 ja se maistraatti myönsi sen vajaan kuukauden päästä, 11.3.1968.¹⁹ Rakennuslupaan sisältyi eräitä ehtoja, joihin palaamme myöhemmin.

Hallikortteleita ja kasarmialuetta koskeva asemakaavanmuutos vei yli 10 vuotta. Kaupunginvaltuuston päätös tarpeesta alueen asemakaavamuutokseen tehtiin jo vuonna 1966.²⁰ Valtion ja kaupungin maanvaihotosopimuksen jälkeen käytiin 1970-luvulla useita neuvotteluja ja tehtiin selvityksiä aluevaihdosta ja kasarmialueen rakennusten suojelusta. Pitkää kaavavalmistelua urheilutoiminnan sijoittamiseksi entisen kasarmin pohjoisosiin selittänee maan luovutus- ja vaihtosopimukset valtiolta kaupungille neuvotteluineen, varuskunnan toimintojen lakkauttaminen pois kasarmialueelta Neulamäkeen sekä epävarmuus valtion virastotalohankkeesta kasarmialueelle.

Urakantarjous	
Tarjoudemme täten suorittamaan urakan ohjelmamme ja siihen kuuluvien muiden tarjouspyyntöasiakirjojen mukaiset Kuopion kaupungin uimahallin rakennusteknilliset ja maalaustyöt erikoistuneissa johtavissa Apuösteineen.	
Työn arviomme	3.195.000 mk tekemäsihintaa, joka jatkautuu seuraavasti:
- rakennus	3.088.200 mk
- palautus	106.800 mk
Mallin työstä ei keuhilla 1968 keskeytyksiä, hyvitys	18.000 mk
Mallin rakennuksen betoniset julkisivupinnat puulivasteiden laastilla/puhkilla, siirrettiä laastinaton mekaniikkalaistusta 50x50x5 mm, veloitamme liianhintaa	49.600 mk
Mekaniikkien urakkaan tehtävät muutokset hinnoitellaan ohjeisen yksikköhintaluettelon ja I-O. Järjestelmien rakenteiden yksikköhintaluettelon 1967 mukaisesti.	
Suorittamien töiden vakuutus luvuissamme pankkitakauksen kahden viikon kuluessa sen pyytämiseksi.	
Tämän tarjouksen katsomme sitovan meitä huhtikuun 30. päivään 1968.	
Auogio	maaliskuun 12. pöä 1968
SAVON RAKENNUS OY	

Rakennusurakatarjous 12.3.1968. KKA

Rakentaminen ja rakennustapa

Uimahallin pääurakoitsija oli Savon Rakennus Oy. Erikoistuneita vastasi EKONO. Rakennustyöt aloitettiin keuhilla 1968. Tontilla oli tuolloin vielä purettavaksi sovitut kasarmien vanhat varasto- ja vajarakennukset sekä yksi tiilirakennus. Työmaa-ajan liikenne kulki tontille vievää Sairaakatuä pitkin. Uimahallin peruskivi muraattiin toukokuussa 1968 ja halli vihittiin käyttöön syyskuussa 1969.²¹

Kuopion uimahallin rakentamisessa sovellettiin esivalmististeiden elementtien ja paikallavulun yhdistämisä. Elementtirakentamisen tuoreet tekniset innovaatiot soveltuivat hyvin erilaisten laitos- ja hallirakennusten toteuttamiseen. Kuopion uimahallin elementtirakennustapaan vaikutti vahvasti paikallinen betonirakentamisen tiedot. Vaativimmat esijännitetyt palkkielementit tilattiin tehdasvalmistaisina, mutta ainakin osa palkkielementeistä ja julkisivujen kuorielementit valmistettiin työmaalla.²² Työmaan kentävalimossa, jona toimi mm. pääaltaan pohja sen valmistuttua, voitiin valaa myös uimahallin ulko- ja sisätiloissa esiintyvät kaide-elementit sisäänkäynnin, parvekkeen, etisen kahvion ja katsomokäytävän kaiteissa. Näissä on profiililtaan yhtenäiset elementit, joiden muoto ja valujäki viittaa paikallavulun. Rakennuksen perustukset, kantava pystyrunko, uima-alaat yms. tehtiin paikallavuluna.

Elementteknikan käyttöönottoa Kuopiossa edisti 1950-60-luvuilla uusien kerrostalo-, liike- ja tavaratalojen sekä julkisten rakennusten rakentaminen. Elementtirakentaminen, sen uudet tekniset innovaatiot soveltuivat hyvin myös erilaisten laitos- ja hallirakennusten toteuttamiseen. Puolitelementtirakentaminen säilytti asemansa täyseelementtirakentamisen rinnalla koko 1960-luvun ajan.

"Alerakentamisen ja elementtitalonannon kehityksessä Yhdysvalloista haettiin tuotantoprosessin, markkinoinnin ja liikennesuunnittelun keskeiset esikuvat. Rakentamisen menetelmäksi Suomeen kopioitiin ranskalaiset Camus'n ja Coignen'n elementteknikat ilman lisenssiä. Elementtitalonannon keskeisin kehitys tapahtui Turussa ja Tampereella rakentaja-arkkitehti-yöparien kuten Armas Puolimatka-Aame Ehojoki, Mattinen & Niemelä-Olli Vahtera toimista 1950- ja 1960-lukujen taitteessa. Rakentajien Sileävalukerho vaihtoi kokemuksiä ja tietoja betoni- ja elementtirakentamisesta."²³

Elementtirakentamisen edelläkävijöitä Kuopiossa olivat Veikko Piispanen ja Martti Pasanen.²⁴ Piispanen käytti tiettävästi ensimmäisenä Suomessa suurmuottiteknikkaa ja torninostureita vuonna 1958 rakennetussa kerrostalokohteessa Puistokatu 2.²⁵

Torninostureita oli käytössä yleisemmin työmailla vasta 1960-luvulta. 1960-luvun puolivälissä alkoi elementtien standardointi, tavoitteena laadunhallinta. Elementtitalonannon liitetiin rakenteiden, liitosten, kiinnitysoien ja käsittelytapojen vakiointi moduulimitäjäjestelmät.²⁶

Rakennustalo 15/1965 mukaan Kuopiossa rakensi 1960-luvun vaihteessa kaksi rakennusliikettä puolielementtitaloja. Vuonna 1961 valmistui Kuopion ensimmäinen täyseelementtitalo. Vuosikymmenen puolivälissä elementtirakentamista harjoitti jo kolme liikettä ja Siilinjärvellä oli Lujabetoni Oy:n elementtitehdas, joka perustettiin vuonna 1960. Tiettävästi sen tuotantoon kuului 1960-luvun puolivälissä mm. välipohja-, väliseinä-, parveke-, porrassyöky-, hormi-, ruutu- ja nauhaelementit.²⁷ Elementtitehtaat tuottivat tilauksesta myös ulkoseinäelementtejä mm. "sandwich -elementtejä, joiden lämmöneristeenä oli vuorivilla. 1960-luvun lopulla yleisin ulkopinta julkisuelementeissä oli pesty rouhebetoni.

Arkitehti

Hallin varsinaisesta arkkitehtisuunnittelusta huolehti kaupungin arkkitehti-osaston toimitusarkitehti Esa Malmivaara, avustajanaan insinööri Jorma Salminen. Rakennesuunnittelusta vastasi dipl.ins. Tauno Niskanen.

Kerrostalorakentaminen jatkui Kuopiossa 1960-luvulla keskusta-alueella uusin lähiöihin. Elementteknikan vaatimukset ja rakennusteollisuuden vahva rooli tuli aluerakentamisen myötä osaksi arkkitehtisuunnittelua.

Kuopiossa 1950-luvun lopulta 1970-luvulle työskennelleistä arkkitehteistä kerrostalojen suunnittelussa ansioituivat erityisesti Kaj Michael, Seppo Ruotsalainen, Väinö Nieminen, K.A. Pinomaa, Toivo Korhonen ja Esa Malmivaara.²⁸ Heidän suunnittelemissaan asutokohteissa on nähtävissä selkeät, muunneltavat ja käytännölliset pohjaratkaisut, jotka kestävät aikaa.

Esa Malmivaara (1936-2003) työskenteli Kuopiossa suunnittelijana vuodesta 1966 kaupungin arkkitehtiosastolla, mutta myös yhteisessä toimituksessa arkkitehti Raimo Savolaisen kanssa. Malmivaara suunnitteli Kuopioon lukuisia julkisia, liike- ja asuintaloja. 1960-70-luvun suunnittelutöitä oli mm. Kuopion keskusseurakuntatalo ja Kuopion musiikkikeskus sekä kerrostaloja keskustassa, Puijonlaaksossa, Särkiniemessä ja Jynkässä.²⁹ Arkkitehtiuiset lehden 1/2004 kirjoitus Esa Malmivaaran työstä avaa arkkitehdin tuotantoa ja antaa samalla kuvaa Malmivaaran päämäärästä. Esa Malmivaara on esitellyt arkkitehtina, jonka suunnittelun päämäärä oli rakenteellinen selkeys, asialliset pohjaratkaisut, hyvät mittat ja aukokosuhteet. Malmivaara jatkoi kuopiolaisista paikallisarkkitehtiperinnettä ja rehellistä suomalaisfunktionalismia "asia-arkkitehtina".³⁰ Tällä viitataan funktionalismista tututtuun arkkitehtuurikäsitykseen - asiallisuus ja uusasiallisuus. Artikkelissa mainitaan Malmivaaran Kuopion Keskusseurakuntatalo ja Särkilahden Lohkareiden kerrostalot esimerkkinä 1960-luvun betonijulkisivuista ja betoniarkkitehtuurin "parhaimmistona". Lohkareiden kerrostaloissa betonijulkisivuissa on myös maalauksia ja maalattua julkisivupintaa. Kirjoittaja arvelee, ettei Esa "häveliästä kestänyt maalaamaton betonipintaa". Syy paljaan betonipinnan vierastamiseen saattoi piillä myös julkisessa alakaikritiikissä, joka ei tahtonut hyväksyä ns. brutaaleja käsittelemättömiä betonipintoja.

Arkitehti Esa Malmivaara ja Paavo Isotalo suunnittelivat vuonna 1969-70 rakennettu Lohkareti 3 Särkiniemessä. Kerrostalossa on kansainvälisten esikuvien mukainen masonette -tyyppinen fasadi, jossa sisäkäytävät kaksikerroksisiin asuintoihin tapahtuu suvakäytävillä. 1970-luvun vaiheen betoniarkkitehtuurin nukkua ilmaisua on rikastettu myöhemmin lisäämällä rakennuksen päätyn 1966-87 taitelija Ulla Laitisen geometrisen sommitelma, teos Kuun Jumalatar. Kuva KHM, arkistovedos.

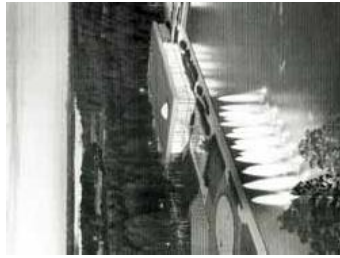

Pirkkolan uimahallin julkisivusaaneeraus 2010-11 säilytettiin alkuperäinen betoni-lime. Arkkitehtien Kajja ja Heikki Sireni suunnittelma Pirkkolan liikuntapuisto toteutettiin vaiheittain vuosina 1964-74. Kuva Betoni 4/2011.

Leppävaaran uimahalli ja maauimala sijaitsee Leppävaaran urheilupuistossa. Halli valmistui vuonna 1969, suunnittelijana arkkitehti Osmo Lappo. Hallissa on seikät-tiä- ja rakennuskaistat. Aliallalista avautuu avarat näkymät ympäristöön. Julkisivut ovat pääosin pintakäsiteltyjä betonisista kuorilementeistä. Kuva Leppävaaran uimahallin peruskorjaus ja maauimala, hankesuunnitelma 3.3.2010. Espoon kaupungin tilakeskus.

Tapiolan kylpylätyyppinen uimahalli on osa Tapiolan keskuksaalueen kokonaisuurittelmaa ja maiseman fokus. Kuva Tapiolan uimahallin rakennushistoriaselvitys, Sirkka-Liisa Jeltsonen

Tikkurilan uimahalli valmistui vuonna 1968. Arkkitehdit K. Haglund ja P. Sulonen. Hallin kaarikkato ja lasiseinä perustuu ympyrän segmentti-kaarimuotoon. Kuvakortti 1960-luvulta, lähde tuntematon.

Rakennustyyppinsä edustaja

Yleisen uimataidon edistäminen, lisääntynyt uintiharrastus ja kilpauiminn lajivaatimukset 1960-70-luvulla "velvoittivat" valtakunnallisen uimahalliverkoston rakentamiseen. Maauimalat ja uimalat, joiden tilaa kohennettiin Kuopiossa kuin yleisesti Suomessa toisen maailmasodan jälkeen, eivät riittäneet täyttämään uiminn tilavaatimuksia 1960-luvulla. 1950-luvulla Suomessa rakennettiin yksitoista julkista uimahallia, joista muutama oli koulurakennuksiin toteutettuja pieniä uima-altaita. 1960-70-luku oli yleisten uimahallien rakentamisen valta-aikaa.³¹ Vuonna 1968 Suomessa oli 28 yleistä uimahallia ja vuonna 1975 jo 104 hallia. Vuonna 1975 oli maassamme viisi 50 metrin allasta. Kuopion uimahalli oli valmistuttuana järjestyksessä maamme 34. halli (Tero Matkanen mukaan maamme 38. halli), jossa oli pääaltaan lisäksi opetusallas ja kaksi kylmävesiallasta. Halli oli alttaden, ratojen ja hypytasojen osalta kansainvälisen kilpauiminn mitat täyttävä.³²

Mahdollisuus ympärivuotiseen käyttöön ja uintiharrastuksen lisääntymisen puhuivat Kuopiossakin hallirakentamisen puolesta. Pitkälle 1960-luvulle hallisuunnittelmissa oli mukana maauimala hallin yhteyteen.³³ Vielä vuonna 1990 esitetyssä uimahallin laajennuksen ja saneerauksen perustamissuunnitelmassa esitettiin ulkoaltaan (25x50) rakentamista Mustinlammen puisto-osaan hallin länsipuolelle. 1960-luvun uimahallisuunnitelmien tarkoituksena oli yhdistää sisäuimahallin ja ulkouimalan edut. Maauimaloihin liittyi olennaisena matsemallinen ulottuvuus, luonnonvarlosta nauttiminen ja luonnossa oleskelu. Nämä tekijät heijastuivat jossain määrin myös Kuopion uimahallin lopullisessa tilaratkaisussa toimintoneen. Kuopiossakin viihtyisyyteen panostettiin luomalla ulko- ja sisätilan välille yhteys. Pääallashallista oli joka julkisivulla lasiovet ulos puistoon, jossa saattoi liikkua lähellä hallia laatoituksia pitkin "auringonotokedolle". Länsisivulla oven edessä oli jalkojen huuheluallas. Myös lasten- ja opetusaltaan puolelta pääsi lasiovista ulos kedolle.

Kuopion hallin aikaishalleja Suomessa ovat mm: Kajaani 1964 (varuskunta-alue), Helsingin Pirkkola 1968, Vantaan Tikkurila 1968 (50m sisäallas), Espoon Leppävaara 1969 ja Tapiola 1965 (Espoo), Hyvinkään Sveitsi 1969 (50 m ulkoallas) ja Kuusankoski 1970.

1950- ja 1960-70-luvun hallien välillä on eroja ominaispiirteissä ja hallitypeissä. 1950-luvun hallit ovat tilaohjelmittaan yksilöllisempiä, vapaampia ja asultaan detaljoituja, 1960-70-luvun halleissa tilat ovat integroidumpia, hallien asu on struktuuria ja tehokasta rakennustapaa (elementtiteknikkaa) korostava. 1950-luvun hallityypeissä painottuu kylpylämäisyys ja virkistämisen, 1960-luvun halleissa kunto- ja kilpauinti. Useimmat 1950-luvun halleista on rakennettu jonkin muun rakennuksen esim.

koulun tai reikelymajan sivutiksi, kuten Tampereen Pyyrikin uimahalli (1956, arkkitehti Harry Schreck), ilman yhteyttä luontoon. 1960-luvun alussa hallien suunnittelussa korostettiin jo sisä- ja ulkotilan välistä yhteyttä. Altailla avattiin näkymiä lasiseinien kautta ympäristöön, mikä tarkoitti, että myös hallin pihä-alueen ja lähiympäristön suunnitteluun panostettiin paljon. Tästä esimerkkinä on Kouvolan uimahalli (1964, arkkitehti Jorma Järvi).

1970-luvun uimahallien tilaratkaisuun vaikutti erityisesti alttaden koko, tyyppi ja käyttöarkeisuus. Sekä hallin sijainti esim. urheilupuistojen tai koulujen läheisyydessä. Uimahallit olivatkin arkkitehtuuriltaan usein kunnianhimoisia, haasteellisia suunnittelukohteita ja eräänlaisia aikansa tunnuskuvia. Hyvinkään Sveitsin uimalan suunnittelut Raimo. S.O. Valjakka suositteli uimahallia suunnitteltavaksi aina erillisenä rakennuksena. 1970-luvun vaiheessa julkaisiin Suomessakin uimahallirakentamiseen liittyviä oppaita, aiempien 1960-luvun saksalaisten ja englantilaisten julkaisujen rinnalle. Ensimmäisiä oppaita oli valtion liikuntahallinnossa OPM:n (opetusministeriön) vuonna 1957 julkaisema Uimalaopas uimailoien ja hallien rakentamisesta. Vuonna 1966 OPM järjesti Tapiolan uimahallissa "uimahallipäivät", jotka tarkoitut oli esitellä uimahallin suunnittelunäkökulmia. Vuonna 1977 OPM:n alainen uimahallitoimikunta laati mietinnön, jossa asiantuntijana oli arkkitehti Pekka Salminen. Mietinnössä painotettiin mitoitusmalleja kävijämäärien kannalta ja kuinka tilaohjelmistasa tuli huomioida erilaiset palvelut, viihtyvyys, sukupuolten ja erilaisten liikkujien tasa-arvo sekä arkkitehtuurin esteettinen laatu. Tasa-arvoa tuli painottaa käyttäjien suhteen myös alueellisesta näkökulmasta, sillä hallien sijainnin sekä käytön alueellinen epätasapaino kohdistui Itä- ja Pohjois-Suomeen missä ei ollut montaakaan uimahallia.³⁴ Kuopion uimahallin valmistuttua kilpauimarit muualla maakunnassa kokivat myös olevansa epätasa-arvoisessa tilanteessa valmentautumisen ja harjoittelun suhteen. Kuopion hallin valmistuminen lisäsi painetta erityisesti sisälmen ja Varkauden suuntaan.

Pohjois-Savossa kunnallisia uimahallihankkeita 1970-luvulla olivat Iisalimi (1974) ja Varkaus (1975). Hallit olivat kansallisen kilpauiminn tai harjoitteluhallin tasoisia alttaden koon (25m) ja hypytasojen perusteella.

Rakennustietosäätiön RT-kortisto 1960-luvulla antoi uima-allystyyppejä, uinti- ja hypytalaita sekä teknisiä järjestelmiä ja hallien tiloja koskevia ohjeita.³⁵ Tärkeä ohjeisto 1970-luvun alussa oli Länsi-Saksa. Saksassa toimineen kansainvälisen uimala-, urheilu- ja vapaa-aikarakennusakatamian (IAB) 1970-luvun alussa julkaisemat Internorm - Uimaloiden rakentamisen, tekniikan ja käytön normit (luonnokset 1971/72).³⁶ Internorm-tilakaaviot keskiteurooppalaisista uimahalleista eivät sellaisenaan sopineet Suomen oloihin, vaan niitä suositeltiin sovellettavan maamme ankarin sääoloihin ja matalampaan elintasoon. Vertailukelpoisia kansainvälisen kilpauintitason halleja Kuopion hallille ei ole monta, sillä Kuopion uimahalli on maahamme valmistunut toinen 50m:n sisäallas. Hyvinkään Sveitsin Suomeen vuonna 1969 valmistunut 50 metrin ulkoallas on osa uinitkeskustyyppistä kokonaisuutena, lisänä maauimala.

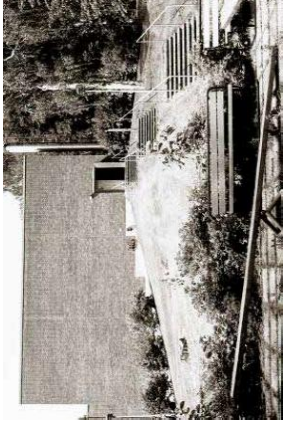
Vertailtavaksi tulee Tikkurilan 50m:n sisäallas kilpauintihallina. Arkkitehtonisia vertailukohteita voisivat olla Leppävaaran ja Pirkkolan uimahallit. Leppävaaran (1969, arkkitehti Osmo Lappo) kunto- ja virkistysuimahallin arkkitehtuurissa korostuu teräsbetonia, puuta ja lasia olevat julkisivut alueessa maisemassa. Halli sijaitsi koulujen, urheilualueen, työväenopiston ja kirjastoon läheisyydessä. Pirkkolan liikuntakeskuksen (1964-74) mahdollisimman luonnontilaiseksi jätetty alue korostaa uima- ja palloilu-hallin (1968, arkkitehdit Kajja Ja Heikki Siren) moderneja arkkitehtonisia piirteitä, jotka edustavat betoniarkkitehtuurin linjaa: selkeä tilajäsennys, perusmuotoihin tukeva rakennusvolyyymi sekä voimakas materiaalituntu. Tämä on huomattavissa Kuopion hallissakin: valittujen materiaalien laatu ja tarkoin harkittu käyttö sopivissa tiloissa, asussa ja rakenteissa, puuta, betonia ja lasia yhdistäen.

Kuopion uimahalli vuonna 1974 Soramäenkadulta kuvattuna. Eteläsuvin ikkunoiden jäsenmisyys ja torniosan kattoikkunat antavat epäsäوران luonnonvalon hallitlaan. Pääjulkaisu on itään. Kuva Kuopion kulttuurihistoriallinen museo.

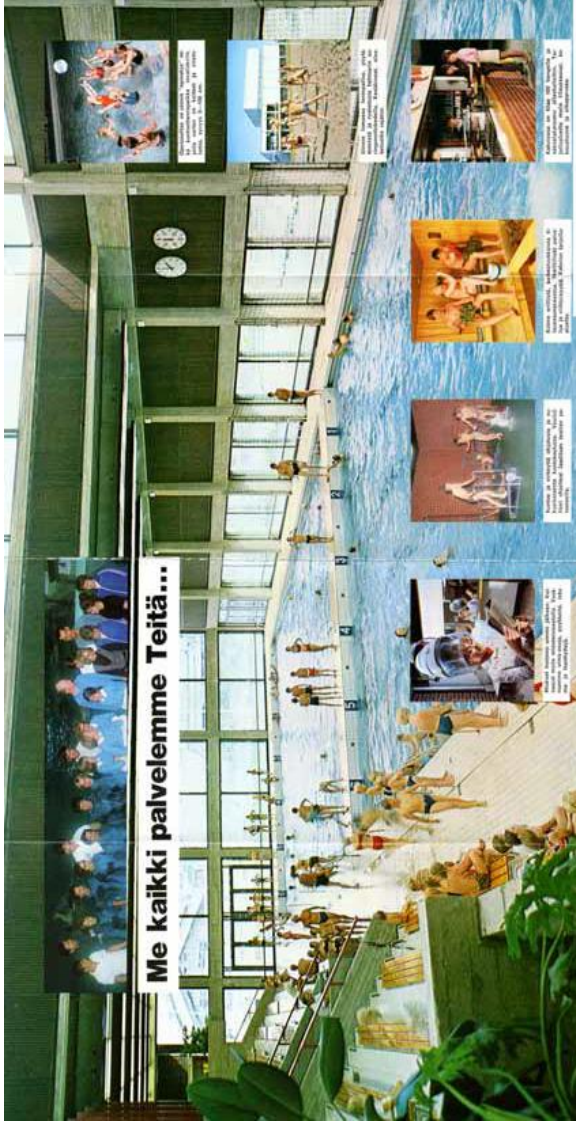
Iisalmen uimahalli alkuperäisessä asussaan. Alastilan ylä kaareva ilmapuukatto ja ukovuoraus punatilaista. Hallin suunnitteli insinööri ja arkkitehtitoimisto Uniplan Ky. Uimahallin laajennuksen muutosne suunnitteli 1995 arkkitehtitoimisto Arktis Oy. Postikorttikuva lisälmen kaupunki, vapaa-ajakaupaleikeskus.

Varkauden uimahalli. Kuva Varkauden museoiden verkkosivustella. Varkauden liikunta- ja urheilupaikat pdf.

Kuusankosken uimahallin pienoismalli. Halli liittyy kiinteästi urheilun ja kansanpuistoalueeseen, jonka suunnittelu aloitettiin jo vuonna 1963. Kuva Arkkitehti 1970/5.

Uimahallin esite, sisäaukeama, 1971.

Tapiolan kivipätytymppinen uimahalli on osa Tapiolan Keskustaluen kokonaisuunnitelmaa ja maiseman fokus. Kuvat Tapiolan uimahallin rakennushistoriaselvitys, Sirkka-Liisa Jetsonen.

Kajaani, Kainuun prikaatin Hoikankankaan uimahalli vuodelta 1964. Arkkitehti Osmo Lappo, varuskunnan liikuntatarkennukset. Kuva Liikuttavat ympäristöt ERP 2012 Jonas Malmberg.

Varkauden uimahallin betonia ja tilla yhdistelevä sisäasu. Kuva Varkauden museoiden verkkosivustella. Varkauden liikunta- ja urheilupaikat pdf.

Kuusankosken uimahallin luomospirustusten laatiminen aloitettiin vuonna 1966. Tavoite perusjäseniteyissä oli "neutraaliln vuokuren rajaama uinti-, yleisötila, kahvio- ja kuntosaitilojen muodostama yhtenäisenä hahmotuva kotoinen ja kypylämainen tilaaja". Kuva Arkkitehti 1970/5.

Tikkurilan uimahallin kaareva lasiseinä avaa laajan näkymän lähnympäristöön. Hallin 50:n metrin altaassa on kuusi rataa. Hallin yhteydessä toimii kuntosali, kahvio ja parturikampaamo. Halli on osa urheilupuistokokonaisuutta. Kuva http://www.urheilupuisto.com/tikkurilan-umahalli.

Uimahallin tilat ja käyttö

Kuopioon 1969 valmistunut kilpauimin vaatimukset täyttävä 50 metrin allas oli kaupungin ja maakunnan mittakaavassa merkittävä saavutus. Kuopiolaista uintia laajasti tukenut Tero Matkaniemi sanoo hallin olleen merkkipaalu niin työläis- kuin porvarisuudelle. Halli oli valmistuttuun kisakunnossa ja ennätysjä rikottiin ahkerasti. Uimahallin johtaminkaana ei vetänyt rintamalinjaa kaupungin vasemmistoon eikä porvariston välille, sillä se oli demokraattisesti kaupunginvaltuuston valitseman uimahallijohdon käsissä.³⁷ Uimahalli oli paikallislehtien mukaan myös uusi matkailunähtävyys, jossa käytettiin ystäväyskaupunkivieraita, valmentajia ja nuorisovaltuuskuntia mm. Neuvostoliitosta ja Itä-Saksasta.³⁸

Ison 6-rataisen allaan lisäksi hallin rakennettiin opetusallas ja kaksi kylmävesiallasta. Opetusallas oli kouluisten, päiväkerhojen ja varusmiesten ahkerassa käytössä. Uimaopetuksen suosiota kuvastaa se, että vuonna 1971 seppelöitiin kerralla 689 uimakandidaattia. Pääaltaalla oli 10, 7 1/2, 5 ja 3 metrin hyppylasot sekä 3 ja 1 metrin ponnahduslaudat.

Hallin katsomossa on tilaa n. 900 hengelle. Katsomo on päältaan mittainen, joten katsojia hennottellaan hyvillä näkymillä altaan päältä päähän kilpauintitapahtumissa. Pukuilut riisuuntumishyhtineen ja ryhmälloineen palvelivat n. 700 asiakasta. Halli suunniteltiin miesten ja naisten yhtä-aikaiseen käyttöön, vaikka suunnitteluvaiheessa esiteltiin myös hallin käyttöuorojen jakamista eri sukupuolten mukaan. Naisten osastolla oli kaksi saunaa, pesuiloissa 22 suihkupaikkaa. Miesten osastolla saunoja oli kaksi, mutta peseytymistiloja vastaavasti enemmän 37 suihkupaikkaa. Vielä 1960-luvun lopulla oletettiin miesten käyttävän uimahallia naisia aktiivisemmin. Mutta jo 1970-luvun alussa huomattiin, että naiskävijöiden määrä lisääntyi koko ajan. Ensimmäisen käyttövuoden (11 kk) aikana Savon Sanomien 10.9.1970 mukaan hallissa oli käynyt 379 908 asiakasta ja "uimahalli ylitti odotukset". Tällä hetkellä kävijöitä on noin 240 000 vuodessa.

Hallissa on keskittynyt alusta asti palvelemaan uimaopetuksen rinnalla kuinto- ja kilpauintia. Myös vapaa-ajan viettoon uintia harrastaa ja viihtymiseen on panostettu. Hallissa tarjottavia oheispalveluja asiakkaille ovat olleet mm. hieronta ja kampaamo. Jo 1970-luvulla huomioitiin liikuntatarjoitteen uinnin ja kuintoutuinnin merkitys. Hallia ovat käyttäneet 1970-luvulta alkaen myös muut urheilu- ja harrasteryhmit kuten vesipalloilijat, urheilusukellajat, uoppolollijat, taitoumarit ja melojat.

Hallin käyttöä ohjasi 1960-luvulla kaupunkilaisten uudenlainen vapaa-ajan vietto kuintoliikunnan parissa ja tarve kunnallisille hyvinvointia edistävälle liikuntapalveluille. Ajan virkistystoimintoja edustivat ulkoilatat ja aurinkonottokedet, joita rakennettiin uimahallien yhteyteen.³⁹ Kuopion hallin oma neliväriesite julkastin vuonna 1971 markkinoimaan hallipalveluja. Palveluiksi uinnin ohella tarjottiin kuntosalia, kahviota ja kampaamoaa, mutta myös vuokrattavia "istuma- ja lepohtyitejä". Hyty viittaavat siihen, että virkistävymisen ohella hallissa oli panostettu myös ykstyisytyteen, rauhaan ja viihtyvyyteen. Kuopion uimahallien ns. optimatason palveluvaluimukset täyttivät erinomaisesti. Lisäpalveluina olivat aurinkonurmikko ja -terassi ukona, sisätiloissa kostea ja kuiva saunat, erilliset tilaussaunat, palvelukahvio, viherkasveja sekä aurinkolamput. Viherkasveille Kuopion uimahallissa oli suunniteltu porrastetun katsomon päätykaiteisiin liittyvät betoniset kukka-aiatat.

Hallin pääsisäänkäynti, lipunmyynti ja toimisto ovat itäpäädyssä ensimmäisessä kerroksessa. Miesten puku-, pesu ja saunatilat sijaitsevat ensimmäisessä kerroksessa, samoin pää- ja opetusallas. Naisten osasto ja kuntosali ovat kellarikerroksessa. Toisessa kerroksessa on: katsomokäytävä, alkujaan kolme tilaussaunaastoa, kampaamo ja kahvila – nykyinen kuntosaliiti. Kahvilassa oli tilaa n. 100 hengelle. Kahvilasta oli yhteys toisen kerroksen ulkoparvekkeelle ja katosmole. Hallin sisäinen liikenne ohjautuu edelleen sisäätuloalustasta miesten ja naistenosastojen portaisiin sekä katsomoon johtavaan pääportaikkoon. Pääportaikkosta

pääsee myös alas kellarikerroksen kuntosaliin. Tekniset-, huolto- ja varastotilat ovat kellarikerroksessa. Kiinteistöhuoltohenkilökunta kulkee kellarikerrokseen pääosin takasivun lasauslaiturin alla olevasta portaikosta ja sisäänkäynnistä. Takapihan toista sisäänkäyntiä käyttävät toimisto- ja lipunmyyntipisteet tuleva henkilökunta.

Käyttö- ja tilavaatimukset laajentuivat kuitenkin pian. 1980-luvulla uusia tila- ja teknisiä muutoksia perusteltiin toiminnallisuuden ja kylpyläpalveluiden parantamisella. Monia 1960-70-luvulla valmistuneita uimahalleja saneerattiin 1980-luvulla tasoa nostaan. Lisäksi uimahallit ovat kovassa kuluksessa myös jokavuotisten korjausten tarpeessa. 2000-luvulla uimahallit ovat uusien tila- ja teknisten haasteiden edessä. Toiminnallisuuden lisäksi asiakkaille tulisi tarjota etelänmatkoilta tultuja tropiikin kaltaisia vesielämyksiä.⁴⁰

Kuopion uimahallin yhteyteen suunniteltu aurinkonottoketo hallin länsipäädyssä, Mustinlammen puistoalueen läheisyydessä. Kuva uimahalliesite 1971.

Uimahallin valmistuttua keskeistettiin lehtien yleisoastoilla, oliko tarvetta erikseen miesten ja naisten uintivuoroille. Naisten oletettiin olevan "havelläämpä" osallistumaan yhteisuintiin. Kuva Kari Jämsén. 1982, KHM, arkistovedos

Hiukset kuintoon uinnin jälkeen. Kuvajajat myös mientenosaatolla. Vuokraamme uima-asuja, pyyhkeitä, istuma- ja lepohtyitejä.

Kahvioissa on tilaa 100 hengelle ja nakkalatsomole allashalleihin. Tarjoilualuetta myös tilaussaunat, koushuone ja ulkoparveke.

Kuntoa ja virkettä ohjausta ja myykalaisesta kuntosalusta. Yksilölliset ohjelmat laaditaan testien perusteella.

Kolme erillistä, korkealuokasta tilaussaunaastoa. Yksilöllistä palvelua ja viihtyisyyttä. Kahvion tarjoilu-alueita.

Uimahallin lähiympäristö

Valmistuessaan 1969 uimahalli ei vaatinut ympäristössään suuria väylämuutoksia. Soramäenkatua jatkettiin uimahallin eteläpuolelle tulevan autopaikoituksen kohdalle. Katu päättyi uimahallille. Paikoitusalueelta rakennettiin raput uimahallin rinteeseen. Kävijät ohjattiin hiekkakäytävää pitkin ja ohi lipputankorivistiön uimahallin pääsisäänkäynnille. Kasarmialueen entisen harjoitus- ja paraatikenkän läpi jatkettiin Puistokatua Asemakadulle jo vuonna 1965. Mutta Soramäenkatu yhdistettiin Puistokatuun vasta kielahallin valmistuttua 1970-luvun puolivälissä. Soramäenkatu toimi alueen sisäisenä katuna ja se muutettiin asemakaavamuutoksella vuonna 1983 Hannes Kolehmainen kaduksi. Tärkeimmäksi alueen kevyenliikenteen väyläksi 1980-luvun vaihteessa muodostui kasarmialueelta lähtävä ja uima- ja kielahallin tonttien välistä kulkeva Keilakuja.

Uimahalli Teknilliseltä opilaitoksesta kuvattuna. Taustalla Niiralan koulu ja Turon tehdasrakennuksia. Avoimessa maisemassa uimahalli näkyy hyvin Karjalankadulta. Kuva 1970-luvulta KHM, arkistovedos.

Uimahallin puistomainen pihapi-alue kasarmialueelta kuvattuna. Vanhoihin kuviin verrattessa näkyy puuston kasvu.

Uimahallin eteläpuolella Niiralan monttu ja kasarmialuetta, taustalla "Golgatan mäkiä" vuonna 1969 valmistunut Suomen ortodoksinen kirkkomuseo. Kuva Juhani Sovinen, 1970- 79, KHM.

Uimahallin pihapi-alueen pallokentät hallin länsipuolella. Oikealla Savon radan suuntainen betonialta.

Oikealla kuva uimahallin esteestä vuodelta 1971.

Uinnin lomassa lentopalloa, pöytä-tennistä ja rusketusta hehtaarin auringonottokedolla. Kesähinnat, oleskeluaika rajaton.

Näkymä pohjoiseen uima- ja kielahallin välistä kulkevalle Keilakujalle. Kevyenliikenteen väylä Savon radan yllä Kouluaksooon.

Martti Lätti, 1974, KHM

Uimahallin mitoitus ja yleisratkaisu

Monien teknisten vaatimusten osalta, puhumattakaan käytön asettamista vaatimuksista, uimahallien suunnittelu koettiin arkkitehtien joukossa erittäin haasteelliseksi. 1970-luvun alussa koulu- ja lääkinthallitus antoi erityisesti terveys- ja turvallisuushajetta hallisuunnittelun avuksi.⁵ Kuopiossa kesällä 1966 perustetun uimahallin suunnittelu- ja rakennustoimikunnan jäsenistöön valittiin kaupunginjohtaja Eino Luukkonen sekä kaupungin-arkkitehti Seppo Ruotsalainen. Tarkoituksena oli varmistaa hankkeen taloudellisuus, myös tarkasteltaessa 50 metrin allasvaihtoehtoa.⁶ Lopulta kustannusarvot puolsivat kansainvälisen tason kilpailutikelpoisen 50 metrin altaan rakentamista. Kaupunginjohtaja Luukkonen ja arkkitehti Esa Malmivaara matkustivat myöhemmin Itä-Saksaan Berliiniin tutustumaan paikallisiin kilpailutihalleihin.⁷ Ehkä tämän vuoksi Kuopion hallissa ei haluttu jäädä jälkeen kansainvälisistä teknisistä, tila- ja toiminnallisuuksnormeista. Sen sijaan hallin sivuilloissa ja oheispalveluissa säästettiin jo suunnitteluvaiheessa, eikä tähdäty eurooppalaiseen palvelujen laatuun ja monipuolisuuteen.

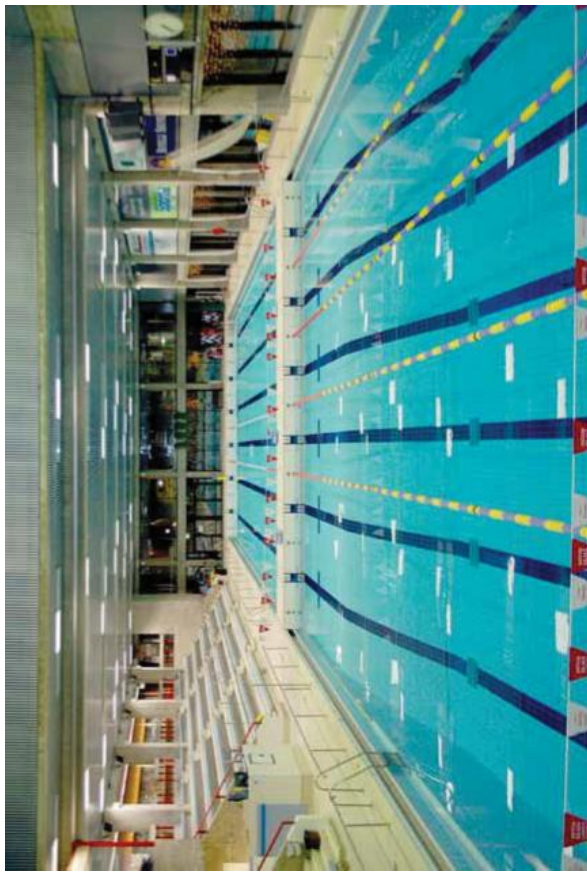
Aikalaishallien yleisin arkkitehtoninen muoto oli kaarikatolla peitetty suorakaide. Ulos- ja sisäänvetoja käytettiin rungoissa vähän. Tikkurilan kaareutuva hallirakennus ja sen pitkien sivujen lasiseinät vastaavat aika-laishalleja, joissa kattoratkaisut ikkunoineen perustuvat erilaisille kaaren segmenteille (kaarimuodoille). Tikkurilan hallissa on lisäksi panostettu hyppyformien veistokselliseen muotoon. Pirkkolan uimahallin katossa toistuva puolilympyrän muoto ja kaari-ikkunat tuovat mieleen klassiset lunetti-ikkunat.

Kuopion uimahallin yleismuoto noudattelee toista uimahallien perustyyppiä eli tasakattoista kuution ja suorakaiteen yhdistelmää lasiseinineen. Opetusltaan yllä oleva kattoratkaisu ja -kulu luonnonvaloineen muistuttaa klassisen atriumtalon avointa keskittilaa vesialtaneen. Kuopion hallissa panostettiin lisäksi "näköalatsomon" jäsenyykseen ja katsomosta ulos avautuviin näkymiin.

Aikalaishallien suunnittelun haasteisiin vastasi osaltaan myös Arkkitehti-lehti. Lehdessä 5/1970 on laajasti esitelty kahden uimahallin suunnittelukritiikki. Kohteina olivat Kuusankosken uimahalli ja Hyvinkään Sveitsin uimala. Artikkeleissa kiinnitettiin huomiota erityisesti elementiteknikalla rakenneltaessa saavutettaviin tuotantoteknisiin etuihin. Myös hallien perusjäsentely ja tilaohjelmat arvioitiin tuotantoteknisestä ja kustannustehokkuuden näkökulmasta. Uimahallisuunnittelun vaatimukset, standardit ja suositukset täsmenlyivät 1970-luvun vaihteessa mm. opetusministeriön antamalla huonetiladirektiivillä.⁸

Kuva KHM, arkkitehtiedos

Tilajäsennys

Uimahallin tilaratkaisu ohjasi alkuun paikallisen liikuntapaikkatarve ja lajiikunnan tilavaatimukset, mutta lopulta hallityypin rakennussuunnittelun vaatimukset. Yleiseen uimahalliin liittyy 1960-70-luvulla voimakkaasti modernin tasa-arvoisen yhteiskunnan ja arkkitehtuurin ihanne sekä liikuntakulttuurin imiömaailma.

Kuopion uimahallin tilaratkaisu perustuu sen pitkän pääaltaan ja porrastetun katsomon jakamaan pohjaan kahdessa tasossa. Kellarissa tilat ja-kautuvat pääaltaan rungon suuntaisesti vedenkäsitelly-, naistenosasto- ja-sivutiloihin. Pääporras ja porrastettu "näköalatsomo" ovat 1-2 -kerroksen tilajäsennyksen visuaalinen avain. Katsoimosta ja katsomokäytävästä avautuu näköala täpäädyän lasiulkisivusta piha-alueelle ja kasarmirakennusten suuntaan. Etelä- ja länsisivuilla ikkunat on sijoitettu nauhaksi julkisivun alosaan, jolloin ikkunoista avautuu panoraamanäkymä Mustinlammen puistoon ja Niiralan kaupunginosaan.

Pääallas 1. kerroksessa on rakennuksen eteläisivulla, opetusallas, miestenosasto ja muut sivutilat pohjoissivulla. Pääallashallin eteläisivu on jäsenmety huomioiden voimakas valo. Ikkunat on keskitetty julkisivun alosaan. Muuta seinäosaa rytmittävät betonipilari- ja -palkistot. Pilarien ja palkistojen välissä seinässä oli alkujaan akustinen kasetointi, joka pää-llystettiin puurimillä.

Katsomon ja 2. kerroksen katsomokäytävään johtava porrashuone on näytävä. Katsomokäytävä pääsi länsipäädyän kahvioon ja ulkoparvekkeelle. Pääportaikko on suunniteltu ohjaamaan yleisövirtaa talon sisällä. Uimahallin pääsisäänkäynti - kolmet pariovet, tuulikaappi ja pitkälle ulos työntyvä lipa - oli melko vaatimaton detailleita. Lipa, vedenheittäjä ja profiloitu betonikaide valaisinratkaisuineen korostivat kuitenkin sisäänkäynnin asemaa. Vaatesäilytystä aulan sivussa oli pieni ja alimitoitettu tuntuinen, oihan uimahalli myös tapahtumapaikka suurille katsojajamä-rille. Lipunmyynti aulassa, sisäänkäyntiä vastapäätä, oli syvennyksessä miesten- ja naisten osastoille johtavien käylävien kulmauksessa. Puku- ja pesuhuoneilat miesten ja naisten osastoilla ovat lähes identtiset toiminnollaan ja yksityiskohtiltaan.

Hyppytorien kohdalla pääaltaassa on korotettu katto-osa. Katon muoto on suunniteltu akustiikka ja luonnonvalon saanti huomioiden. Pääallas-hallista on kaksi kulkureittiä opetus- ja lasten altaalle. Opetusallastila avautuu atrimin tapaan toiseen kerrokseen, jossa yläpohjassa on neljä suurta kattoikkunaa. Kattoratkaisun avulla luonnonvaloa saatiin sekä lasten altaalle että kahvilaan. Kattorakenteella ja kullun toisen kerroksen kaitella on allastilalle akustoiva merkitys. Pääallastilan ja katsomon ohella opetusallastilan ja kahvilan yhdistävä tilaratkaisu on rakennuksen tärkeä ominaispiirre.

Kahvilassa oli tilaa noin 100 hengelle. Kahvilasta oli yhteys toisen kerroksen ulkoparvekkeelle ja katsomoon.

Hallin sisäinen liikenne ohjautuu edelleen sisäänuloulausta miesten ja naistenosastojen portaisiin sekä katsomoon johtavaan pääportaikkoon. Pääportaikosta pääsee myös alas kellarikerroksen kuntosaliin. Tekniset-, huolto- ja varastotilat ovat kellarikerroksessa. Kiinteistöhuoltohenkilökunta kulkee kellarikerrokseen takasivun lastauslaiturin alla olevasta portaikosta ja sisäänkäynnistä. Takapihan toista sisäänkäyntiä käyttää toimisto- ja lipunmyyntipisteiden henkilökunta.

107 Allashalli. Edustalla korkeaa osa hyppytorien päädyssä, vasemmalla katsomo ja katsomokäytävä, keskellä selostamoiden alla sisäänkäynti pesutiloista allashallin, taustalla hallin matala osa...

130 Porrasuone kermostasojen välisä-santeelta. Veistoksellisia betoniraken-tettä.

251 Käytävä. Porrasuone johtaa katsomo-käytävään. Hissi on tehty 1990-luvulla alun-perm koristeikasvaille varattuun tilaan.

107 Allashalli, matala osa. Keskellä alkuperäisiin betonirakenteisiin liitetty 1990-luvulla tehty hisskikulu.

251 käytävästä on käynti katsomoon, kuntosaliin (entinen kahvila), tliaussaunaosastolle ja parturikampaamoon.

122 Pääsisäänkäynnin aula. Lipunmyynti oli alunperin takana keskel-tä näkyvässä tilassa, nykyinen tski oikealla.

Pääsisäänkäynnin tuulikaappi.

101 Opetusallashalli

Altaat

Altaiden pohjanmuodot ovat tyypilliset: ison altaan syvyys hyppypäässä on 4,5 m ja matalassa päässä 1,4 m. Pääallas on 50 x 14,2 m ja 6-rataisen. Pääallas voidaan jakaa liikkuvalla välisillalla kahteen osaan, uima- ja hyppyaltaisiin. Opetusaltaassa on viisilattia, syvyys 0-100 cm ja sen koko on 10 x 12,5m. Kylmävesialtaat naisten ja miesten osastoilla ovat 3,3 x 3,3 m. Lasten- ja opetusaltaan välillä ei ole uimareille näköyhteyttä, mikä poikkeaa monista aikalaishalleista. Näköyhteys tuntuu olleen ollen-naista erityisesti virkistys- ja kylpylähallissa. Altaiden loiskekourut ovat mallia, jossa kloorihöyry häviää tehokkaasti veden mukana pois ja veden-pinta on mahdollisimman klooriton. Allas rakennettiin omalle perustukselle. Altaan ja ulkoseinän perusmuurin välillä on eteläpuolella ns. huoltokäytävä. Altaan rungossa on pyöreät tarkkailuikkunat, joista voidaan kameralla valvoa uintiturvallisuufta.

101 Opetusallashalli

112 Kylmävesiallas. Pesuhuoneiden yhteydessä on kylmävesialtaat

107 Allashalli, hyppytorni

107 Allashalli, matala osa.

107 Allashalli, varusteiden säilyvystä hyppytornin päädyssä.

107 Allashalli, hyppytornin takaa.

107 Allashalli, lähtöline. Telneen taso on graniittia.

Rakennusosat ja rakenteet

Anturat ja perusmuurit Kantavat pystyrakenteet (ulko- ja väliseinät)	Rakennusosat ja rakenteet (Rakennusselostus 1968)	Huomioit/ inventointi 2012
Kantavat vaakarakenteet (ylä- ja välipohjat)	teräsbetonia teräsbetoniseiniä ja -pilareita	
Yläpohjan paikit	massiivisia teräsbetonilaattoja; esijännitettyjä ontelolaattoja; välipohjat ylälaattapalkkistoja	
Maanvaraiset lattiat	esijännitettyjä teräsbetonipalkkeja	
Väliseinät (ei kantavat)	10 cm alusbetonilaatta	puhtaaksi muurattuja seinä osin maalattu; punatiilissä leima Rauhaniemi, mikä viittaa Leppäkosken Rauhaniemi-Sipilä Oy tiili-tehtaaseen (1961-1972; alkujaan Leppäkosken Sipilän kartanon tiili-tehdas, perustettu 1862)
Portaiden rungot ja kaide- rakenteet	komeroväliseinät/ puiset elementit/ ääneneristys	
Katsomon runkorakenteet	ulkoportaat: teräsbetoni, pääporrashuone: teräsbetoninen "hammaslaatta"; kaiteet teräsbetonia	
Ulkoseinä	porrastetun katsomon runko teräsbetonia	
Uima-altaat ja vedenpuh- distuslaitat	betoninen kuori-elementti, puhtaaksi valettu betoni (1968 rakennusse- lostus); urakkavaiheessa verhous muutettiin klinkkerilaatoiksi	
Ulkolasot, portaat, kaiteet ja parvekkeet	rungot: vesitiivis betoni AK 300 vedeneristys n. 2 cm Compakta -betonikerroksella	
Ulkolasot, portaat, kaiteet ja parvekkeet	altaan eteläisvulla huoltokäytävä perusmuurin vieressä tehdasvalmisteiset pesubetonilaatat 60x60 ja pesubetonilankut	
Ulkolasot, portaat, kaiteet ja parvekkeet	lastauslaituri ja kaiteet: puhtaaksi valettu teräsbetoni	
Ulkolasot, portaat, kaiteet ja parvekkeet	parvekkeella suorakaideteräsputki, käsijohteet mäntylankkua	
Ulkolasot, portaat, kaiteet ja parvekkeet	pääovet eloksoidulla alumiinilla päällystettyjä teräsrunkoisia lasi- ja kehysovia. Muut ulko-ovet teräsrakenteisia umpioivia.	ulko-ovet on uusittu lukuunottamatta eteisaulan pääovia, jotka ovat alkuperäiset (kuntoarvio 2007) kts. lähemmin tilakohtaiset inventoinnit
Sisäovet	portaiden ja eri osastojen välillä teräsrunkoisia lasitettuja - ja kehys- ovia; muutoin yleensä puurakenteisia maalattuja laakaovia tai paneloi- tuja puuvia, kellarissa teräs-umpioivia.	
Sisäovet	puurakenteisia (painekehyllästäettyä mäntyä), karmien ulkopinta verhoitu eloksoidulla alumiinilla;	alashuoneissa nykyisin kolminkertaiset eristyslasi- ikkunat
Sisäovet	pohjoissivun ikkunat puurakenteisia kiertokkunoita, ulkopuoli verhoitu eloksoidulla alumiinilla; erässä muissa tiloissa vastaavia pystysara- noituja kiertokkunoita;	kts. lähemmin tilakohtaiset inventoinnit
Sisäovet	sivutiloissa kolminkertaiset puurakenteiset ikkunat, ulkopinnat alumi- ini-verhotut;	allashallien sisäpuoliset ikkunat on poistettu 2000-luvulla
Sisäovet	muut ikkunat metallirakenteisia, tummaksi eloksoitu alumiini; al- lashallissa ja kahviossa 2x ulkolasi + 20 cm ilmarako + 1x sisälasi; ("Sisäpuoliset suojaikkunat ovat toimineet lattiakanaalista ylös puhalt- tavan ilmavirran kanssa ikkunoiden huurtumisen ja vedon tunteen estämiseksi". Rakennus selvitys 2002)	
Sisäovet	katon korotusosassa metallirakenteiset 3x umpiolasi-ikkunat; opetusaltaan ja tilaussaunaosaston käytävällä akryylikupuisia kattoik- kunoita	
Sisäovet	yleensä metallirakenteisia, 1x lasitus	kts. lähemmin tilakohtaiset inventoinnit
Sisäovet	kaiteiden ikkunaruudut "triplex-lasia" (3x laminoituja ruutuja)	

Laatoitetut betonieleментit julkisivut ja lautamuotittin valettuja julkisivuja täydentäviä teräsbetonirakenteita.

Sivustsäkäkäynnin porras paikalla lautamuotittin valettua teräsbetonia.

Parvekkeelle johtava teräsbetoniporras.

221 Käytävä. Alkuperäisiä tiili- ja tiiliäätappintoja.

221 Käytävä. Puhtaaksi muurattua tiiliseinää.

Pintamateriaalit ja värit

Alkuperäisen sisäosan yhtenäisen arkkitehtoninen ilme perustui puhtaan betonin, tiilen ja puun käyttöön. 1960-luvun halliarkkitehtuurissa nämä materiaalit saivat jäädä näkyviin tekstuureiltaan käsittelemättöminä: betoni puhtaaksi vaalettuna levy- tai lautamuotipintana, tiili puhtaaksi muurattuna ja mänty kuultokasiteltynä (lakkaus tai petsaus). Mäntyrimat (seinä- ja kattokasetit) olivat painekyllästettyjä ja ne petsattiin tumman ruskeaksi. Käsiöhteissa mäntylankut on lakattu. Betonimosaiikkilaatoitus oli vaalean ja tumman harmaata. Klinkerilaatat (Kupittaan Savi Oy) tilauseräosaosaston käytävällä olivat terrakotan sävyiset. Hallin, altaan ja kosteiden tilojen lattiamateriaalina oli valkoiset Pukkilan sintratut ja ruutupintaiset laatat. Seinissä oli lasitettu valkoinen ja tehosteena Pukkilan sininen E-seinälaatta.

Allastilojen valaisu toteutettiin keino- ja luonnonvalon yhdistämisellä. Toiminnallisten tavoitteiden lisäksi sisä- ja ulkotilat liitettiin toisiinsa valosuunnittelulla, mikä oli ajan halliarkkitehtuurille tyypillistä.

Betonipilari-, paikkiti-, kaiteet, -komerot ja -rintaosat jätettiin sisäosassa pintoiltaan puhtaaksi vaaleiksi. Hallissa ja pesutiloissa kato olivat pintoiltaan painekyllästettyä rimaa tai paneelia. Saunojen katto ja seinät olivat lakattua paneelia. Muissa tiloissa kato jäivät puhtaaksi vaalelle betonipinnalle. Seinäpinnat kuivissa tiloissa olivat puhtaaksi muurattua tiiliä tai maalattuja rappauspintoja. Levytintaisia ja maalattuja kevyitä- ja komeroväliseiniä oli sivutiloissa. Jakoseinät ja väliseinät pukutiloissa olivat laminaatti- tai muovipintaisia rimalevyseinä.

Katsomokäytävän tiiliseinään on upotettu lähes käytävän mittainen lasivitrini. Vitrinin alaosa lepää betoniseinän tiilirunuksella. Vitrinimateriaalina on lisäksi mäntylautaa.

Vinyylasbesitlaattoja käytettiin kellarikerroksen lattiassa ja osassa teknisiä- ja huoltotiloja. Kävhiössä lattiapintana oli sementtimosaiikkilaatoitus. Kävhiön terassikaide oli teräsbetonia puhtaaksi vaalettuna ja kaiteen päällyysosa betonista. Kaiteille ominaista on, että sisä- ja ulkokaide-elementeissä on käytetty samaa U-profiilimuotia.

101 Opetusallashalli. Alkuperäisiä puhtaaksi muurattuja tiilipintoja ja lautamuotia valettuja betonipintoja. Laatoituksia on uusittu ja lisäty myöhemmin.

101 Opetusallashalli. Alkuperäisiä betonipintoja sisäkatossa ja erityisen kävhiön parven kaiteissa. Alunperin avoin yhteys allashallista parvelle on lasitettu myöhemmin.

026 Porra naisten pesutiloista allashallin.

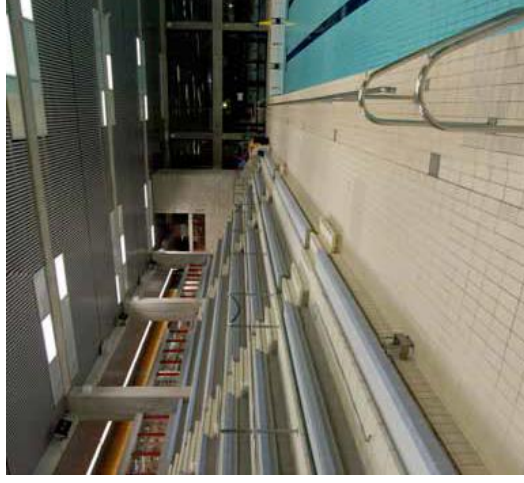
112 Pesuhuone. Laatoitetut pinnat.

110 Aula. Käynti allashallista pesuosastoihin, miehet allasosassa ja naiset kellarikerroksessa. Alkuperäisen hissien paikalle uusittu hissi 1990-luvulla. Laatoitetut pinnat alkuperäisiä, alakaton alumiinisaleikat 1990-luvulta.

130 Pääporras. Lautamuotia valettuja betonipintoja.

107 Allashalli. Laatoitettuja pintoja ja lautamuotia valettuja betonipintoja. Sisäkaton alumiinisaleivemus on tehty 1990-luvulla.

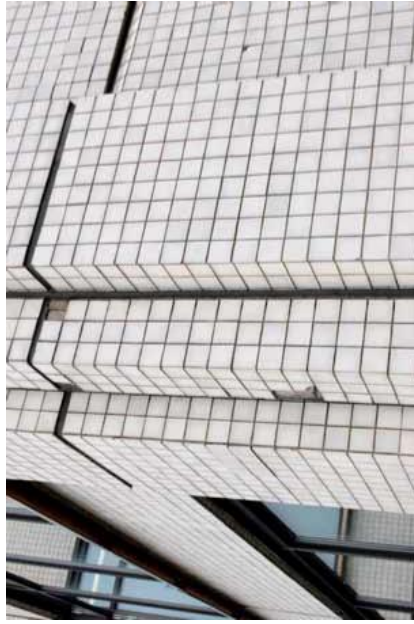
Julkisivut

Uimahalli on tontillaan vapaasti seisova, pohjaltaan suorakaiteen muotoinen rakennus. Hallin länsipäässä on korotettu katto-osa, jonka alaosaa kiertää ikkunanauha. Ulko-osun yhtenäinen arkkitehtoninen ilme perustuu julkisivupintojen neliömäisten elementtien ja pilareja verhoavien kapeiden, pystysuuntaisten kuorielementtien muodostamaan moduuliruudukkoon ja -mittajärjestelmään. Etelä- ja länsisivuilla näkyy selkeästi suunnittelijan tavoite käyttää toistuvasti neljän neliömäisen kuorielementin muodostamia neliöitä. Korotetun katto-osan kohdalla pilarien hatmo jatkuu yhtenäisenä ylös saakka.

Julkisivujen pintamateriaaliksi esitettiin alkujaan "puhtaaksi valettua kuorielementtiä, pintamassa kvartsihiekkaa ja valkosementtiä." Rakennusvaiheessa julkisivujen pintamateriaaliksi muutettiin vaalea klinkkerilaatoitus (moduulimittoitut "mosaiikkilaatat").

Itäpäädyssä on allashallin kohdalla suuret ikkunat kahdessa kerroksessa. Etelä ja länsisivuilla ikkunat ovat vain seinän alaosassa, rajaten näkymiä allaslasolta ulos. Pohjoissivulla, jossa on erilaisia pienempiä huoneiloja, ikkunat ovat kapeina nauhoina pilariväleissä. Ikkunoitten puitejako on sovitettu rakennuksen mittajärjestelmään.

Korotetun katto-osan julkisivumateriaalina olivat alunperin betoniset, klinkkerillä päällystetyt kuorielementit kuten muillakin julkisivuilla. Rakennuksen sokkelit ovat puhtaaksi valettua betonia.

Itäisivun ulkonurkka, piasterin ja seinäpinnan liitos. Klinkkerilaatat ovat alkuperäisiä, koko 50x50x5 mm.

Pääsisäänkäynnin alkuperäinen tukimuurin ja katos.

Osa alkuperäisistä ikkunoista ja -sälekköistä säilyi pohjoissivulla ikkunolta uusittaessa 1990-2000-luvulla.

Sivu pohjoiseen radalle.

1980-luvulla pohjoissivulle tehtyjä huoltokatoksia ja varastoja.

Länsisivulla puistoon avautuva parveke. Alunperin kahviosta oli yhteys parvekkeen kautta puistoon auringon palvontaan ja pallolukentille. Pinnat ovat alkuperäisiä laatta-, betoni- ja puupintoja.

Allashallin ulkonurkka lounaaseen.

Sivussaäänkäynti pohjoisen sivulla.

Tekniset järjestelmät

Uimahalli liitettiin jo alkujaan kaukolämpöverkkoon. Lämmitysjärjestelmänä sovellettiin sekä vesikierrosta lattia- ja patterilämmitystä että ilmalämmitystä. Halli liitettiin vesijohto-, viemäri- ja sadevesiviemäriverkostoihin. Halliin rakennettiin koneellinen ilmanvaihto, jonka tavoitteena mm. oli pitää ilman suhteellinen kosteus riittävän alhaisena ja poistaa vedestä vapautuvia kloorihöyryjä. Ilmastointikonehuone oli alkujaan toisessa kerroksessa katsomokäytävän ja tilausnaosaston välissä.

Ilmanvaihtoon ja veden puhdistukseen liittyvät tekniset ratkaisut rakenteineen ja laitteineen ovat lisääntyneet huomattavasti 1980-luvulta alkaen. Ilmanvaihtokonehuoneet rakennettiin uimahallin katolle vuonna 1982 ja samalla tehtiin uusia hormitiloja kanavistoille.

Allasvesi kiertetään ja puhdistetaan. Allasvesien hiekkasuodattimet ovat alkuperäisiä. Puhdistuslaitteet sijaitsevat kellarikerroksessa avonaisina betonirakenteina hiekkasuodattiminen. Suodattimet huuhdeltiin vesi- ja ilmahuuteluina. Huuhteluvettä varten rakennettiin oma puhdasvesisäiliö. Altaan pohjaosassa oli lisänä pikakierätys pohjalle painuvan lian puhdistamiseksi.

Allasvesien vedenkäsitteilynä oli aluksi klooraus. Uusi kloorivarasto rakennettiin uimahallin seinustalle vuonna 1980. Kloorin haitallisuuden vuoksi vedenkäsitely on myöhemmin muutettu otsonoinniksi.

Hallissa oli yleisvalaistuksena sekä loistevalaisimia, elohopeapurkauslampuja ja hehkulamppuja. Saunatilloissa on sähkökiukaat. Rakenuksessa on keskusradioverkosto.

Saunatilloissa oli alunperin puuliämmitteiset kiukaat. Suurten pesuhuoneosastojen kiukaat lämmitettiin erillisestä sisäportaitkoon avautuneesta tilasta. Pienemmät saunat on lämmitetty saunasta käsin. Puukiukaat ja hormistot on purettu kun saunoihin on vaihdettu sähkökiukaat.

107 Allashalli. Tulospalvelun näyttölauluja, kello ja ripustettuja kaluttimia. Yläkerron alareunan tasossa on riihtäsaot huoltoa varten. Seinien ja sisäkaton aluminisaleverhoukset on tehty 1990-luvulla.

003 Vedenpuhdistus. Osa pääaltaan alla olevista hiekkasuodatuslaitaista.

003 Vedenpuhdistus, otsonointi. Alkuperäisen kloorauslaitoksen tilalle 1990-luvulla tehty otsonointilaitos.

047 Huoltokäytävä. Vesijohtoliittymä ja vesimittari.

003 Vedenpuhdistus. Pumppuja.

003 Vedenpuhdistus. Huoltotilaa ja putkistoja.

003 Vedenpuhdistus. Hoitotaso pääaltaan alla olevien hiekkasuodattimien edessä.

003 Vedenpuhdistus. Kemikaalialtila.

Uimahallia koskevat rakennusluvat kka ja Rakennusvalvonnan arkisto

Rakentaminen

hakemus pvm	11.2.1968, maistraatti lupapäätös	1968 §134 arkistonumero
luvan hakija	Kuopion kaupungin rakennuslaitos, Arkkitehtiasasto	
toimenpide /kuvaus	uudisrakennus, päärakennukset nro 1-12,, asema, tasokuvat, julkisivut, leikkaukset, rakennetapaesotelus	
pvm ja suunnittelija	5.2.1968 (piirustuksessa numero 3, 1krs tasokuva, on limeisesti muutospäiväys 29.2.1968) Kuopion kaupungin rakennuslaitos, Arkkitehtiasasto, kolme allekirjotusta: Esa Malmivaara, Jorma Salminen, Seppo Ruotsalainen	
loppukatselmus	1969-07-24 Lopputarkastelmus. Hyväksytty käyttöön ehdolla. Kymävesialaiden portaiden viereisiin seinin kiinnitettävä käsi- johteet sekä portaiden yläpään keskiöään laitetava suojala- kaide. Korkeajännitelaiteluoneeseen tehtävä ilmanvaihtolaitteet. Kloorihuoneeseen laitetava varalimanvaihtolaitteet tai sellainen hävitysajajärjestelmä, jolla päästään riittävään tuvallisuteen. Kloorisuojanaamarit laitetava konehuoneesta ulosjohtavan oven läheisyyteen helposti löydetävään koteloon. Konehuoneessa ve- sipumpun akselille laitetava suojus. Kaikkiin palo-ovin laitetava lukot tai kiinnittäraavat sulijat ja luokkaa osoittavat kilvet. Poh- jakerroksessa olevaan varastoon laitetava ilmanvaihtolaitteet. Toisessa kerroksessa parveketason ja kerrostason yhymäkohta on keskenäinen. Talotikkaat tehtävä Paloluokitustiedotus n:o 71/61 mukaisesti. Ulkopuoliset tontin kunnostustyöt ovat osittain keskenäiset. Väestönsuojaa ei tarkastettu. VSS:n lopputarkel- muksen suorittavat rakennustarkastaja ja väestönsuojapäällikkö heh kohteen kaikkine laitteineen valmistuttua. 1969-08-20 Väestönsuoja 1. katselmus. Hyväksytty käyttöön ehdolla. Ulko-oveen SO-1,25 laitetava painesalvat. Ilmastointi- koneelle tehtävä suojahäkki, johon on talletettava kuvaläymä- takuuslehti 4 kpl sekä erikoissuodatin ierkuneen. Ylipainemittari siirrettävä ilmastointikoneen läheisyyteen. Toiseen SO-K oveen laitetava välmistajan kilpi. Ilmantuotuksi laitetava. 1969-11-19 Väestönsuoja 2. katselmus. Hyväksytty käyttöön eh- dolla. Ylipainemittarin mittaputki muutettava kupariputkeksi niin, että se vain yhdistetään mittariin kumputukella, mittariin pantava neste (puutainen). Ilmantuotuksi varastoitava suojarakkiiin, put- ken maapinnalle ulottuvaan päähän asennettava laippa. Laippa suojataan ja slla ei saa peittää asiallin alle.	

hakemus pvm	4.8.1969 lupapäätös	1969 §590 arkistonumero
luvan hakija	Kuopion kaupunki, uimahallitoimikunta, Seppo Ruotsalainen, kau- punginarkkitehti	
toimenpide /kuvaus	Esiitys rakennuksen julkisivujen materiaaleiksi ja vääreiksi: Be- tonielementit - sintraftu moduimosalliklaatta 52x52x5, vaale- aniermankelainen, saumaus vaalea betoni. Kaikki julkisivujen metalliosat : tummanruskeaksi eloksoitu alumiini värkättä Suoro 874. Mikäli teräsosia esiirtyy kaiteina, säleikköinä tai vastaavina maalataan ne tummanruskeiksi kuten sisätiloissa. Tämä ei vaiku- ta julkisivuvärikykseen. LAUSUNTO, ote julkisivupiirustusten tarkastusloimikunnan pöytä- kirjasta 23.7.1967 §144 Toimikunta toteaa, että toimikunnan kokouksessa 14.2.1968 eh- dottamia keinoja julkisivujen elävöittämiseksi ei ole tehokkaasti käytetty. Edelleen toimikunta toteaa, että maistraatin rakennuslu- pa on myönnetty ehdolla, että väriyysuunnitelma julkisivuista on esitettyä. Kun tämä esitys tapahtuu rakennuksen jo valmistuttua, ei toimikunnan tehtävän karmatta ole sitä mielekasta käsitellä. 05.02.1968, julkisivupiirustukset, materiaaliilmit, Kuopion kau- pungin rakennuslaitos, Arkkitehtiasasto, kaksi allekirjotusta, Esa Malmivaara, J. Salminen	
loppukatselmus	14.12.1976	

Rakentaminen, julkisivujen materiaaliilmit

1969-07-22	hakemus pvm	4.8.1969 lupapäätös	1969 §590 arkistonumero
------------	-------------	---------------------	-------------------------

luvan hakija	Kuopion kaupunki, uimahallitoimikunta, Seppo Ruotsalainen, kau- punginarkkitehti	
toimenpide /kuvaus	Esiitys rakennuksen julkisivujen materiaaleiksi ja vääreiksi: Be- tonielementit - sintraftu moduimosalliklaatta 52x52x5, vaale- aniermankelainen, saumaus vaalea betoni. Kaikki julkisivujen metalliosat : tummanruskeaksi eloksoitu alumiini värkättä Suoro 874. Mikäli teräsosia esiirtyy kaiteina, säleikköinä tai vastaavina maalataan ne tummanruskeiksi kuten sisätiloissa. Tämä ei vaiku- ta julkisivuvärikykseen. LAUSUNTO, ote julkisivupiirustusten tarkastusloimikunnan pöytä- kirjasta 23.7.1967 §144 Toimikunta toteaa, että toimikunnan kokouksessa 14.2.1968 eh- dottamia keinoja julkisivujen elävöittämiseksi ei ole tehokkaasti käytetty. Edelleen toimikunta toteaa, että maistraatin rakennuslu- pa on myönnetty ehdolla, että väriyysuunnitelma julkisivuista on esitettyä. Kun tämä esitys tapahtuu rakennuksen jo valmistuttua, ei toimikunnan tehtävän karmatta ole sitä mielekasta käsitellä. 05.02.1968, julkisivupiirustukset, materiaaliilmit, Kuopion kau- pungin rakennuslaitos, Arkkitehtiasasto, kaksi allekirjotusta, Esa Malmivaara, J. Salminen	
loppukatselmus	14.12.1976	

Tilamuutos

1971-07-06	hakemus pvm	12.7.1971, maistraatti lupapäätös	1971 §561 arkistonumero
------------	-------------	-----------------------------------	-------------------------

luvan hakija	Kuopion kaupunki, rakennuslaitos, arkkitehtiasasto, Seppo Ruotsalainen, kaupunginarkkitehti	
toimenpide /kuvaus	Tilankäytömuutos. Kuntohuoneesta ja varastosta muodostetaan hierontasaato.	
pvm ja suunnittelija	1971-07-06, osapiirustus, Kuopion kaupungin rakennuslaitos, arkkitehtiasasto, Matti Höyhtyä	
loppukatselmus	1971-09-17	

Kloorihuoneen rakentaminen

hakemus pvm	31.3.1980 lupapäätös	1971 §259 arkistonumero
-------------	----------------------	-------------------------

luvan hakija	Kuopion kaupunki, tekninen virasto	
toimenpide /kuvaus	Kloorihuoneen rakentaminen uimahallin seinustalle. pvm ja suunnittelija 1980-01-20, asemapiirros, pohja, julkisivut ja leikkaus, Kuopion kaupungin tekninen virasto, arkkitehtiasasto, piirtänyt VP, tarkas- tanut nimikirjoitus M. Höyhtyä, kaupunginarkkitehti	
loppukatselmus	20.05.1981	

Lippukassatilan muutos

hakemus pvm	31.8.1981 lupapäätös	1981 §290 arkistonumero
-------------	----------------------	-------------------------

luvan hakija	Kuopion kaupunki, tekninen virasto, arkkitehtiasasto	
toimenpide /kuvaus	Uimahallin lippukassatilan muutos pvm ja suunnittelija 1988-02-05 asemapiirros, ei muutospäivästä, 1981-03-25, taso- kuva ja leikkaus. Piirtänyt VP, tarkastanut M. Höyhtyä kaupungin- arkkitehti	
loppukatselmus	1982-02-08, hyväksytty	

IV-konehuoneen rakentaminen katolle

hakemus pvm	7.6.1982 lupapäätös	1982 §545 arkistonumero
-------------	---------------------	-------------------------

luvan hakija	Kuopion kaupunki, tekninen virasto, arkkitehtiasasto	
toimenpide /kuvaus	Ilmanvaihtokonehuoneen rakentaminen uimahallin kattotasolle. pvm ja suunnittelija 1982-05-21, asemapiirros, tasokuva ja julkisivut, suunnitellut KM, piirtänyt PA, tarkastanut (ei saa selvää)	
loppukatselmus	1982-09-21, hyväksytty.	

Mainospilari

5.9.1986	hakemus pvm	29.9.1986 lupapäätös	1986 §370 arkistonumero
----------	-------------	----------------------	-------------------------

luvan hakija	Ulkomaivos Oy, Raimo Saarinen, verkostojohtaja	
toimenpide /kuvaus	Anonime kohtelaimmin Kuopion kaupungin rakennustarkastajan lupaa saada pysäyttää yksi (1) kolmivuorinen metallirakenteinen mainospilari Harnes Kolenmäen kadun varrelle, Uimahallin edustalle, viheralueelle.	
pvm ja suunnittelija	4.9.1986, asemapiirros, Ulkomaivos Oy, Vesa Rynänen, alue- tarkastaja, 8.6.1981 typpipiirustus, Arkkitehtitoimisto Risto Skog- ström Oy	
loppukatselmus	1988-02-12, hyväksytty.	

Ulkovaraston muutos hitsauslaiksi

22.4.1987	18.5.1987	1987 \$160	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tekninen virasto, arkkitehtiosasto, Pertti Pakkala, kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Uimahallin kymän ulkovaraston muutos kiinteistöhuollon hitsauslaiksi, ei julkisivumuutoksia.		
pvm ja suunnittelija	Kuopion kaupungin tekninen virasto, arkkitehtiosasto, Raouli Lundvall, suunnittelainsinööri		
loppukatselmus	1988-02-12, hyväksyttiin ehdolla, että sähköasennusten tarkastus on hyväksyttyä suoritettu ja että pikapaloposti asennetaan paikalleen (asennettu 22.2.1988).		

Ikkunamuutos

16.6.1987	6.7.1987	1987 \$642	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tekninen virasto, arkkitehtiosasto, Eero Koivisto, vs. kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Uimahallin ikkunajakomutoksia.		
pvm ja suunnittelija	1987-06-15, asemapiirros ja julkisivut, Kuopion kaupungin tekninen virasto, arkkitehtiosasto, T. Korhonen, suunnittelainsinööri.		
loppukatselmus	1991-12-31, hyväksytty. Muutostyöstä on toteutettu vain yläosan ikkunajaoit.		

Torniosan julkisivumateriaalin muutos

6.9.1993	13.9.1993	1993 \$544	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tekninen virasto, talo-osasto, talosuunnittelu, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Uimahallin tornimaisen osan julkisivumateriaalin uusinta / muutos.		
pvm ja suunnittelija	1993-09-01, asemapiirros, leikkaukset ja julkisivut, Kuopion kaupungin tekninen virasto, talo-osasto, talosuunnittelu, T. Rönkänen, suunnittelainsinööri		
loppukatselmus	1994-01-05, hyväksyttiin.		

Tilamuutoksia, sisäänkänynnin laajennus, kattokonehuone

23.3.1994	18.4.1994	1994 \$150	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tilakeskus, Mikko Etula, va. kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Kellarikerroksessa asiakasitilamuutos, inva-wc, hissitilat. 1. kerroksessa kuten edellä, lisäksi tuulikaapin laajennus. 2. kerros kuten edellä, lisäksi henkilökunnan sosiaalitilat. Vesikabli uusi IV-konehuone.		
pvm ja suunnittelija	1994-02-04, asemapiirros, tasokuvat, leikkaukset, julkisivut ja rakennetyypileikkaukset, Kuopion kaupungin tilakeskus, T. Rönkänen, suunnittelainsinööri		
loppukatselmus	1994-04-18, hyväksytty.		

Urheiluskeittajien varaston rakentaminen

30.6.1994	11.7.1994	1994 \$383	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Urheiluskeittajien varaston rakentaminen uimahallin luoteiskulmaan olevan kloorihuoneen ja varastotilan välillä.		
pvm ja suunnittelija	1994-06-02, asemapiirros, tasokuva, leikkaus, julkisivut, rakennetyypileikkaus, Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
loppukatselmus	1997-11-24, hyväksytty.		

Allastilojen sisäverhousten uusiminen

21.1.2004	4.2.2004	2004 \$62	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

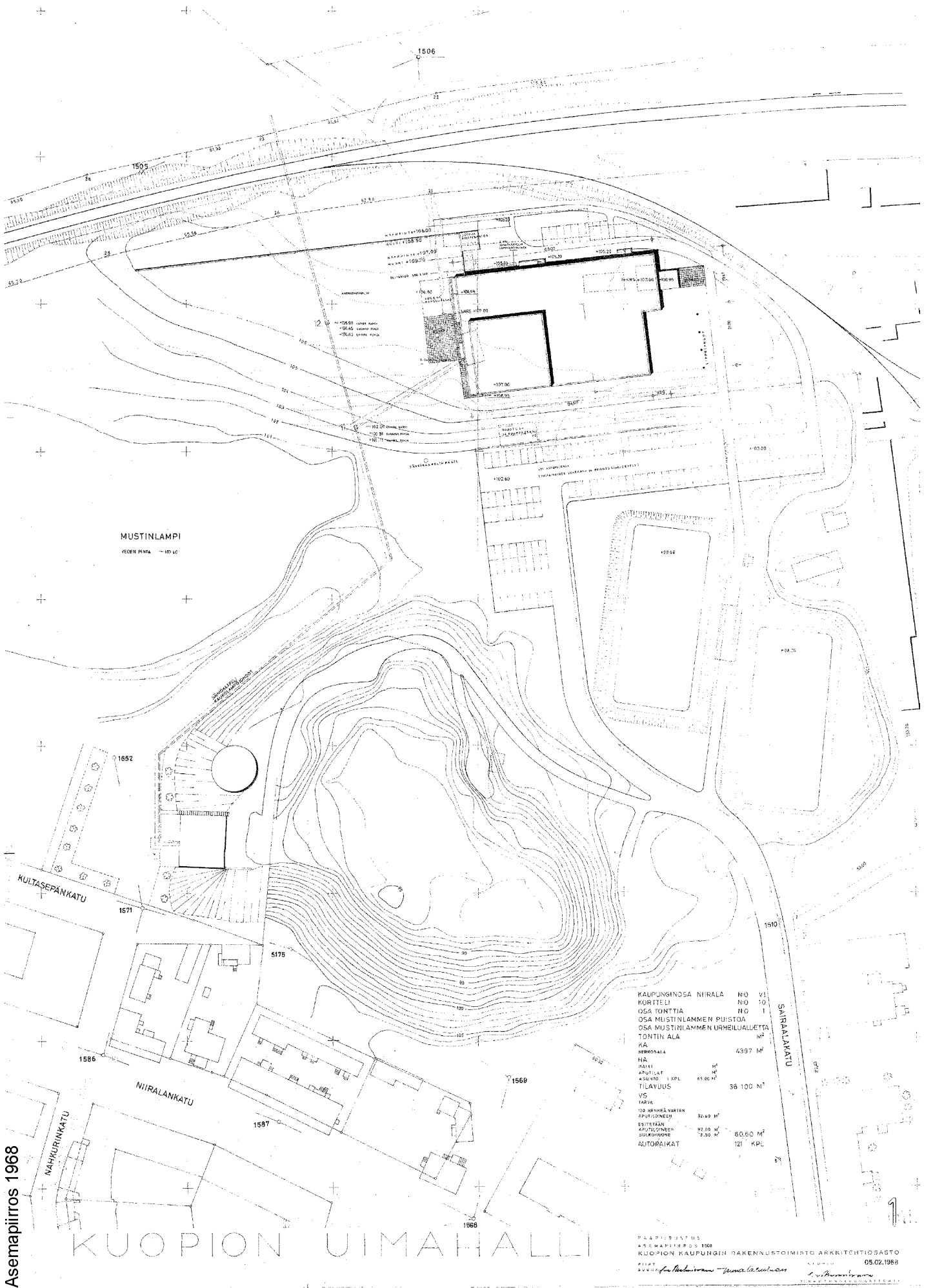
luvan hakija	Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	Uimahallin ison allastilan nro 107 kattoverhoukset, valaisinten huoltosillat sekä ylimmät seinäverhoukset uusitaan.		
pvm ja suunnittelija	1994-02-04, 2003-01-28, 2004-01-14, 2004-12-20 sisäkatokuva, Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
loppukatselmus	2004-07-20, hyväksytty.		

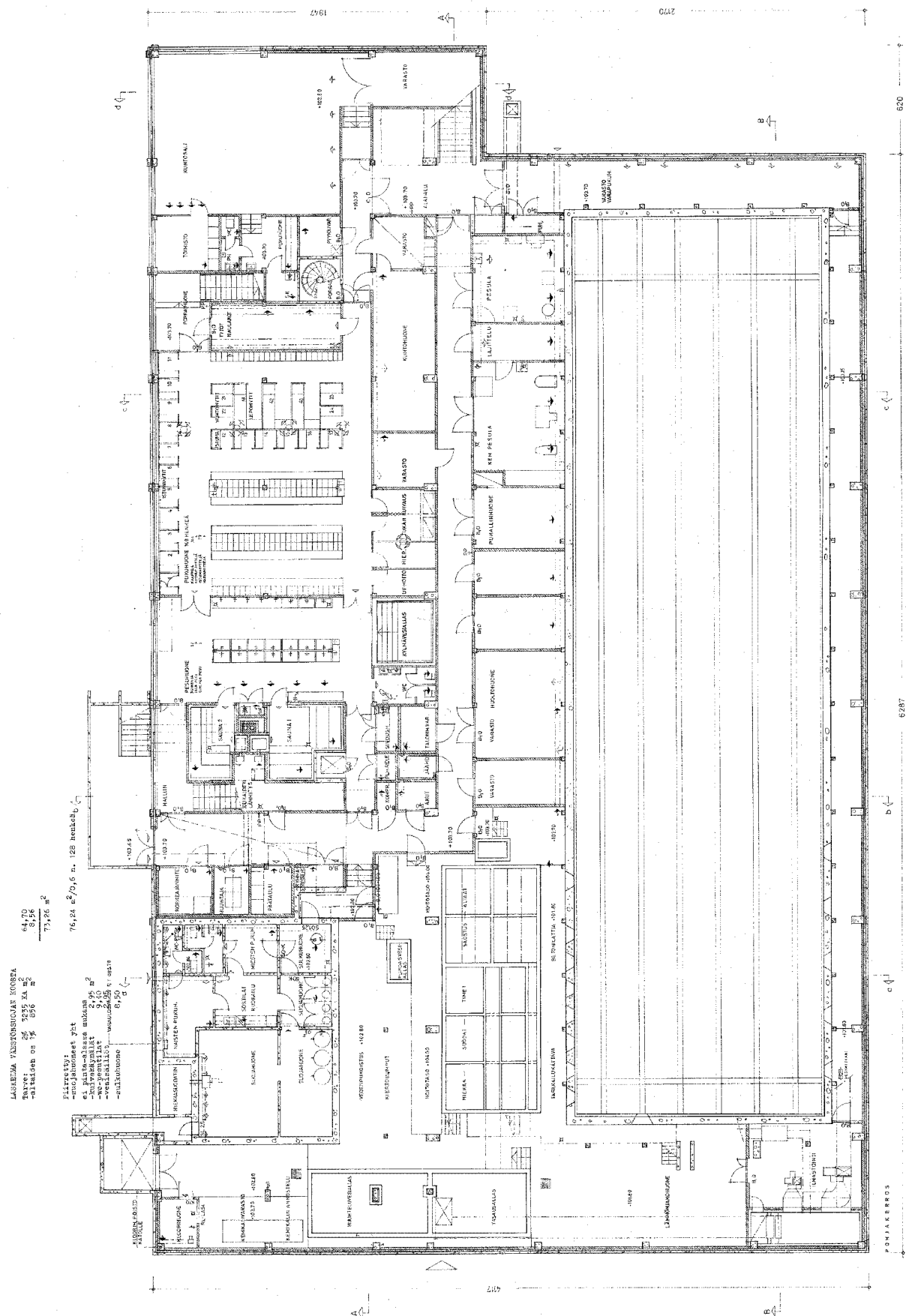
Kahvion muutos kuntosaliksi

19.8.2005	5.9.2005	2005 \$684	arkistonumero
hakemus pvm	lupapäätös		

luvan hakija	Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
toimenpide /kuvaus	2. kerroksen kahvioletila muutetaan kuntosaliksi. Keittötilat aputiloiksi puretaan yhtenäiseksi avoimeksi tilaksi.		
pvm ja suunnittelija	2005-08-19, tasokuva, Kuopion kaupungin tilakeskus, arkkitehtitoimisto, Eero Koivisto, kaupunginarkkitehti		
loppukatselmus	2005-12-13, hyväksytty ehdolla, että porrashuoneeseen johtavan palo-oven ovipumppu korjataan toimintakuntoon.		

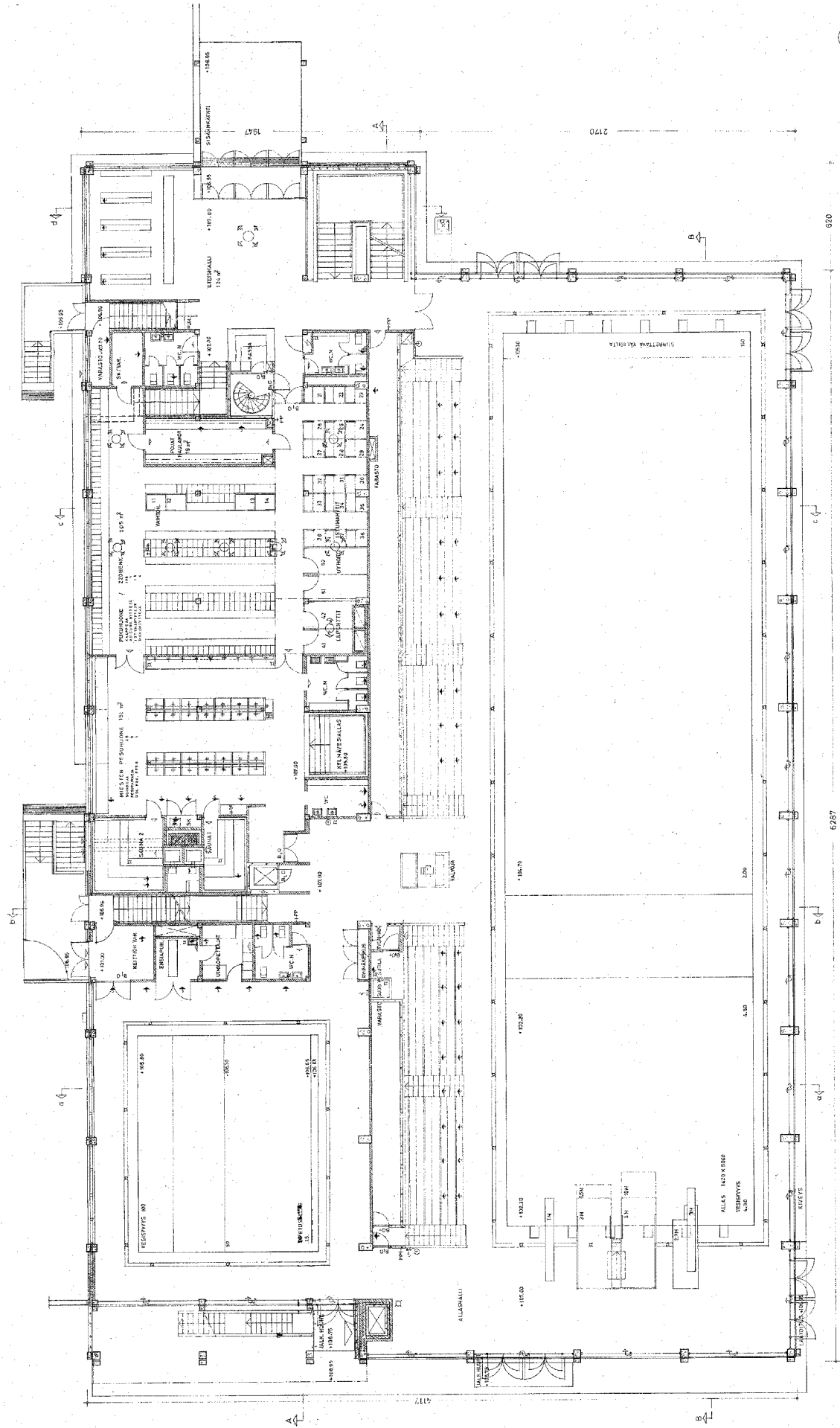

1. kerros 1968

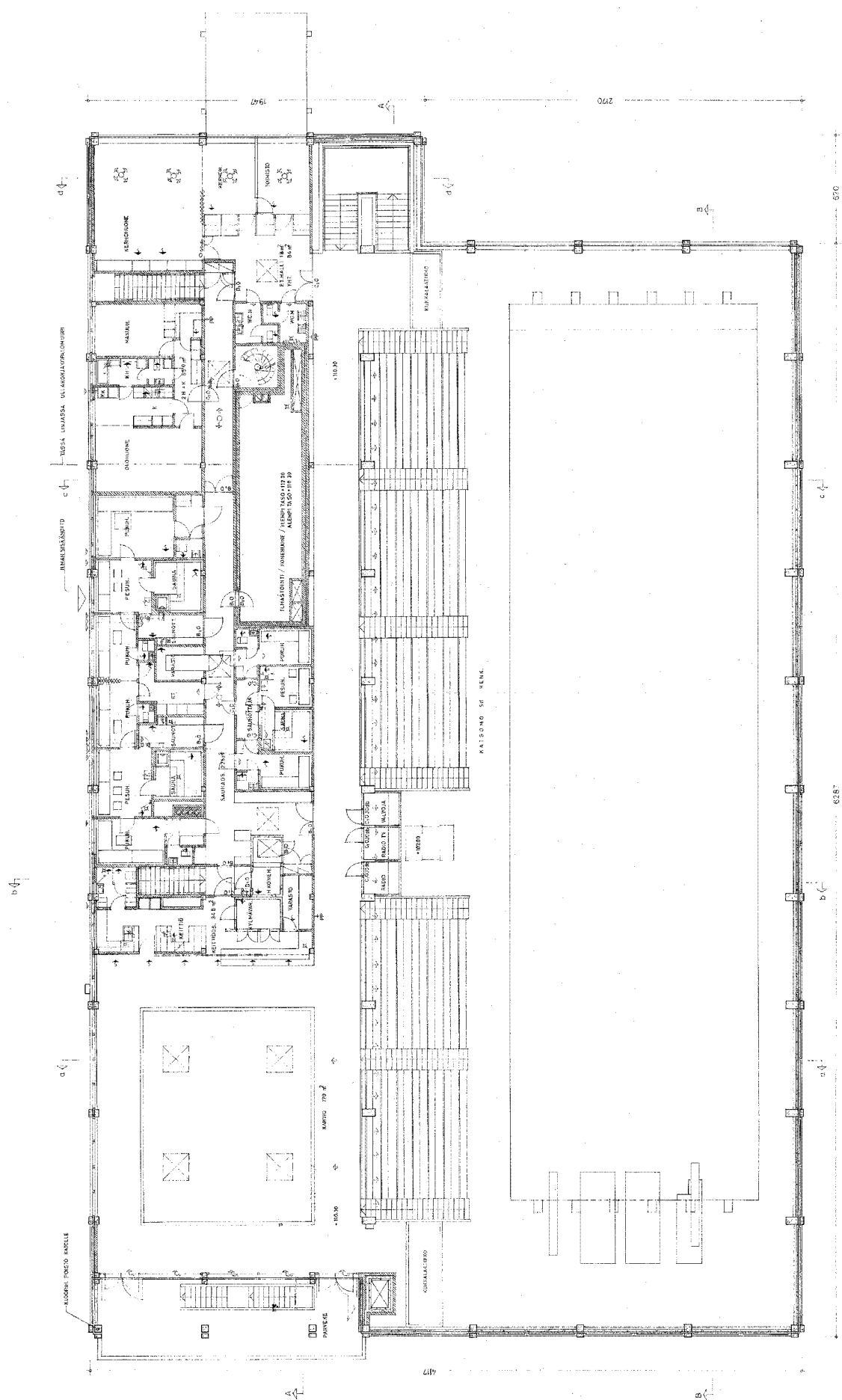
PÄÄPIIPUSTUS
I-KERROS, V006

29-02, 1998

05.02.1968

FILED
BUREAU
for National Consumer Complaint Administration
JUN 11 1961
U.S. DEPT. OF COMMERCE

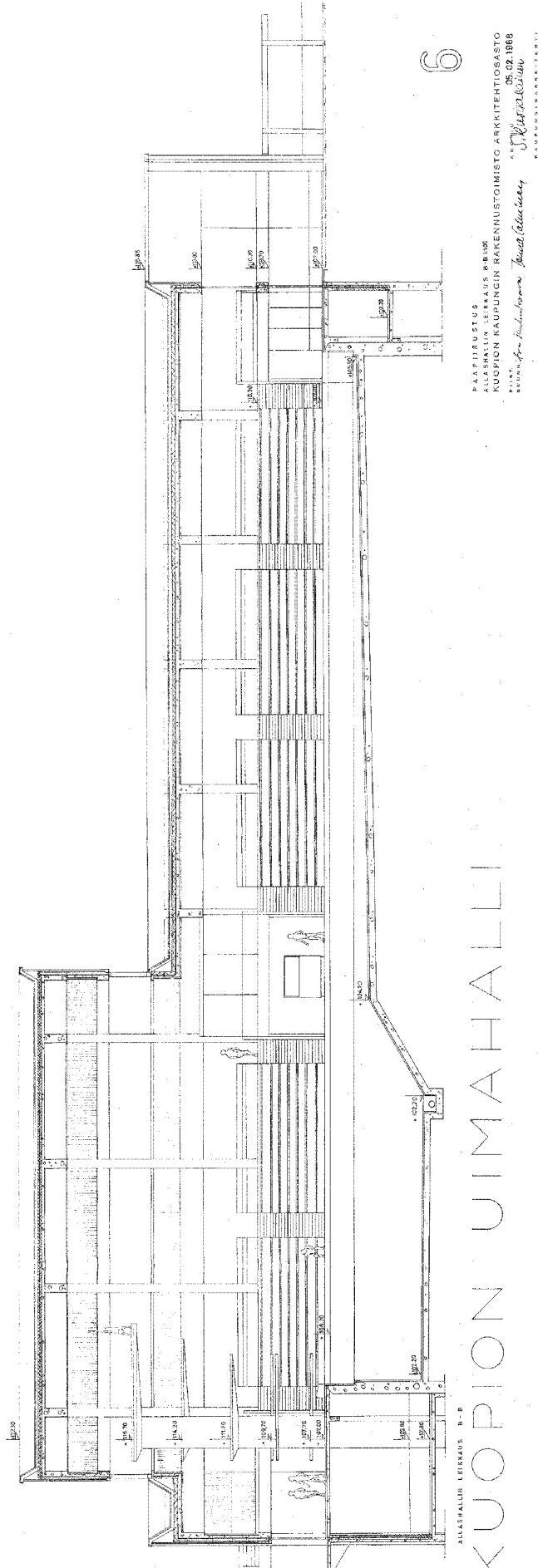
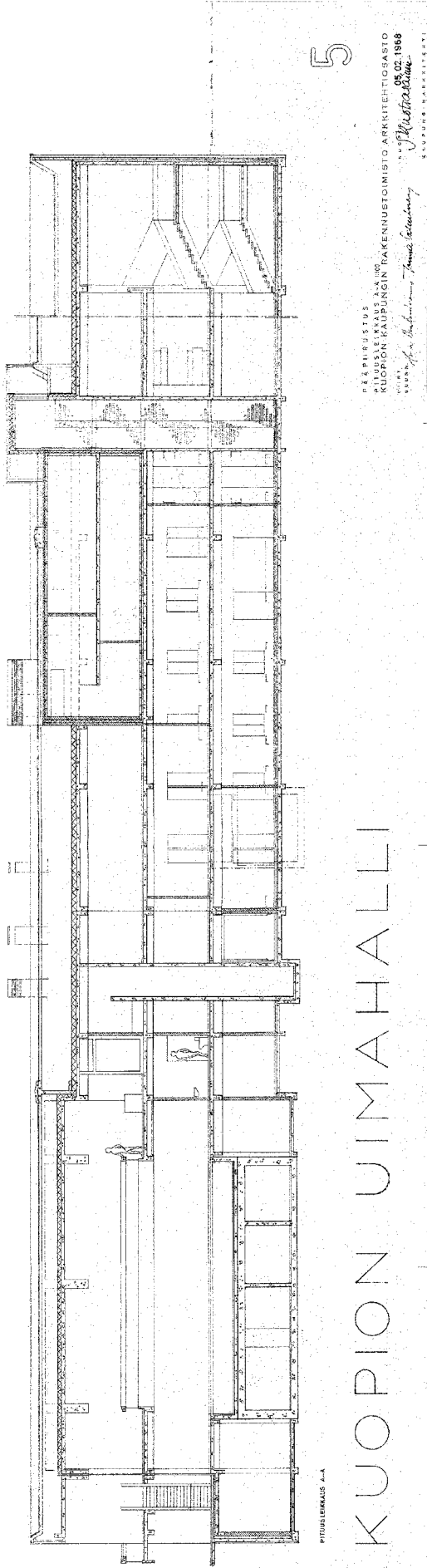
KUOPION UIMAHALLI

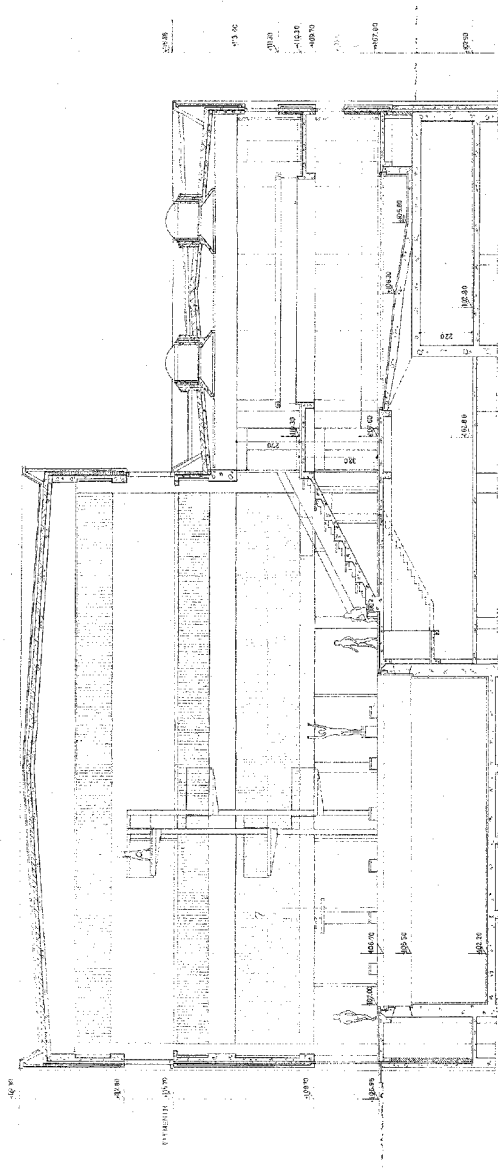

UNION AMAL

PÄÄPIIRUSTUS
 - K. ERAS INC
 KUOPION KAUPUNGIN TAKENNUSOIMISTO ARKITEHTITOISTO
 05.02.1988
 KOPPIO
 Ville Frickberg
 KAUPUNGIN ARKISTO
 - Jona-Linney
 - Jona-Linney

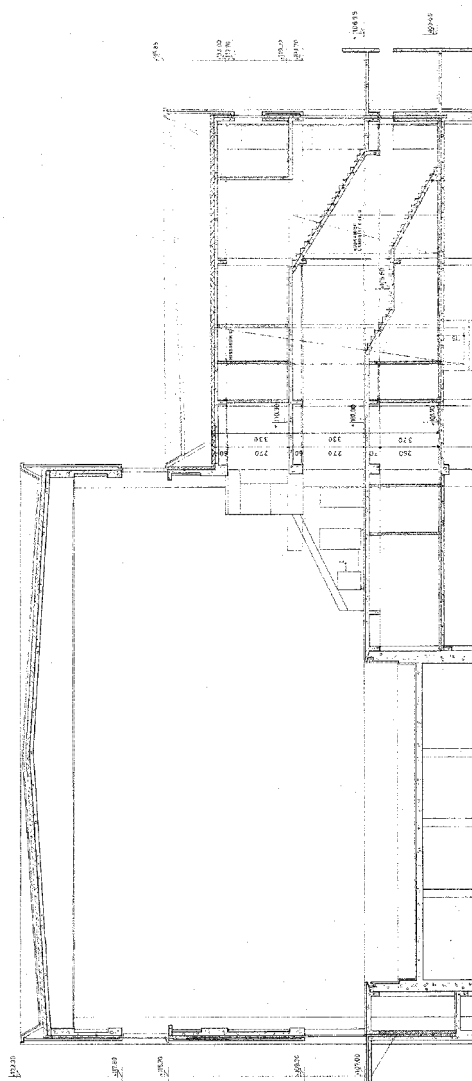

JEIKKAUS
0-0

KUNZIMAHALLI

PÄÄPIIRUSTUS
 LEIKKAUS 40x100
 KUOPION KAURUNGIN RAKENNUSTOIMISTO ARKKITEHTITOIMASTO
 40600
 05.02.1988
 J. A. Kauranen
 J. A. Kauranen
 J. A. Kauranen

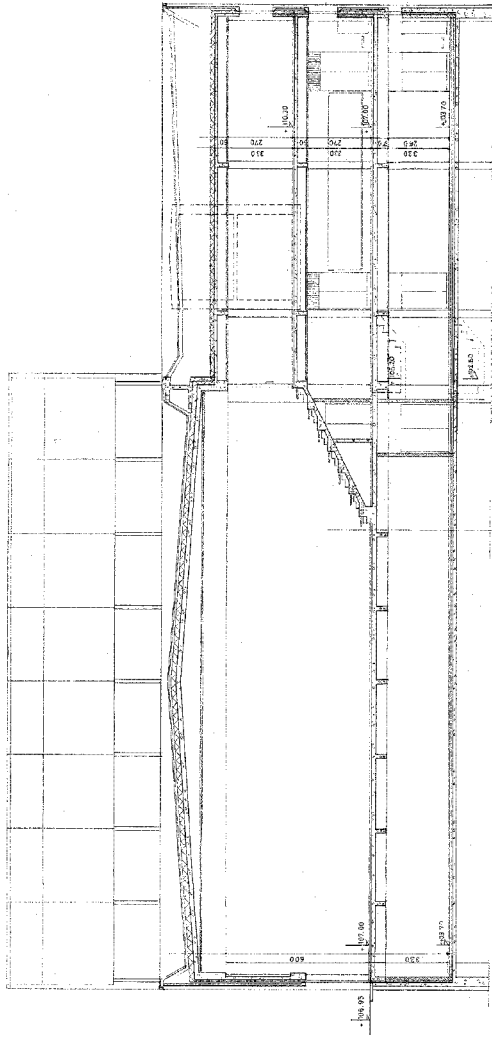

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

KUOPION UIMAHALLI

PRÄSIDENTS
 LEHRAUS 9-900
 KUOPION KAUPUNGIN FAKENNUSTOIMISTO ARKITEHTITOIMISTO
 05.02.1968
 Kuopio
 Keskustalon
 Keskustalon

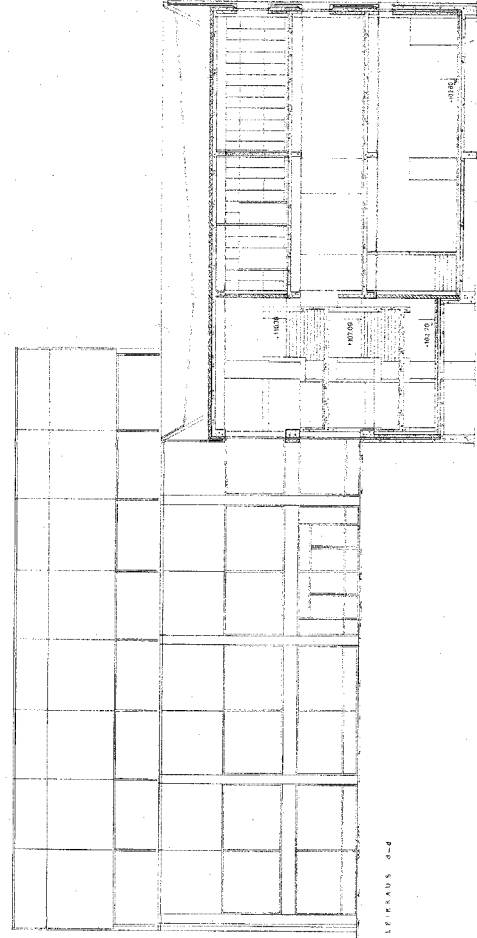

LEIKKAUS 4-2

KUOPION UIMAHALLI

9

PAAPUUSTUS
LEIKKAUS 4-2 100
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTO ARKITEHTITOIMISTO
05.02.1968
Arkkitehti: Hannu Puurunen
Suunnittelija: J. Kuitanen

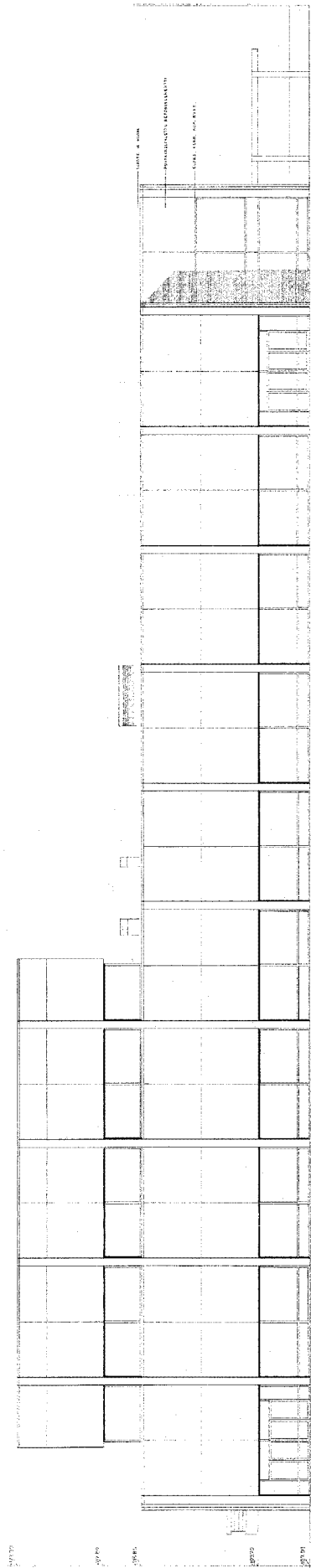

LEIKKAUS 4-4

KUOPION UIMAHALLI

10

PAAPUUSTUS
LEIKKAUS 4-4 100
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTO ARKITEHTITOIMISTO
05.02.1968
Arkkitehti: Hannu Puurunen
Suunnittelija: J. Kuitanen

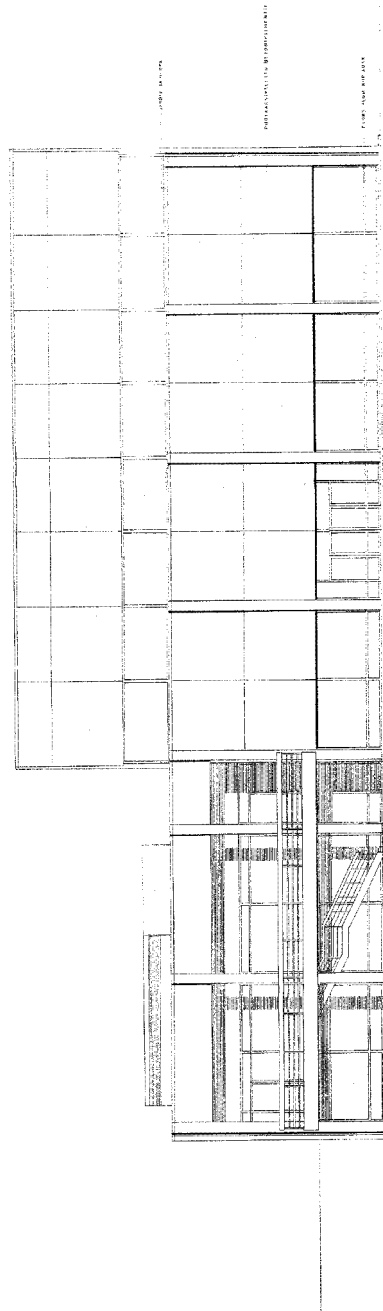

JULKISIVU ETELÄÄR

KUOPION UIMAHALLI

11

PAIKITUS
JULKISIVU ETELÄÄR
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSOIMISTO ARKITEHTIOSASTO
KUOPIO 05.02.1968
Arkkitehti: Jukka Salonen
Suunnittelija: Jukka Salonen

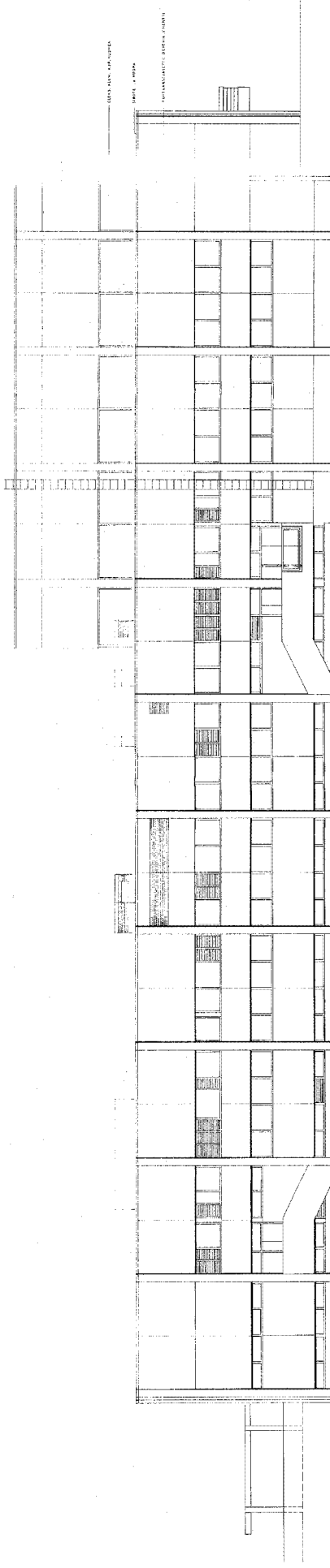

JULKISIVU LÄNTISEN

KUOPION UIMAHALLI

12

PAIKITUS
JULKISIVU LÄNTISEN
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSOIMISTO ARKITEHTIOSASTO
KUOPIO 05.02.1968
Arkkitehti: Jukka Salonen
Suunnittelija: Jukka Salonen

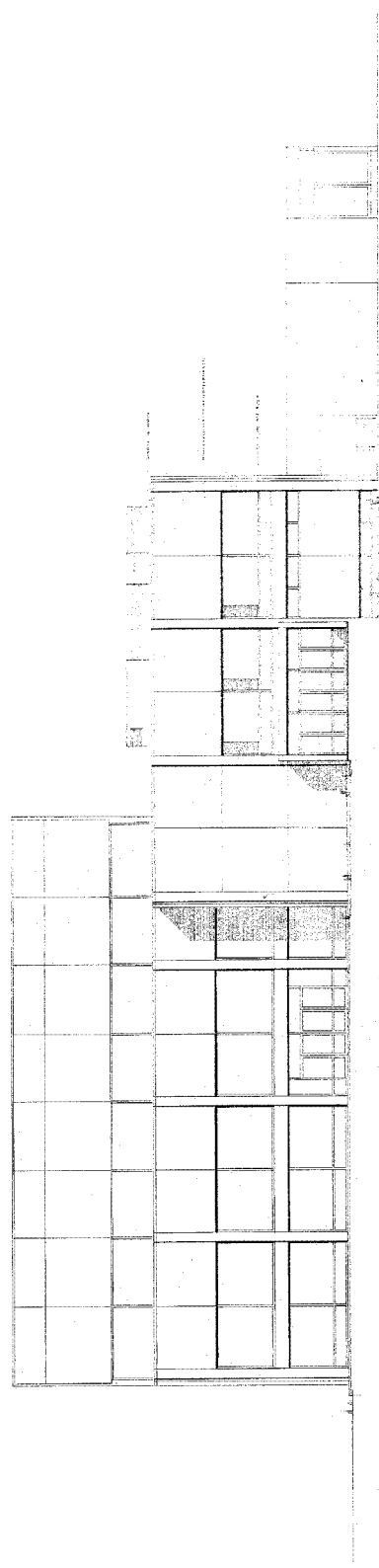

JULXISVH PONJOISEN

ΚΥΠΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ

PÄRKIRJASTUS
JULIAINEN POKKILINTO
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTO ARKKITEHTIOSASTO
PIIKT
PUNKKI
05.02.1988
SUOPU
Jukka Salminen
Sanna-Maria Lehtinen

THE UNIVERSITY OF TEXAS

CONJUNCTION

PAAPUUNSTUS
JILLSABU ILMAN DING
KUOPION KAUPUNGIN RAKENNUSTOINISTO ARKKITEHTISÄESTÖ
05.02.1968
KUNNAN JOHTAJA
KUNNAN JOHTAJA
KUNNAN JOHTAJA

Inventointi / muutokset

Ulkoasu

Julkisivujen suurimmat muutokset:
Torniosan kuorirelementtien poistaminen 1993. Pinta muutettiin profiilipeltikaseiteiksi.
Allashallien ikkunoiden uusiminen ja ikkunajono muutos 2000-luvulla.
Muutoin ikkunoita on uusittu ja muutettu tilamuutosten yhteydessä eri aikoina.

Sisäasu

Sisätilojen suurimmat muutokset:
Allashallien akustiikkalevyt, seinä- ja kattoverhoilun kasetit, rima- ja lauta-pinnat korvattu akustoiduilla alumiinisäleiköillä vuonna 2004.
Sisäikkunoiden ns. kytketty puupuite poistettiin 2000-luvun puolivälissä ikkunoita uusittaessa (kuntoarvio 2007; kts. myös aikatasot).
Katsomopenkkirivien istuinosaan lautojen uusiminen vuonna 2001 laatoittamalla.

Betoniplarien alaosiin korroosiosuojaksi lisätty kaakelipinnoitus 1990-luvulla.
Opetusallashallin avoimen kattoaukon kohdalla 2 -kerroksen kaideosan sulkeminen lasiseinillä vuonna 2005.
Tulospalvelutason laajennus vuonna 1997.
Valvojan korokkeen muutos vuonna 1994.

Käyttötarkoitus

Käyttötarkoituksen suurimmat muutokset:
Sisäänkäyntialueen lipunmyyntipisteiden muutokset laajennus vuonna 1981.
Kahvion muutos kuntosaliolosuhteiksi vuonna 2005.
Pääsy entisen kahvion parvekkeelle estetty.
Osa pukuhuoneiden kaapistoja poistettu ja hyttejä muutettu muuksi tiloiksi.

201 Kuntosali. Alunperin opetusallashallin yläosa avautui kahvion tilaan. 2000-luvulla kahvio on muutettu kuntosalkiksi ja allashalli erotettu lastuksella.

107 Allashalli. Alkuperäiset puiset istuintaso on korvattu laatoituksella.

110 Aula, sisäänkäynti pesutiloista allashalliin.

251 Käytävä. Alkuperäinen materiaalituntu lukuunottamatta sisäkaton alumiinisäleiverhousta.

034 Porras.

031 Pukuhuone, naiset.

031 Pukuhuone, naiset, ryhmätila.

031 Pukuhuone, naiset. Alkuperäistä kaappijakoa on muutettu. Yksityiset pukukopit "hytit", on poistettu kokonaan.

028 Sauna, naiset. Puukiukaat on muutettu sähkökiukaiksi.

Uimahalli ympäristönsä osana

Kuopion uimahallin sijainti ja asema kaupunkikuvassa liittyy olennaisesti läheisiin Koulupuistoon, urheilupaikoihin, Mustinlammen puistoon ja vanhaan kasarmialueeseen. Hatsalan ja Niiralan sijoittuvat urheilupaikat muodostavat toiminnallisesti tiiviin halliverkoston ja maisemakokonaisuuden. Savonradan molemmin puolin sijoittuvat hallit ilmentävät kaupungin liikuntapaikkahistoriaa ja kertovat liikuntatilojen muutoksista 1960-luvulta 2000-luvulle. Radan pohjoispuolella Koulupuiston koului ja urheilukentät sekä Kuopio -halli on yhdistetty ylikukkulalla ja kevyenliikenteen väylän avulla radan eteläpuolen halleihin. Ratkaisu suosii alueella kävelyä ja pyöräilyä. Autoliikenne ohjautuu Puisto- ja Suokadun pääväyliltä urheiluhalleille. Viimeisimpänä Hatsalan uima- kella- ja jäähallit on liitetty asemakaavamuutoksiin, jotka koskivat läheisen Mustinlammen asuin- ja puistoympäristöä 1990-luvun lopulla sekä 2010-luvulla maankäyttösuunnitelmiin, jotka koskevat asemakaavamuutosta jäähallin ympäristössä.

Uimahalli pihaluonnon ja puistoinen on keskeinen osa "Niiralan monitun" ja Hatsalan maisemaa. Niiralan "soramonttuun" nähdään halli sijaitsee alueen korkeimmalla kohdalla, keskeisellä paikalla maisemassa, hallitien näkymiä pohjoiseen ja Koulupuiston suuntaan. Puisto peittää osin alennemat näkymät hallin ja Koulupuiston alueen rakennusten välillä. Kevyen liikenteen pääkulkureitti Puijonlaaksoa keskustaan kulkee nykyisen Keijälän kautta uimahallin vierestä ja on vilkaasti liikennöity.

Mustinlammen puistoalue rajaa uimahallin tonttia lännessä. Näkymät etelään avautuvat Niiralan kaupunginosaan ja Mustinlammelle. Uimahallin eteläpuolella on myös jäähallin tontin rakentamaton osa, ns. paikoitusmonttu. Monttu avoimessa maisemassa antaa keskeneräisen ja jäsentyneen vaikutelman alueen tilasta. Uimahallilta ja Hannes Kolehmainen kadulta itään aukeavassa maisemassa korostuvat vanhan kasarmialueen punatiilirakennukset.

Avoin pihaluonnon puistoalue on jaettu auringonottoalueeksi ja pallokentiksi. Tonttia rajaa pohjoisessa teräsbetoniata junaaradan suuntaisesti. Istutukset keskittyvät pääsisäänkäynnille, käyävien reunoille ja eteläisvälle. Istutukset ovat pääosin ruusupensaita, havupensaita (vuorimänty) ja -puita. Autotie pääsisäänkäynnille, invapaikoille ja takapihan huoltoalueelle nousee Hannes Kolehmainen kadulta kevyenliikenteen väylän sivussa. Hallin edustalla Hannes Kolehmainen kadun varressa on säilynyt uimahallin alkuperäinen paikoitusalue.

Näkymä kaakosta, oikealla pääsisäänkäynti.

Uimahallin ja radan välin jäävä takapiha ja rautatien yli johtava kevyenliikenteen väylä.

Länsisivulla pallolukentä ja puisto. Rata-alue on erotettu puistosta betoniradalla.

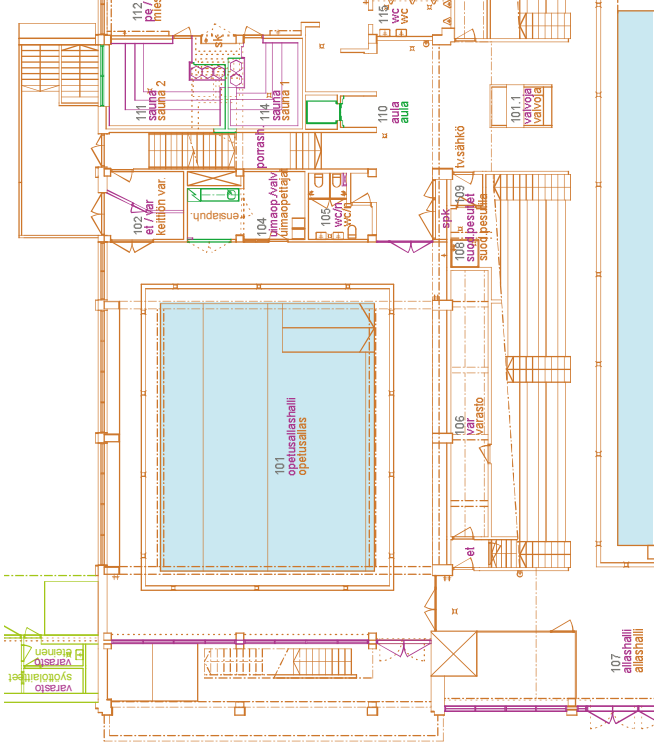

Eteläisivulla voimakkaat maastomuotoja ja pysäköintikenttiä.

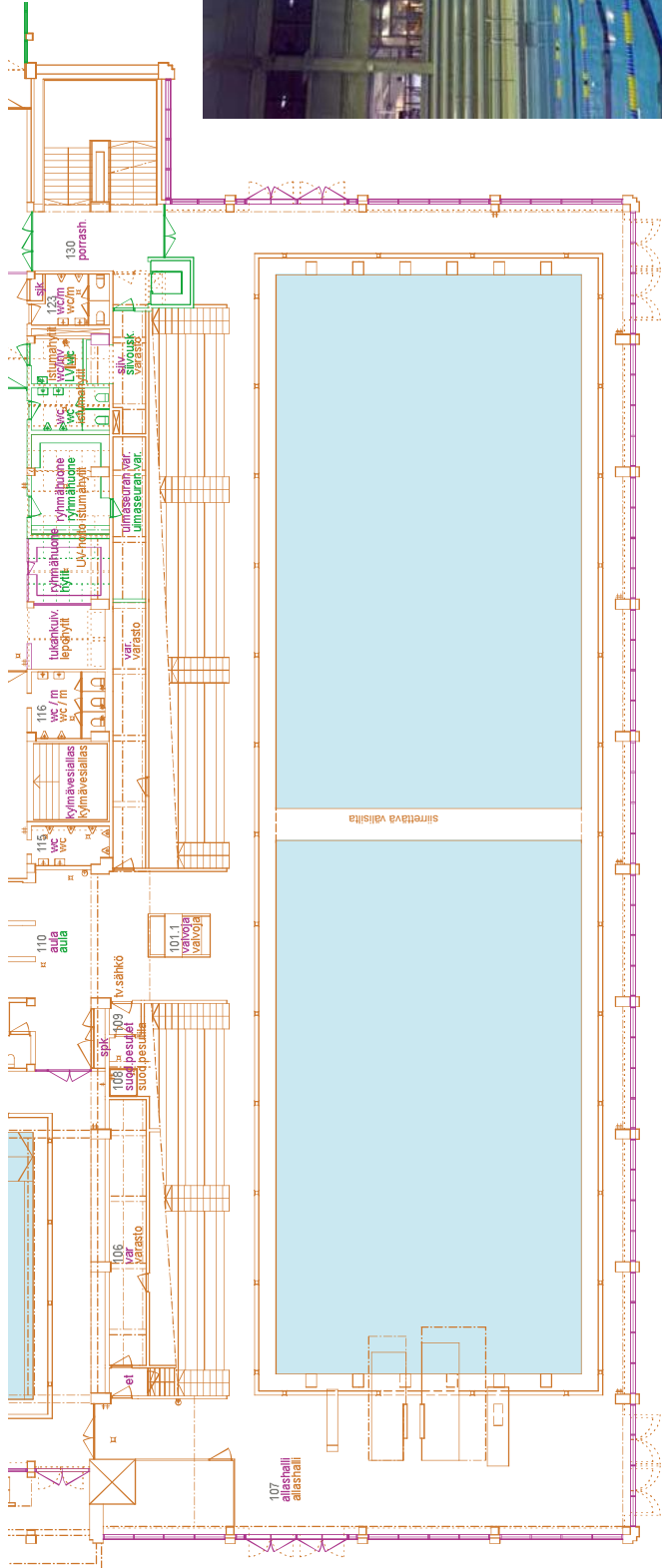
Tilakohtaiset inventoinnit

Opetusallashalli 101

Rakennus selvitys 1968/ piirustukset			Inventointi 11/2012	Huom.
Lattia	Pukkilan haponkestävä valkea, sintrattu laatta 100x200x10mm, ruutupinta/ osittain sileää pinta.		Kävelytasossa laattoja on uusittu	Allasflojen laatoituksia vaihdetaan tarpeen mukaan huoltokorjauksissa.
Allas	Pukkilan erikoislaatta nro 2327 71		Alkuperäisen mukainen. Laattoja uusitaan korjattaessa.	Pohjassa sininen laattakuvio-ruudukko.
Seinät ja pilarit	Altaan päässä lasitettu, sintrattu laatta/ ruutupinta/ 100x200x14 mm. Käsittelemätön betonipinta. Puhtaaksi muurattu savitiili. Lasitettu valkoinen seinälaatta 100x200x7. Pukkilan E -seinälaatta.		Betonipilarien alaosissa harmaa 100x200 mm laatta. Seinien alaosassa noin metrin korkeudella laatoitusta. Valkea seinälaatta.	
Ikkunat	Kattoikkunakuvut 2x akryylimuovia. Allastason ikkunat: 3 -kertainen eristyslasia puukarmissa. Ulkolasi alumiinipuitteissa/ tummaksi eloksoitu.		Allashuoneen ikkunat uusittu/ polttomaalattu alumiini. Kattoikkunat uusittu, ovat alkuperäisiä vastaavat.	Allashuoneen ikkunat sivusaranoituja ikkunoita.
Varusteet/kiinteät kalusteet	Seinänvieruspenkit		Istuin ja selusta lakattua / maalattua lautaa	
Katto ja palkit	Käsittelemätön betonipinta. Akustinen verhouk/ 32x32 mm mäntyrima. Suppilomaiset ikkunakuulut teräsbetonia. Kattoikkunoissa matala betonikaula ja puu- tai metallikarmi kattoikkunaa varten		Ikkunakuuluisia alkuperäiset materiaalit (käsittelemätön betonipinta) Alumiiniritiä -kasetit ja alumiinisäle.	Alakattoverhous uusittu 2004.
Valaisimet	Loisteputkivalaisimet?		Loisteputki-, halogeeni- ja riippuvalaisimet.	

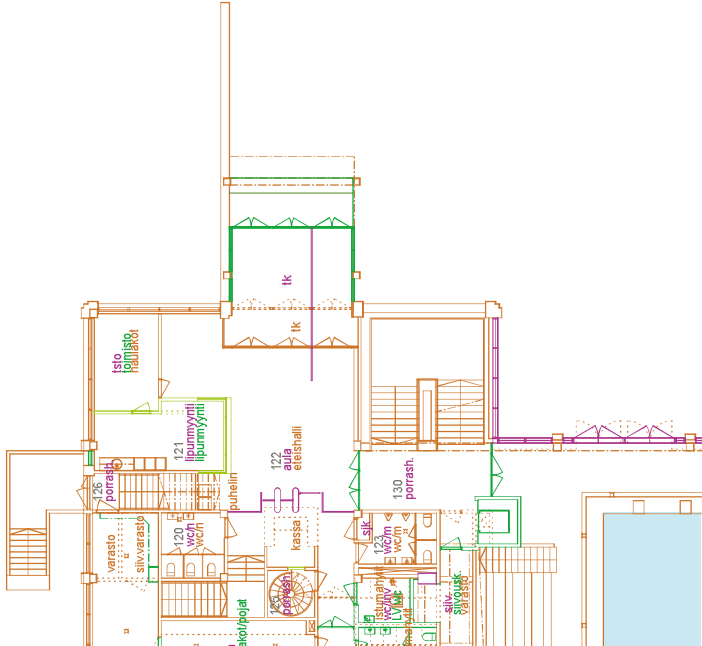

Rakennusselitys 1968/ piirustukset		Inventointi 11/2012	Huom.
Lattia	Pukkilan haponkestävä valkea, sintrattu laatta 100x200x10 mm/ ruutupinta/ osittain sileä pinta	Alkuperäisen mukainen. Pukkilan erikoislaattia nro 2327 71	Alasliojen laatoituksia vaihdetaan tarvittaessa joka toinen kesä huoltokorjauksissa.
Allas	Pukkilan lasitettu valkea, sintrattu laatta 100x200x14 mm. Päässä lasitettu, sintrattu laatta/ ruutupinta/ 100x200x14 mm. Kääntymispinnoissa Pukkila himmeä lasitettu laatta. Ratamerkinnot tummansinisillä laatoilla.	Alkuperäisen mukainen laatoitus.	Laattoja vaihdetaan tarvittaessa vuosittaisissa korjauksissa. Altaaseen liittyvillä kävelytasoilla laatoitus on alkuperäinen.
Seinät ja pilarit	Lautamuottiin valettu käsittelenäköön betonipinta. Akustointilevy/ säleikkö 32x32 mm höylätystä ja kyllästetystä mäntyrimasta.	Seinäpilarissa uusi laatoitus noin metrin korkeudella. Seinäverhoukset polttomaalattu alumiinisaide.	Akustinen rimakasettiverhous uusittu 2004. Pilarissa tehty 1990-luvulla vauriokorjaus ruostuneitten raudotteiden vuoksi, samalla lisätty suojaakelointi (harmaa klinkkerilaatoitus) pilareiden alaosiin.
Ikkunat	Lastettu valkoinen seinälaatta/ 100x200x7 mm. Pukkilan E-seinälaatta. 3-kertaiset ikkunat, joissa ulkopuolella 2x eristyslasit, tummaksi eloksoidut alumiinipuitteet, sisälsi karmittomassa puupuitteessa. Lasin ulomassa kulmassa juoksupyörä ja alapuolella laahaustiiviste. Pääjuoksuilla ikkunaovet.	2x eristyslasielementit, polttomaalattu alumiini. Torniosassa selektiivilasi-ikkunat.	Ulojnna olleen eristyslasin ja yksinkertaisen sisälasin väliseen ilmastin välillä oli järjestetty lämmönimäpuhallus. Sisäpuiteen yläreunaan oli jätetty 20 mm rako sisäpuhallusta varten. Hallin korotusosan ikkunat osittain ulosaukeavia, osin sisään aukeavia.
Sisäkatto ja palkit	Lautamuottiin valettu käsittelenäköön betonipinta. Akustinen verhous/ 32x32 mm höylätty ja kyllästetty mäntyrima.	Akustinen verhous /polttomaalattu alumiinisaide.	Alakaton kannattimakerne ja kattoverhoukset uusittu 2004.
Hyppyelineet, ponnahduslauta, lähtökorkkeet, kaiteet.	Puhtaaksi valettu betonirunko/ teak -askelmalankku/ kookosmatto/ teräsputki. Betonijalusta/ yläpinta Vitasaaren musta graniitti	Hyppytorvien näkyviä betonirakenteen vaurioita korjattu. Askelmalankut uusittu/ teak.	Hyppytornit: 3/5/7,5/10 metrin hyppytasot.
Katsomo	Penkkinä: höylätty lauta/ betoni/ vaalea betonimosaikkilaatoitus. Portaat L-profiili/ sementtimosaikkilankku. Teräsbetonikaide päädössä. Käsijohde/ teräs -suorakaideputki.	Katsomopenkkin betonin istuinosa laatoitettu 2001. Portaat vaalea sementtimosaikkilankku.	Istuinosa laudasta oli saronoitu siivouksen helpottamiseksi.
Valaisimet	Down-Light elohopeapurkauslamput	Elohopea -purkauslamput allashallin korotusosassa, muualta loisteputkivalaisimet	

Eteishalli 122 ja tuulikaappi

Rakennusselitys 1968/ piirustukset		Inventointi 11/2012	Huom.
Lattia	Aula/ mosaiikkibetonilaatoitus	Alkuperäisen kaltainen.	Tuulikaapissa kumi-teräsriftiä lattiasyvennyksessä (käsittelemätön betoni-pinta)
Seinät ja pilarit	Osassa aulaseinää käsittelemätön betoni, osassa puh- laaksi muurattu savitiili, osassa maalattu tiiliseinä.		Tuulikaappia laajennettu/ vedetty ulos katoksen alle vuonna 1994. Lippukassatilan paikka vaihdettu vuonna 1981. Laajennelussa tuulikaapissa sisällä levyseinät ruiskumaalattua metallile- vyä.
Katto	Akustoiva alakatto. 32X32 mm mäntyrima.	Alumiinisäle -alakatto.	
Valaisimet	Loisteputkivalaisimet?	Loisteputkivalaisimet.	
Ovet	3 vierekkäisiä pariovea/ teräsrunko/ eloksoitu alumiini.	Ovet alkuperäiset, siirretty tuulikaappia laajennettaessa ulommaksi. Osastojen (portaikko/aula/halli) välissä teräskahysövet, pinta tumman ruske- aksi eloksoitua alumiinia ja panssariverkkolasi.	3 vanhaa ovipumppua.
Varusteet	Maalattuja teräsputkikaiteita (portti ja kulunohjaimet).	Automaattiportti ja rst-kaiteet on asennettu 2007. Lipunmyynnin tiski ja ikkunarakenteet?	

122 Aula. Sisaankäyntit järjestelyä on muutettu eri vaiheissa. Alkuperäinen lipunmyyntipiste oli kuvassa takana keskellä näkyvässä tiassa sijainti suoraan vastapäätä ulko-ovia. Nykyinen lipunmyynti kuvassa oikealla

Pääsääntö. Tuulikaappia on laajennettu katoksen alle 1990-luvulla. Muutoksessa alkuperäiset alumiiniprofiilivet on siir-
retty uuteen julkisivupintaan. Katos on alkuperäinen.

Tuulikaappi, laajennettu 1990-luvulla.

Pääporras 130

Rakennusselitys 1968/ piirustukset		Inventointi 11/2012	Huom.
Lattia, porrassyök- syt ja välitasot	Porras teräsbetonisen hammaalaatan varassa. Väli- tasossa harnaa mosaiikibetonilaatoitus. Askelma- lankut ja potkupinnat sementtimosaikkia, väri sama kuin välitasoilla.	Kaikki pinnat alkuperäisiä	
Seinät ja pilarit/ Portaan kaide	Sahalautamuottiin valettu käsittelemätön betonipin- ta. Pollettu savitiili puhtaaksi muurattuna. Portaan kaideosa lautamuottiin valettua betonia, ylälaidassa vahvennus. Puinen käsijohde. Metalli-ikkunat/ tummaksi eloksoitu alumiini.	Betoni- ja tiilipinnat alkuperäiset. Seinissä alumiinisäle akustisena verhouksena.	Teräsbetonipinta puhtaaksi valettu- na siten, että muottilautojen puun pinta- ja syykuvio näkyy.
Ikkunat		Alkuperäisen kaltainen.	
Katto	Palkeissa sahalaumuottiin valettu käsittelemätön betonipinta. Porrassyöksyjen alapinta vanerimuottiin valettua betonia.	Kellari- ja 1. kerroksen välillä porrassyöksyjen alapinnoista on säilynyt tummaksi petsattu 32x32 mm mäntyrima. Muutoin välitasojen katoissa alu- minisäleverhous.	
Varusteet	Käsijohdelankku höylättyä mäntyä 44x170 mm, kannakkeet maalattua terästä.	Käsijohteet kiinnitysosineen alkuperäiset, lakka- pinta.	
Valaisimet	Suunnitelmissa valaisimet sijoitettu käsijohteiden taakse, ei toteutettu?	Loisteputkivalaisimet katossa välittasanteilla.	

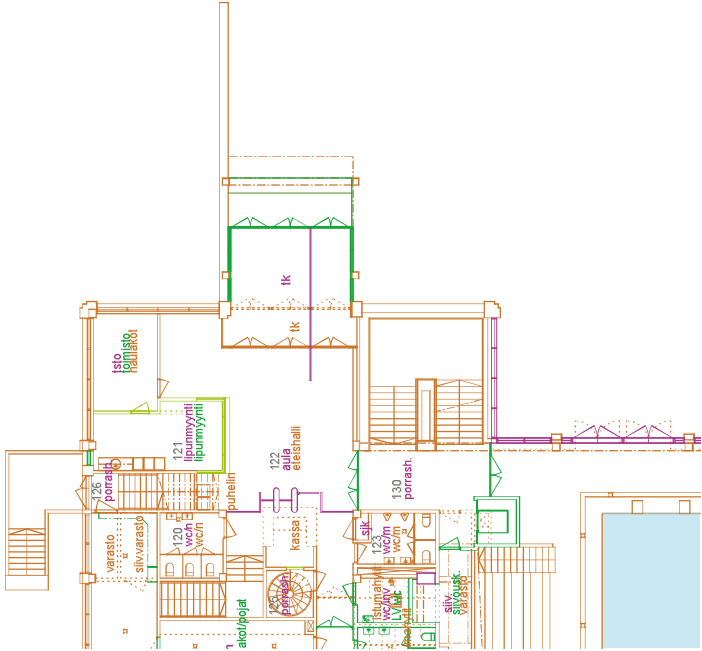
130 Pääporras, välitasanne. Alakattoa lukuunottamatta ilme on alkuperäinen.

130 Pääporras, 1. kerrostaso. Ilastalla käynti pääalaan.

053 Porrasluone.

251 Käytävä. Pääportaaseen liittyy toisen kerroksen tasolla 1990-luvulla rakennettu hissi.

Kuntosali (ent. kahvio) 201

	Rakennusllyitys 1968/ piirustukset	Inventointi 11/2012	Huom.
Lattia	Harmaa mosaiikkibetonilaatoitus.	Kohokuvioinen turvalattia, ns. nappulamatto (kumia tai muovia)	
Seinät ja pilarit	Lautamuutiin valettu käsittelemätön betonipinta. Puhtaaksi muurattu tiili.	Osa kahvion seinästä ja pilareista on maalattu. Kaiteen alaosan aukkoihin li-säyty opaalliasi (tai muovivlevy)	Kahvion tarjoilutiski ja sen rintaosa purettu. Kaide-elementin putkiprofiili sama kuin kat-somokaiteessa.
Kaide	Kaide: alaosa paikallavalettua betonia, pylväät maalattua suorakaiderakstaput-kea, yläosana betonielementti (U -profiili).		
Varusteet/ kiinteät kalusteet	Tarjoilutiski/ puhtaaksi muurattu tiili ja la-kattu mäntylaut.	Kaiteen päälle asennettu liukulaseiseinä, joka ylhäältä on kinnitetty alakattoon.	Kahvioilla on ollut avoin opetus- ja lastenla-taale, suljettiin kuntosalkäyttöä varten.
Ikkunat	Puikkunat/ uloinna tumma eloksoitu alu-miiniilistoit.	Polttomaalattu alumiini. Sisäpinta valkoi-nen. Opetusallastilaan päin olevan kaiteen päälle lisäty avattavat sisäikkunat (alumiiniiprofiikarmissa olevia turvalasi-ikkunoita).	Alkuperäiset ulkopuolen ikkunoiden pinta-säleiköt purettu 2006. Kellari-ikkunoissa on säilynyt palkoin eloksoituja alumiinisäleiköitä (raitisilma- ja tuuletusaukoissa).
Katto/ alaslaskettu katto	Akustinen kasetointi/ 32x32 mm mänty-rima.	Alumiinisäle.	
Valaisimet	Loisteputkivalaisimet	Valaisimet uusittu alakaton verhouksen uusimisen yhteydessä.	

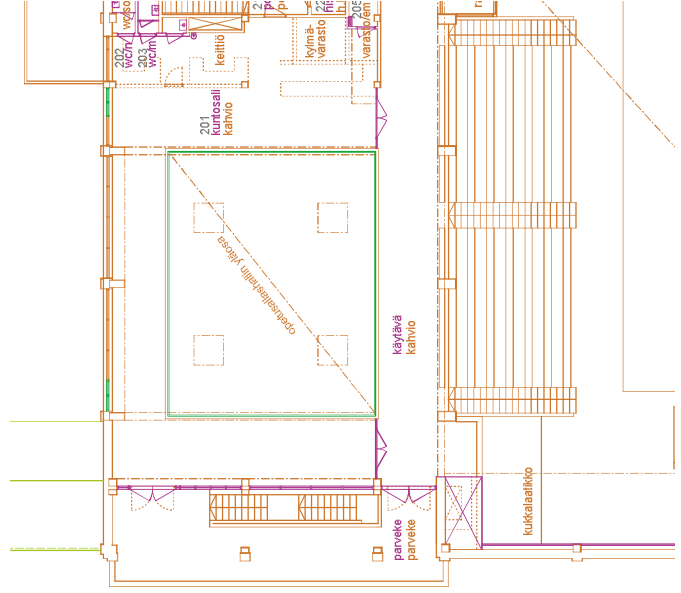
201 Kuntosali. Näkymä väliseinäikkunasta opetusallashalliin.

201 Kuntosali. Alkuperäiseen kaiderrakenteeseen on kuntosalimuutoksessa tehty ikkunaväliä alumiiniprofilirankaan.

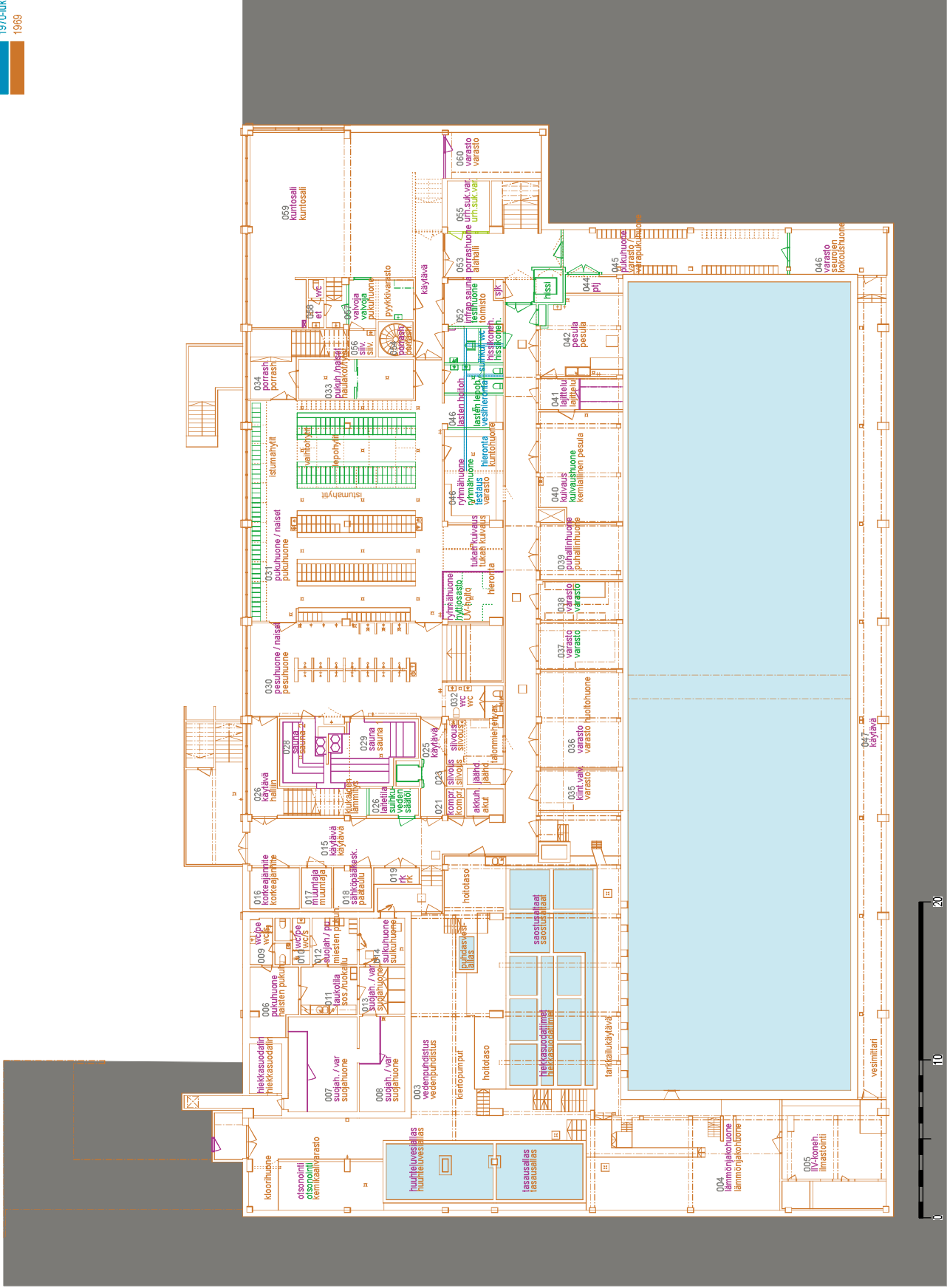
201 Kuntosali. Alkuperäisen kahvilan palvelulinja ja taustatilat olivat kuvassa pilarilinjasta oikealla näkyvissä tiloissa.

251 Käytävä. Ennan vapaasti hallitiloihin avautunut kahvion tila on erotettu muista tiloista alumiinirakenteisella väliseinällä.

- ajottamatta
- 2000-luku
- 1990-luku
- 1980-luku
- 1970-luku
- 1969

031 Pukuhuone, naiset.

030 Pesuhuone, naiset. Markkintojen laatoituksia kumostetaan määrärajojen. Laattoja uusittaessa on pyritty käyttämään alkuperäisen mallin mukaisia laattoja.

030 Kylvävesiallas.

028 Sauna. Paneeloinnit uusitaan joka toinen vuosi, täydellinen uusiminen joka neljäs vuosi.

053 Porrashuone, Pääportaan alapää.

034 Porras. Käynti Pääaulasta naisten pesutiloihin.

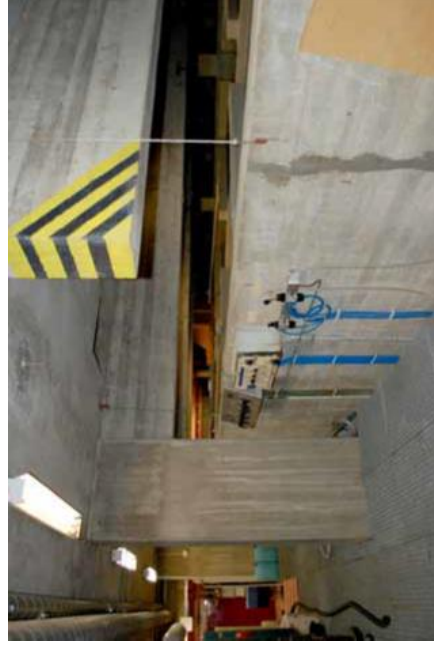
015 Käytävä. Huoltosisäänkäynti.

015 Käytävä.

003 Hoitotaso. Huollon työpiste riitalatasolla, pääaltaan alla.

003 Vedenpurdistus. Pääaltaan alla olevat hiekkasuodatuslaitteet.

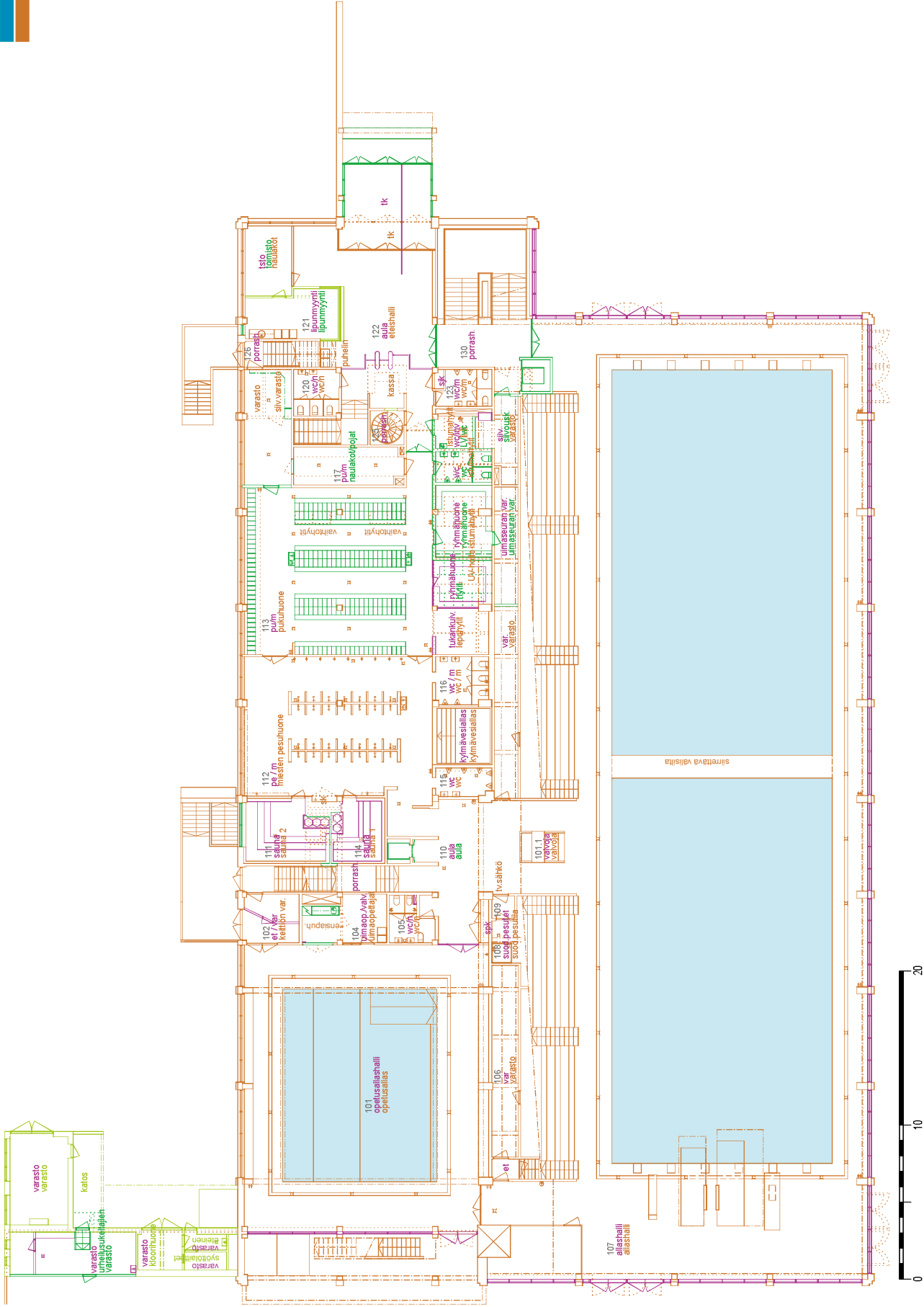

047 Käytävä. Huoltotila altaan ja ulkoisen välissä.

015 Käytävä. Väestösuojassa on sosiaali-, pesu- ja varastotiloja.

Aikatasopiirustus 1. kerros, allashallit

101 Opetusallashalli.

107 Allashalli, korkea osa hyppytorin päättyessä.

107 Allashalli, hyppytori.

107 Allashalli. Hyppytorin tausta.

112 Pesuhuone, miehet. Keskellä kylmävesiallas.

112 Pesuhuone, miehet. Suihkupaikat saunojen edustalla.

110 Aula. Käynti allashallista pesuasastoihin.

101 Opetusallashalli. Alkuperäiset tiili- ja betonipinnat

130 Porrashuone. Alkuperäiset puu-, betoni- ja mosaikkibetonipinnat.

026 Porras. Allashallin tasolta naisten pesutiloihin johtava porras.

Aikatasopiiirustus

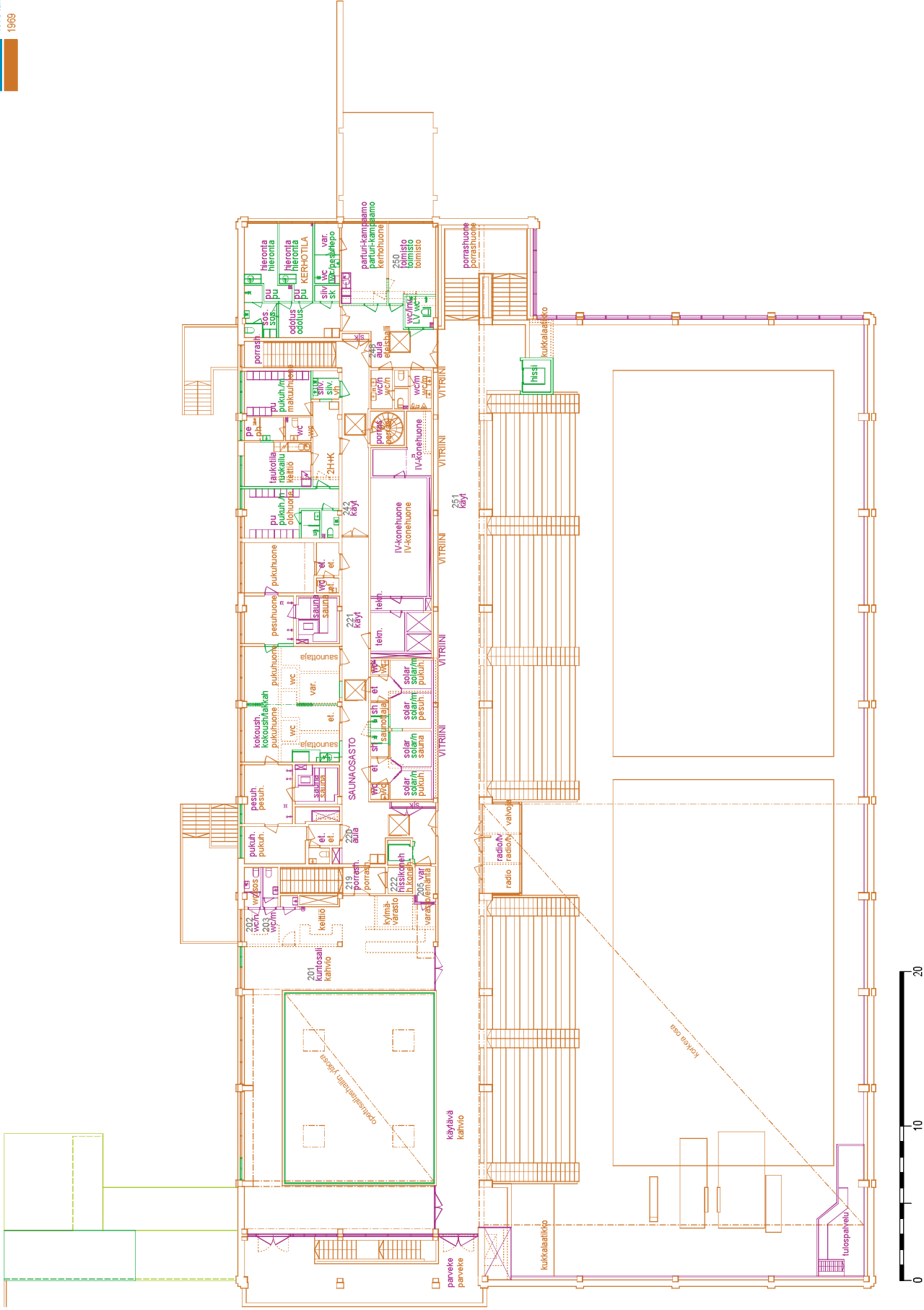
2. kerros

27.2.2013

KUOPION UIMAHALLI, RAKENNUSHISTORIASELITYS

Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy
Läsnänsämenttie 85 73100 Lapihlähti 0400-669603 hannu.puurunen@arkkipi.net.fi

220 Kokoushuone. Tehty 1990-luvulla.

220 Kokoushuone. Tehty 1990-luvulla.

220 Pesuhuone. Tehty 1990-luvulla.

220 Pukuhuone.. Tehty 1990-luvulla.

220 Eteinen.

220 Aula. Tilamuutoksia tehty 1990-luvulla, lattia alkuperäinen.

251 Käytävä. Hissi oikealla on rakennettu 1990-luvulla.

251 Käytävä. Vtriini.

221 Käytävä. Alkuperäinen kattoikkunan kullu.

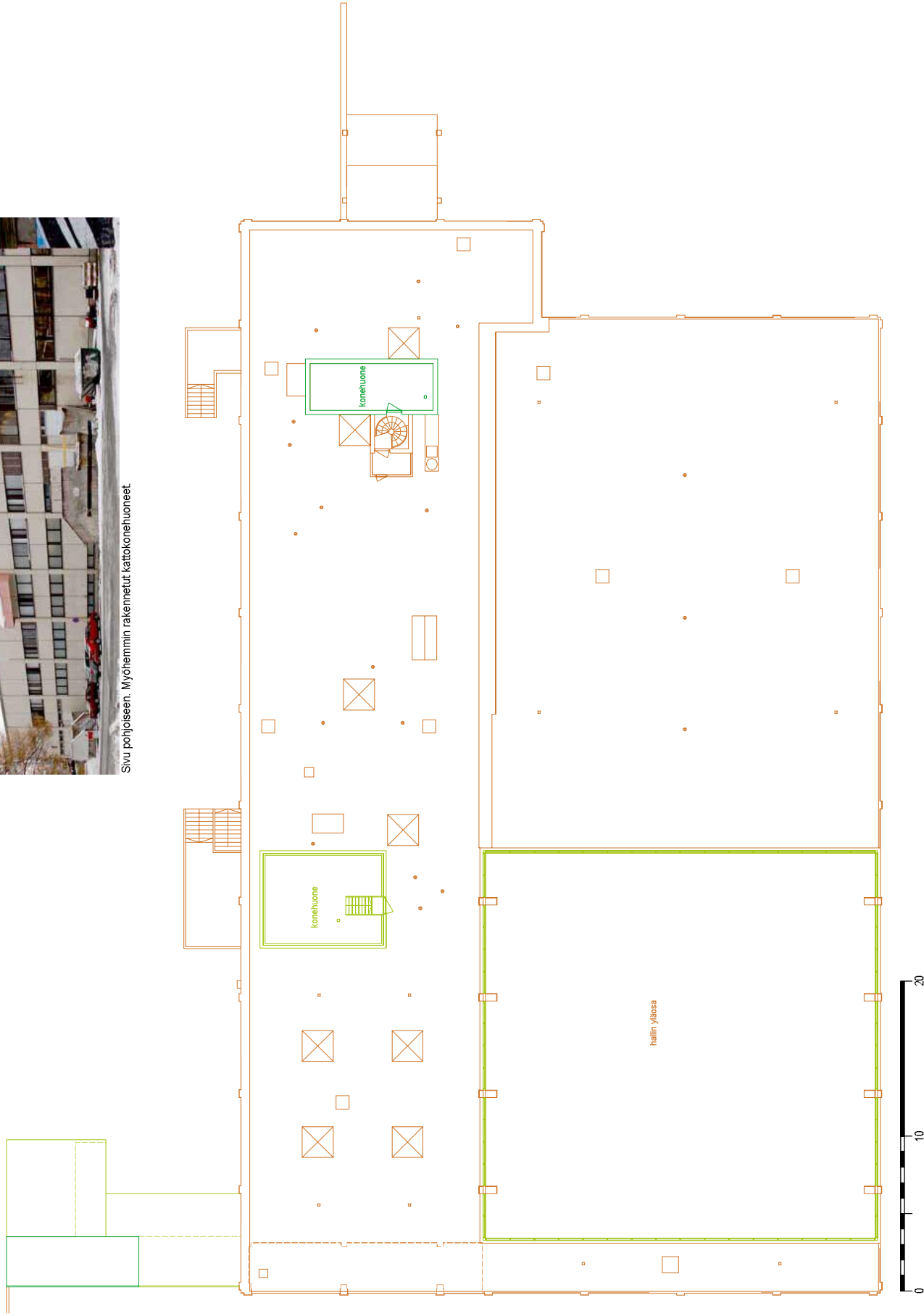
221 Käytävä. Alkuperäiset pinnat.

Aikatasopiirustus Kattokuva

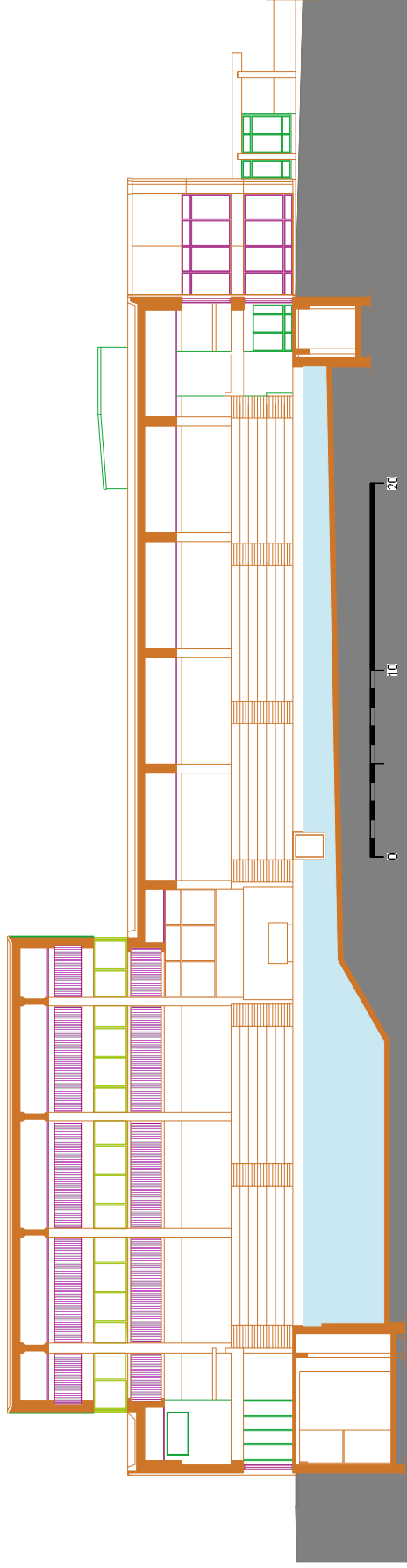

Sivu pohjoiseen. Myöhemmin rakennetut kattokonehuoneet

- ajattamatta
- 2000-luku
- 1990-luku
- 1980-luku
- 1970-luku
- 1969

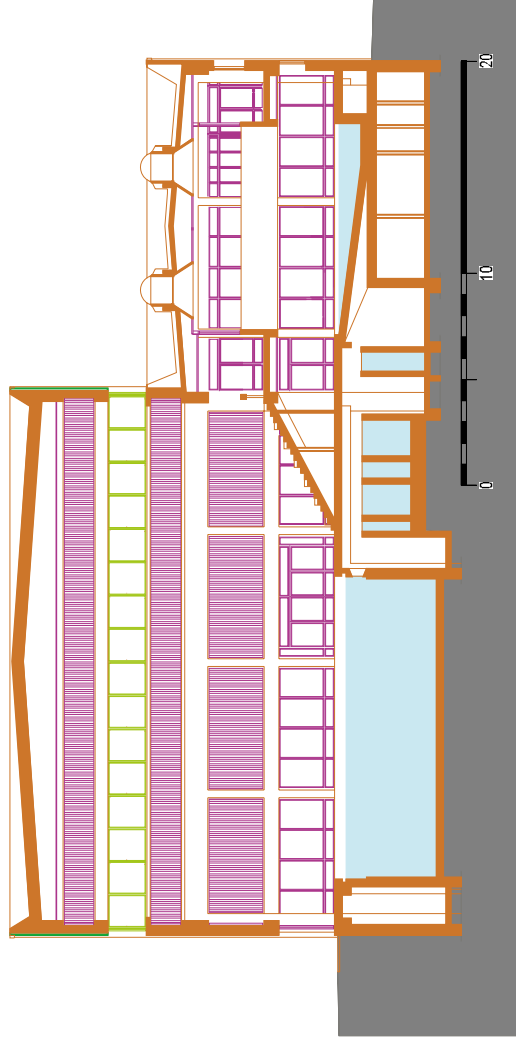

Aikatasopiirustus
Pitkittäisleikkaus

ajottamatta
2000-luku
1990-luku
1980-luku
1970-luku
1969

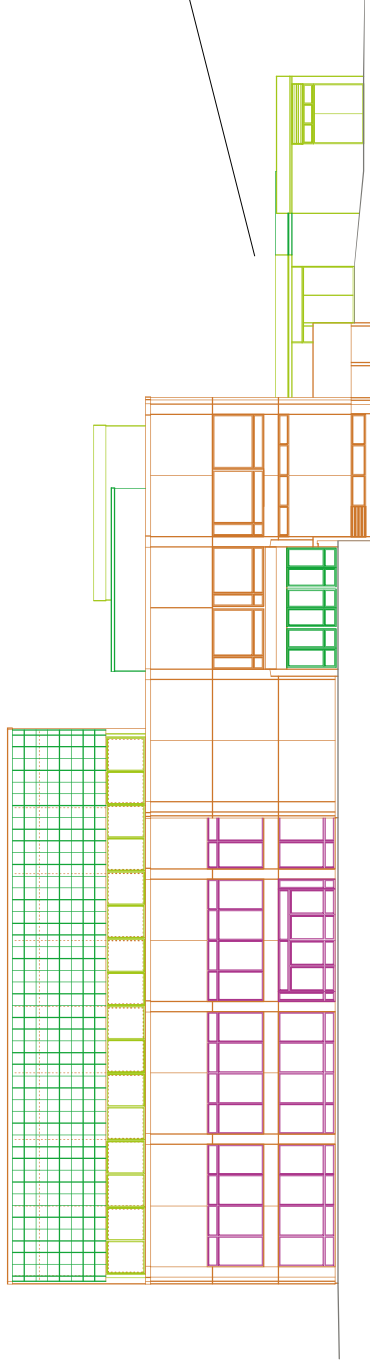
Aikatasokuva
Poikkileikkaus

107 Allashalli

Aikatasopiirustus

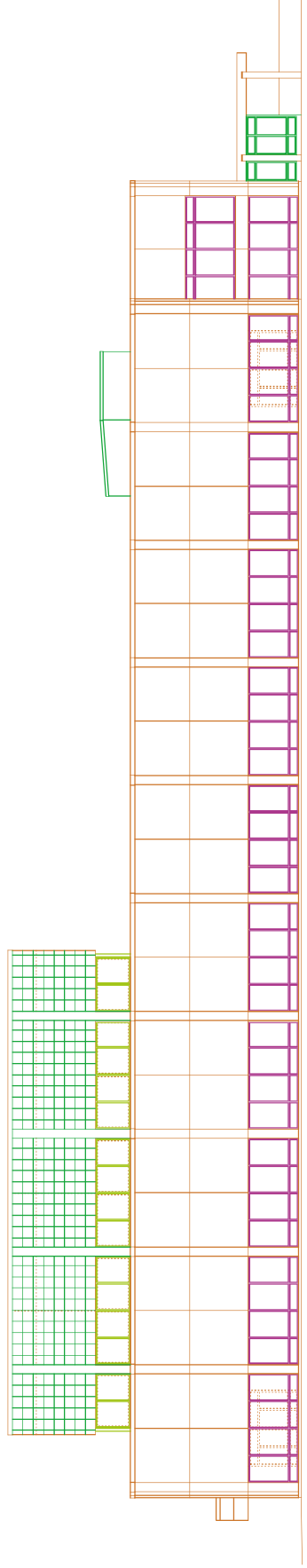
Julkisivut

Itään, sisäänkäyntisivu

Alkuperäistä koorivarastoa laajennettiin 1980-90 luvulla varasto- ja työtiloilla.

Etelään, katusivu Hannes Kolehmainen kadulle

Itään. Alkuperäisiä teräsbetonirakenteita ja laattapintoja.

Itään. Pääsaankäynnin sivu.

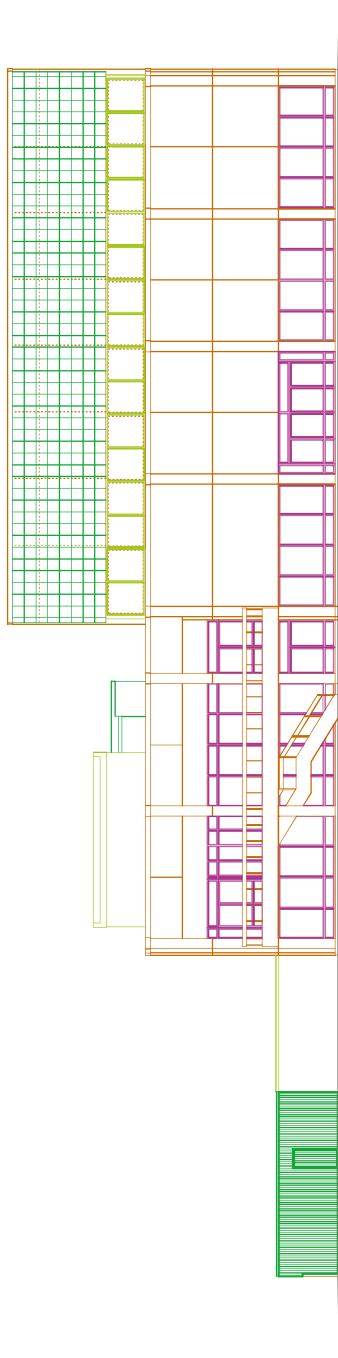
Etelään. Etualalla jäänein pysäköintialuetta.

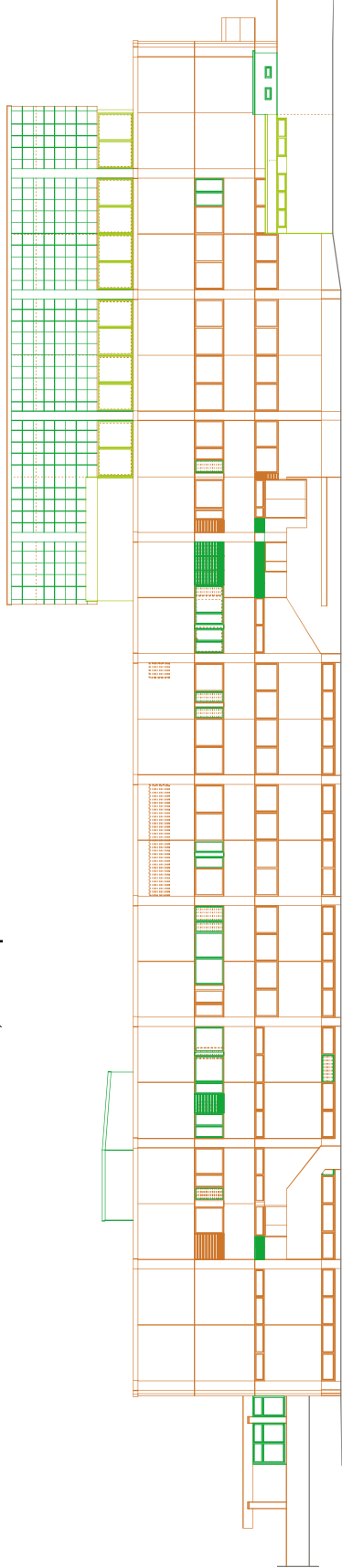
Etelään. Pääsaankäynti ja sivu Harnes Kolehmainen kadulle.

Länteen. Ertinen kahvion terassi urheilupuistoon. Matala siipiosa on entinen kloorivarasto.

Länteen, urheilupuistoon

Pohjoiseen, rata-alueelle

Pohjoiseen. Pääsaankäynnin tukimuuri.

Pohjoiseen. Rata-aluetta vastaan entisen kloorivaraston yhteyteen laajennettu työ- ja varastotiloja.

Länteen. Julkisivu urheilupuistoon.

Pohjoiseen. Julkisivu sisäpohalle ja rata-alueelle.

Länteen. Ertinen kahvion terassi. Alkuperäisiä teräsbetonirakenteita.

Pohjoiseen. Paikalle valettuja alkuperäisiä teräsbetonirakenteita ja pesutilojen ikkunoita säleikköineen.

Uimahallin säilyneisyyden arviointi

Modernin rakennusperinnön kohteena uimahalli on kohtalaisen hyvin säilynyt. Uimahalli ilmentää edelleen alkuperäistä tai sitä vastaavaa käyttöä ja rakentamistapaa. Rakentamiskäytännön tyylipiirteet ovat hyvin tai kohtalaisen hyvin tunnistettavissa. Uimahallissa on tehty vuosikymmenien kuluessa eri tasoisia muutoksia. Sisätiloissa on tehty toiminnallisia ja teknisiä muutoksia, mutta alkuperäinen tilajärjestys on vielä hyvin tunnistettavissa. Ikkunoita, julkisivujen ja sisätilojen pintoja sekä rakennusosia on osin korjattu ja uudistettu. Korjauksissa ja uusittaessa on käytetty paikoin alkuperäisestä asusta poikkeavaa pintamateriaalia ja rakennustapaa, erityisesti hallin korotetussa katto-osassa. Alashallin, opetusaltaan, katsomon ja katsomokäytävän, pääporrasuoneen ja pääaulan tilat vastaavat edelleen alkuperäistä käyttöä. Kahvioita on muutettu kuntosalkäyttöön ja opetusaltaille avautuva kahvion reunakaide on suljettu lasiseinäksi. Pintamateriaalit ovat säilyneet kaikissa päätiloissa kohtalaisen hyvin. Akustisia seinäverhouksia ja katsomopenkkejä on uusittu alkuperäisestä poikkeavalla materiaalilla. Alashallin ikkunoiden teknisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia on muutettu korjausten yhteydessä.

Uimahallin asema kaupunkikuvassa on säilynyt hyvin. Se edustaa Hatsalaan sijoittuvaa 1960-luvun modernia julkista arkkitehtuuria ja avainkohteena se lisää tietoa alueen liikuntapaikkarakentamisesta 1950-1970-luvulla. Kaukomaisemissa pääteltiltä (Karjalankatu, Suokatu) uimahalli on jäänyt puistopuiden ja hallirakennusten peittoon, eikä ole säilynyt "Niiralan montun" maamerkinä samoin kuin valmistuttuaan. Niiralan montun ympäristössä hallin selkeä muoto ja volyymi erottuvat erityisesti kaukomaisemassa etelästä pohjoiseen kohti Puijola.

Kuopion uimahalli erottuu maakunnassa merkittävästi 1960-1970-lukujen kilpauinithallina. Kaupungin uimahallien joukossa se on keskeinen liikuntapaikka, joka ilmentää 1960-luvun uusia liikuntalajitiloja ja kertoo virkistys- ja kulttuurin merkityksestä kuopiolaisille.

Lähiökohtana arvioinnissa on ollut vuonna 1969 toteutunut uimahallin arkkitehtoninen kokonaisuus. Kriteerit, joita arvioinnissa on painotettu ovat: ainutlaatuisuus, tyyppisyys, edustavuus, säilyneisyys (alkuperäiseen nähden), todistusvoimaisuus (kertoa ja tietoa lisäävä), avainkohte (kaupunkikuvassa ja liikuntapaikkana), sopuuttaisuus, yhtenäisyys, kerroksisuus (ympäristöarvo yhteydessä). Ertityistä painoarvoa on ollut modernia arkkitehtuuria ja liikuntapaikkarakentamista edustavan uimahallin kertovuu-della eli historiallisella todistusvoimalla.

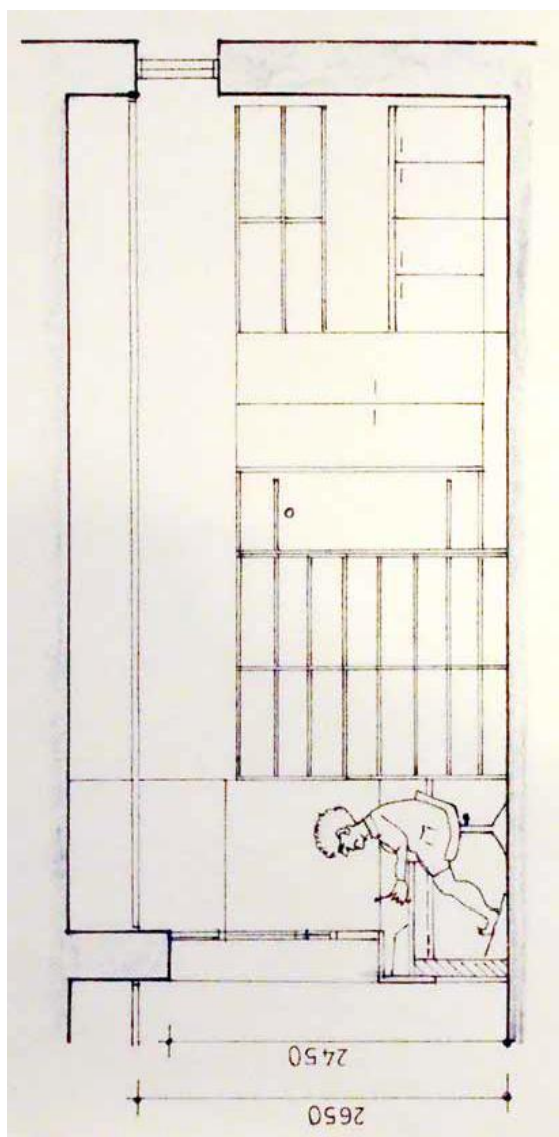
Säilyneisyyttä on arvioitu asteikolla hyvin säilynyt, kohtalaisen hyvin säilynyt, merkittävästi muutettu. Säilyneisyyteen perustuva kuntoarvio on riippumaton kohteen rakennusteknisestä ja -fyysikaalisesta kunnosta, jota on arvioitu rakenteiden ja rakennusosien osalta aiemmissa uimahallin kuntotutkimuksissa (Kts. lähdeluettelo).

Kohde	Urheilutoiminnan kortteli	Uimahalli ja sen puistomaisen piha-alueen muodostama pienmaisema on avainkohte alueellaan. Moderni, arkkitehtonisesti viimeistelty ja muodoillaan selkeä uimahalli erottuu ympäristön muista urheiluhalleista laadullaan ja kertoo 1960-luvun liikuntapaikkarakentamisesta.
-------	---------------------------	--

Arvio uimahallin säilyneisyydestä perustuu seuraaviin kulttuurihistorialisiin arvonaökuuluiin.

Rakennushistoriallinen arvio	Arkkitehtoninen (rakennustyyppiä, asemakaavassa)	Uimahalli on Suomessa järjestyksessä toinen kansainvälisen tason ja 50 metrin sisäaltaan kilpauinithalli. Maakunnan mittaakaavassa halli on tyypiltään kilpa- ja kuntouinithalli, mutta se edustaa hyvin myös 1960-1970-luvun kunnallista uimahallirakentamista. Uimahallin asema kaupunkikuvassa on säilynyt hyvin 1980-luvulla vahvistetun asemakaavan mukaisesti. Halli ilmentää tyyliltään modernia betonielementtiarkkitehtuuria ja -rakentamista. Uimahallissa on luettavissa modernin arkkitehtuurin rakennusperintö: muunnellavuus, pelkistetty rakenteita korostava tyyl, laadukkaat materiaalit ja pyrkimys yhtenäisyyteen moduulimittajärjestelmän ja elementtiteknikan avulla. Uimahallissa näkyvät 1960-luvun rakennustekniset innovaatiot ja pyrkimys taloudellisuuteen rakentamisessa esivalmisteisia elementtejä käyttämällä. Uimahallin rakennuspaikka oli osa vanhaa kasarmialuetta 1800-luvun lopulta vuoteen 1972. Alueen historia ja kerroksinen luonne on kohtalaisen hyvin luettavissa maisemassa ja kaupunkikuvassa. Uimahalli lisää tietoa kaupungin liikuntapaikkarakentamisesta sekä lajiliikunnasta ihmönä.
Historiallinen arvio	Sotahistoria (kasarnit) Liikuntapaikkahistoria	Uimahalli kuuluu Hatsalan - Niiralan urheiluhallien ja liikuntapaikkojen muodostamaan maisemakokonaisuuteen. Halli on ympäristön fokus. Se sijaitsee vilkkaan kevyenliikenteen väylän ja alueen sisäisen pääkadun Hannes Kolehmainen kadun solmukohtassa. Uimahallin rakennuspaikka on myös vanhan kasarmialueen välittömässä yhteydessä ja tunnistettava osa kasarmikorttelin historiaa.
Ympäristöarvio	Osa maisemakokonaisuutta	

Lippukassan muutostyö. Osa työpiirustuksesta vuodelta 1981. KKA.

VIITTEET

Historia

- 1 Rieki 2005, 241-242
- 2 Rieki 2005, 46-51; KHM, Jorma Leimun kokeimat/ Leimu 1971.
- 3 KHM, Jorma Leimun kokeimat/ Leimu 1971.
- 4 Rieki 2005, 243-251.
- 5 Rieki 2005, 72, 197, 198, 349-351.
- 6 Kasarin kakarat 2008, 8-20, 171-173; Tukkimäki 1998, 115-120.
- 7 KHM, Jorma Leimun kokeimat/ Leimu 1971; Simojoki 1985, 127-129.
- 8 Savon Sanomat 21.1., Savon Sanomat 22.2.1971. Surma vai silta en sin; Radan alitus olisi yitistä turvallisempi. Artikkeilit kasitelevät jalan kulkua uimahallille.
- 9 Asemakaavoitus, kaavakartat.
- 10 Asemakaavoitus, asemakaavakartat.
- 11 Rieki 2005, 251-254; KHM, Jorma Leimun kokeimat/ Leimu 1971.
- 12 Asemakaavoitus, kaavakartat
- 13 Matkaniemi2004, 51-54; Lindel 2007, 24-29.
- 14 Lindel, s.27; Matkaniemi 2010, s. 165, Rakennuslupapäätös 11.3.1968, KKA.
- 15 Ruotsalaisen laatimia luonnospirustuksia emme ole löytäneet
- 16 Lindel 2007, 29.
- 17 Lindel 2007, 29-34; Matkaniemi 2010, 169.
- 18 Tiedot esitetty rakennuslupapäätöksessä 11.3.1968, KKA.
- 19 Lindel 2007, 34-38, Rakennuslupapäätös 11.3.1968, KKA.
- 20 Asemakaavoitus, kaavakartat/asemakaavamuutos asiakirjat.
- 21 KKA, urakkasopimukset Uimahalli rakennustyöt 1968.
- 22 KKA, urakkasopimukset uimahalli rakennustyöt 1968; Tilakeskus, kun totukimukset.
- 23 Timo Heikkinen ja Hanna Mattila, toin., Minne menet kaupunki? TKK, Yhdyskun tasunnitelun tutkimus- ja koulutukseen julkaisu C73, Espoo 2009.
- 24 Pisanen ja Pasanen kuulivat 1957 perustettuun ns. Sileavaikehoon, mikä oli 1950- ja 1960-luvulla koontunut valtakunnallinen rakennusvalokitsijoiden ja rakennusliikkeiden omistajien epävirallinen yhdistys. Se tuti ja teki jäsenistölle tunnetuksi teollista elenett- ja betonirakennustekniikkaa. Kerhon jäsenet olivat eri puolilla maata olevien rakennusliikkeiden johtajia, mutta siihen kuului myös muutamia arkkitehteja. Koska yritysten päämarkkina-alueet olivat eri puolilla maata, eivät ne kilpaileet samoista urakoista, joten tietoa ja kokemuksia beto nielementteknikasta voitiin vaihtaa vapaammin. Jäsenillä oli yhteinen rakemys teollisen betonielelementteknikan tuomista tulevista kustannussäästöistä rakenta misessa. (Wikipedia, 'sileavaikeho' ; Heikkinen ja Mattila 2009)
- 25 Rieki 2005, 113.
- 26 Hyönen - Seppänen 2009, 35, 88-93.
- 27 Hurme 1991, 102.
- 28 Rieki 2005, 116.
- 29 Rieki 2005, 517,518.
- 30 Tegelman 2004, Muistokirjoitus Esa Malmivaarasta Arkkitehtiuutiset-lehdessä.
- 31 Malmberg 2012, 32-35; Höglström 2012, sähköpostikeskustelu ja asiakirja Vesili kuntaympäristöt – Lajien kehityksestä.
- 32 Vajakk 1977, 46; Matkaniemi 2004, 53,54; Matkaniemi 2010, 170.
- 33 Matkaniemi 2004, 51-56.
- 34 Vajakk 1977, 53-61; Höglström 2012, sähköpostikeskustelu ja asiakirja Vesili kuntaympäristöt – Lajien kehityksestä.
- 35 RT 968.11 Sisäurheilutilat uini
- 36 Vajakk 1977, 111-117.
- 37 Matkaniemi 2010, 170.
- 38 Savo, 20.7.1970. Lehtiarikkeli käsittelee uimahallin suosittuja palveluita ja hyvää vedenlaatua.
- 39 Vajakk 1977, 74-76.
- 40 Malmberg 2012, 35.

Arkkitehtuuri

- 1 Kuopion uimahalli, rakennetapaselustus 16.08.1967, Kuopion kaupungin raken nustoimisto, arkkitehtosasto (laatijat Seppo Ruotsalainen, Esa Malmivaara ja Jorma Salminen), KKA.
- 2 Kuopion uimahalli, rakennusselitys 4.2.1968, Kuopion kaupungin rakennustoim isto, arkkitehtosasto (laatijat Esa Malmivaara, Jorma Salminen, Pentti Knuuttila); KKA.
- 3 Urakkasopimukseen liittyvä Savon Rakennus Oy:n tarjous 12.3.1968, lisähinta kikkkepäälyysteelle 49.600 markkaa. (Uimahallitoimikunnan ja Savon Rakennus Oy:n välinen rakennusurakkasopimus maaliskuuta 1968, päiväys epäselvä, KKA).
- 4 Soini182-184; Standertskjöld 18-20, 34-36, 56-57, 80-82.
- 5 Vajakk 1977, s. 181-203, 227-232.
- 6 Matkaniemi 2004, s. 54.
- 7 Malmivaara Maria, Puhelinhastattelu 14. 1. 2013 koskien Esa Malmivaaran ui mahallisuunnitelmaa ja suunnittelutyötä.
- 8 Lehtovuori, Tegelman, Väänänen 1970, 48-54.

LÄHDELUETTELO

Painamattomat lähteet

Kuopion kaupunginarkisto (KKA), Kuopio.
Urakkasopimukset
Rakennuslupapöytäkirjat ja kartat
Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus.
Asemakaavat, kaavakartat ja yleiskaavat selostuksiin.
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo (KHM), Kuopio.
Kuopion isänmaallinen seura (KIS), Kuopio. Jorma Leimun kokoelmat – Sotahistoria ym. tutkimuksia, Kuopion varuskunnan esihistoriaa 1971.

Haastattelut ja digitaalinen aineisto

Malmivaara, Marja 2013. Puhelinhaastattelu 14.1.2013.
Högström, Hilikka (2012). Sähköpostikeskustelu ja asiakirja Vesiliikuntaympäristö/ Lajien kehityksestä kirjoittajalle 13.11.2012.

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Hurme, Riitta (1991). Asuntorakentamisen muutosvaiheita 1940-luvulta 1960-luvulle. Betoni Suomessa 1860-1960. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
Hyönen, Yki & Seppänen, Matti (2009). Tehdään elementeistä. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
Kasarin kakarat, toim. Nieminen, Esko & Hanski, Hely (2008). Kuopion varuskunta lastensa muistissa. Koplija, Jyväskylä.
Malmberg, Jonas (2012). Kuin kalat vedessä. Liikuttavat ympäristöt. Euroopan rakennusperintöpäivät 2012. Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A:24. Multiprint Oy, Vantaa.
Matkanieni, Tero (2004). Kuopion Uimaseuran satavuotinen taival 1904 – 2004. Kuopio.
Matkanieni, Tero (2010). Kuopiolainen uinti paikallisena ja kansalaistoiminnan linjana. Toimijakentä, tavoitteellisuuden ja toimintaympäristön muutokset vuosina 1904 – 1979. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto. Koplija Oy, Joensuu.
Riekk, Helena (2005). Kuopion kaupungin rakennushistoria. Gummerus Oy, Jyväskylä.
RT –kortisto. Rakennustietosäästö. Helsinki.
Simojoki, Alii (1985). Missä laavat huutelee. Kustannuskilja Oy, Kuopio.
Soini, Eero (1991). Betoniteknikan osuus teollisen rakentamisen kehitysvaiheissa. Betoni Suomessa 1860-1960. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
Standertsjöld, Elina (2011). Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960 – 1980. Rakennustieto Oy, Helsinki.
Väljakka, Raimo (1977). Uimahallin suunnittelu. Arkkitehtiosasto/ rakennussuunnittelun laitos. Teknillinen korkeakoulu julkaisuja A 36. TKK offset Otaniemi. Espoo.

Opinnäytteet

Lindell, Sanna (2007). Kuopion liikuntapaikkarakentaminen 1960 – 1980. Yhteiskunta- ja aluetieteiden tiedekunta. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopisto.
Alkakausi- ja sanomalehdet
Lehtovuori & Tegelman & Vaaranen (1970). Kuusankosken uimahalli. Arkkitehti 1970 – 5, 48 – 54.
Tegelman, Heikki (2004). Esa Malmivaara. Arkkitehti uutiset – 1/2004.
Savo 1970.
Savon Sanomat 1971.

